

Miasto
Tarnobrzeg

Strategia Rozwiązywania
Problemów Społecznych

na lata 2024 – 2027

Spis treści

SPIS TREŚCI.....	2
I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	4
1. PODSTAWA PRAWNA STRATEGII, ZGODNOŚĆ Z PRAWEM WSPÓLNOTOWYM ORAZ STRATEGIAMI NARODOWYMI I EUROPEJSKIMI.....	5
1.1 Powiązanie Strategii z krajowymi aktami prawnymi.....	5
1.2 Zgodność z prawem wspólnotowym.....	7
1.3 Zgodność ze strategiami europejskimi.....	7
1.4 Zgodność z dokumentami krajowymi.....	8
1.5 Zgodność z regionalnymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi	10
II. PROCES WYPRACOWANIA STRATEGII.....	11
1. PRZEBIEG PROCESU WYPRACOWANIA STRATEGII	11
III. CHARAKTERYSTYKA MIASTA	15
1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE	15
2. HISTORIA I ZASOBY PRZYRODNICZE	16
3. GOSPODARKA MIASTA TARNOBRZEGA	17
3.1 Przedsiębiorczość.....	17
Rynek pracy.....	19
4. LUDNOŚĆ GMINY	20
4.1 Demografia	20
4.2 Poziom życia	23
4.3 Mieszkalnictwo.....	23
5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA MIASTA TARNOBRZEGA.....	25
5.1 Oświata	25

5.2	<i>Kultura</i>	58
5.3	<i>Służba zdrowia</i>	60
5.4	<i>Pomoc społeczna</i>	63
5.5	<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	79
5.6	<i>Rekreacja i sport</i>	80
5.7	<i>Organizacje społeczne</i>	83
6.	DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ MIASTA	85
6.1	<i>Analiza problemów społecznych Miasta Tarnobrzega na podstawie danych instytucji</i>	85
6.2	<i>Problemy i oczekiwania społeczne mieszkańców na podstawie ankiety</i>	107
6.3	<i>Analiza SWOT</i>	134
IV	PLANOWANIE DZIAŁAŃ	136
1.	MISJA I WIZJA MIASTA TARNOBRZEGA	136
2.	PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ	136
3.	CELE I HARMONOGRAM REALIZACJI	140
4.	RAMY FINANSOWE STRATEGII	152
5.	PROGRAMY	153
V.	MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	153
1.	SYSTEM MONITOROWANIA STRATEGII	153
2.	EWALUACJA STRATEGII	160
	ZAŁĄCZNIKI	163
	WYKAZ SKRÓTÓW	173
	SPIS WYKRESÓW I TABEL	174

I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Państwo polskie poprzez instytucje realizujące politykę społeczną umożliwia swoim obywatelom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać samodzielnie, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Stale wzrastający zakres zadań stawianych przed instytucjami pomocy społecznej spowodowany jest zwiększającym się ich ciężarem gatunkowym i stopniem trudności generowanym takimi czynnikami, jak np.: starzenie się społeczeństwa, a co za tym idzie, wzrost kosztów związanych z ochroną zdrowia i rehabilitacją osób starszych i z niepełnosprawnością, uzależnieniami oraz wyzwaniem, którym musi podjąć współczesna rodzina.

W opracowanej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w wyniku prowadzonych prac i konsultacji, zdecydowano o zaakcentowaniu następujących obszarów:

- aktywna polityka na rzecz rodzin – obejmująca zapewnienie warunków pozwalających na pełne funkcjonowanie rodziny w społeczności miasta, dostęp do świadczeń i usług zapewniających wsparcie socjoekonomiczne, skuteczne przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie oraz wsparcie w zakresie pieczy zastępczej dla dzieci pozbawionych opieki rodziny biologicznej;
- wsparcie skierowane dla seniorów – obejmujące podniesienie poziomu aktywności społecznej osób starszych, zapewnienie warunków do jak najdłuższego funkcjonowania w środowisku lokalnym, a także wsparcie opiekunów osób starszych;
- integracja osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem – ograniczenie zasięgu i głębokości ubóstwa poprzez działania wspierające oraz pomoc o charakterze materialnym, wzmocnienie procesów reintegracji i aktywizacji społecznej i zawodowej osób bezrobotnych, a także ograniczenie wpływu zaburzeń psychicznych na pełnienie ról społecznych, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży;
- włączenie osób z niepełnosprawnościami – poprzez udzielenie wsparcia umożliwiającego włączenie osób z niepełnosprawnościami we wszystkie sfery funkcjonowania społecznego, wsparcie samodzielności zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz przeciwdziałanie wykluczeniu zawodowemu ich opiekunów.

Działania prowadzone przez instytucje pomocy i integracji społecznej opierają się na zasadach programowania, subsydiarności, koncentracji, elastyczności i otwartości. Istotą nowego

modelu działania pomocy społecznej, kreującej politykę społeczną – a w jej obszarze strategię rozwiązywania problemów społecznych – jest jej uspołecznienie zarówno w procesie planowania, jak też realizacji.

Każde państwo Członkowskie Unii Europejskiej ma obowiązek prowadzenia w ramach Unii wspólnych działań wspierających, uzupełniających i koordynujących w szeroko pojętej dziedzinie ochrony ludności i rozwoju kapitału ludzkiego. Opracowanie Strategii jest warunkiem pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na realizację projektów dotyczących sfery społecznej zarówno z budżetu państwa, jak też funduszy Unii Europejskiej.

1. Podstawa prawna Strategii, zgodność z prawem wspólnotowym oraz strategiami narodowymi i europejskimi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tarnobrzega tworzona jest z mocy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2023 poz. 901 z późn. zm.), która w art. 17 ust. 1 pkt 1 nakłada na Gminy obowiązek „opracowania i realizacji gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Ponadto art. 16 b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

1.1 Powiązanie Strategii z krajowymi aktami prawnymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tarnobrzega (GSRPS) jest zgodna z założeniami polityki państwa, a także ustaw kompetencyjnych nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki. Działania zawarte w Strategii oparte są na postanowieniach innych krajowych aktów prawnych, a w szczególności:

- Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2023 poz. 901 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2023 poz. 571 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2022 poz. 2241 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 poz. 165 z późn. zm.);
- Ustawy dnia z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 poz. 172 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2023 poz. 735 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 poz. 100 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2023 poz. 390 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 poz. 1249 z późn. zm.);
- Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2023 poz. 1426 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. 2023 poz. 581 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. 2022 poz. 1608 z późn.zm.);
- Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2021 poz. 485 z późn.zm.);
- Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2021 poz. 2021 z późn.zm.);
- Ustawy z dnia 04 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020 poz. 1297 z późn.zm.);
- Ustawy z dnia 05 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2021 poz. 1744 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 poz. 2123 z późn.zm.);

- Ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r., poz. 2561 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2023 poz. 810);
- Ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 poz. 1329).
- Ustawa z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (Dz. U. z 2023 poz. 156).

1.2 Zgodność z prawem wspólnotowym

Prawo wspólnotowe (*acquis communautaire*) nie ingeruje w systemowe rozwiązania w zakresie pomocy społecznej obowiązujące w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Funkcjonuje jednak polityka społeczna Unii koordynująca narodowe polityki społeczne w zakresie koniecznym z punktu widzenia funkcjonowania wspólnoty.

1.3 Zgodność ze strategiami europejskimi

Jednym z wiodących celów Unii Europejskiej jest wyrównywanie poziomu rozwoju krajów i regionów. Polska uczestniczy w polityce społeczno-gospodarczej Unii, co oznacza między innymi korzystanie z funduszy unijnych. W obszarze polityki społecznej jest to Europejski Fundusz Społeczny (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 1304/2013). EFS jest głównym instrumentem wspierającym polityki i zadania priorytetowe, których celem jest osiągnięcie postępów w kierunku pełnego zatrudnienia, poprawy jakości i wydajności pracy, zwiększenie mobilności geograficznej i zawodowej pracowników w Unii. Poprawa systemów kształcenia i szkolenia, propagowanie włączenia społecznego oraz zapobieganie i zwalczanie ubóstwa. Fundusz ten przyczynia się tym samym do spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

1.4 Zgodność z dokumentami krajowymi

Zapisy zwarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tarnobrzega są zgodne z następującymi dokumentami strategicznymi:

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030, której celem głównym jest poprawa jakości życia Polaków.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030. Celem głównym strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Należy przez to rozumieć dorastanie w godnych warunkach, skuteczną edukację, świadczenie pracy, prowadzenie działalności gospodarczej, stałe uczenie się dorosłych, w tym doskonalenie ich kompetencji i kwalifikacji, sprawiedliwy i powszechny dostęp do opieki zdrowotnej, realizowanie się w życiu rodzinnym i społecznym, aktywne spędzanie czasu wolnego, wysoką świadomość ekologiczną, udział w życiu publicznym i politycznym, a także stały rozwój osobisty oraz udział w procesach zmian zachodzących w świecie i Polsce.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku). Głównym celem SOR jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie, która jako strategiczny cel polityki regionalnej wskazuje efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności.

Gwarancje dla przyszłości młodzieży – stworzenie *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej*, w którym określono kluczowe kierunki rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych w Polsce.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2021 – 2027 z perspektywą do roku 2030. Nowy wymiar aktywnej integracji.

Celem głównym programu jest trwale zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o 1,5 mln osób oraz wzrost spójności społecznej.

W programie wyróżniono pięć celów operacyjnych:

1. Usługi dla aktywności i profilaktyki – ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży. *Zapewnienie rodzinom z dziećmi dostępu do wysokiej jakości usług społecznych, który zwiększy szanse na aktywizację rodziców oraz umożliwi kompleksową profilaktykę zapobiegającą ubóstwu.*
2. Szansy dla młodzieży wejścia na rynek pracy i tworzenia rodzin. *Stworzenie spójnego systemu działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych umożliwiającego młodzieży przygotowanie do wejścia na rynek pracy, zdobycie niezbędnych kompetencji oraz umiejętności ułatwiających włączenie społeczne, aktywność zawodową i rozwój rodziny.*
3. Aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalne środowisko. *Rozwój systemu aktywnej integracji, działającego na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób, rodzin i środowisk zagrożonych wykluczeniem, umożliwiając łączenie ról społecznych zawodowych i rodzinnych oraz zwiększenie roli społeczności lokalnej opartych o zasadę partnerstwa publiczno-społecznego .*
4. Zapobieganie niepewności mieszkaniowej. *Zapewnienie dostępu do niedrogich mieszkań na wynajem umożliwiających stabilność rodzin i aktywizację zawodową rodzin oraz zapobieganie utracie mieszkania i bezdomności powodującej wykluczenie społeczne.*
5. Seniorzy – bezpieczni, aktywni i potrzebni. *Zapewnienie osobom starszym, niepełnosprawnym, zależnym przyjaznych form opieki i form aktywnego spędzania czasu oraz aktywnego włączania się osób starszych w życie publiczne i zawodowe.*

Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025 – działania przedstawione w Strategii są zgodne z założeniami zawartymi w w/w Programie, celem strategicznym Programu jest wydłużenie życia, poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia ludności oraz zmniejszenie nierówności społecznych w zdrowiu. Cel strategiczny można osiągnąć dzięki realizacji celów operacyjnych. W NPZ są one ukierunkowane na zmniejszenie narażenia społeczeństwa na największe zagrożenia dla zdrowia. W katalogu zadań niezbędnych do realizacji tych celów znajdują się działania konieczne do poprawy stanu zdrowia i jakości życia zarówno całego społeczeństwa, jak i szczególnie zagrożonych grup. Cele operacyjne programu:

1. *Poprawa sposobu żywienia, stanu odżywienia oraz aktywności fizycznej społeczeństwa.*

2. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.
3. Profilaktyka problemów zdrowia psychicznego i poprawa dobrostanu psychicznego społeczeństwa.
4. Ograniczenie ryzyka zdrowotnego wynikającego z zagrożeń fizycznych, chemicznych i biologicznych w środowisku zewnętrznym, miejscu pracy, zamieszkania, rekreacji oraz nauki.
5. Promocja zdrowego i aktywnego starzenia się.
6. Poprawa zdrowia prokreacyjnego.

1.5 Zgodność z regionalnymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi

Zgodność z Wojewódzkim Programem Pomocy Społecznej na lata 2016-2023

W strategii wyróżniono cel strategiczny: Zwiększenie efektywności systemu pomocy i integracji w województwie, oraz następujące cele operacyjne:

1. Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego w województwie
2. Wspieranie rodzin w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej.
3. Zwiększenie i rozwój oferty świadczeń pomocy społecznej dla seniorów
4. Promowanie rozwoju infrastruktury pomocy społecznej
5. Doskonalenie kompetencji zawodowych kadry pomocy społecznej i podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej

Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2030

Celem głównym strategii jest: Odpowiedzialne i efektywne wykorzystanie zasobów endo – i egzogenicznych regionu, zapewniające trwałe, zrównoważony i terytorialnie równomierny rozwój gospodarczy oraz wysoką jakość życia mieszkańców województwa.

Zgodność ze Strategią Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku

Cele strategiczne zawarte w „Strategii Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku” to:

1. Podniesienie jakości i poziomu życia mieszkańców Tarnobrzega oraz odwrócenie niekorzystnych trendów demograficznych poprzez aktywizację potencjałów, podnoszenie standardu usług publicznych i kreowanie warunków dla rozwoju nowoczesnych miejsc pracy,

2. Wzrost potencjału gospodarczego Tarnobrzega poprzez atrakcyjność inwestycyjną, współpracę ponadlokalną oraz rozwój zielonej i niebieskiej gospodarki,
3. Optymalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa poprzez rozwój infrastruktury dla zrównoważonego rozwoju i środowiska oraz bezpieczeństwa.

Inne dokumenty strategiczne:

- Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia;
- Samorząd dla Rodziny - Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na rok 2021-2030,
- Wojewódzki Program na Rzecz Wyrównywania Szans Osób z niepełnosprawnościami i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021 – 2030;
- Podkarpacki Program Ochrony Zdrowia Psychicznego.

II. PROCES WYPRACOWANIA STRATEGII

Do prac nad wypracowaniem Strategii zaproszeni zostali przedstawiciele instytucji publicznych i organizacji społecznych z terenu Miasta Tarnobrzega.

1. Przebieg procesu wypracowania Strategii

Proces przygotowania dokumentu składał się z następujących etapów:

- organizacja procesu planowania strategicznego,
- diagnoza sytuacji społecznej,
- planowanie działań,
- opracowanie dokumentu.

Diagnoza sytuacji społecznej w Mieście Tarnobrzegu:

- analiza sytuacji społecznej w oparciu o opinie przedstawicieli instytucji administracji samorządowej, organizacji społecznych analizę doświadczeń w rozwiązywaniu problemów społecznych,
- analiza doświadczeń w rozwiązywaniu problemów społecznych,
- dotychczasowa współpraca instytucji i organizacji społecznych na rzecz społeczności lokalnej,
- formułowanie wizji rozwoju społecznego Miasta Tarnobrzega.

Analiza problemów społecznych oraz zasobów społecznych w Mieście Tarnobrzegu:

- identyfikacja i kategoryzacja problemów społecznych,

- określenie zasobów społecznych.

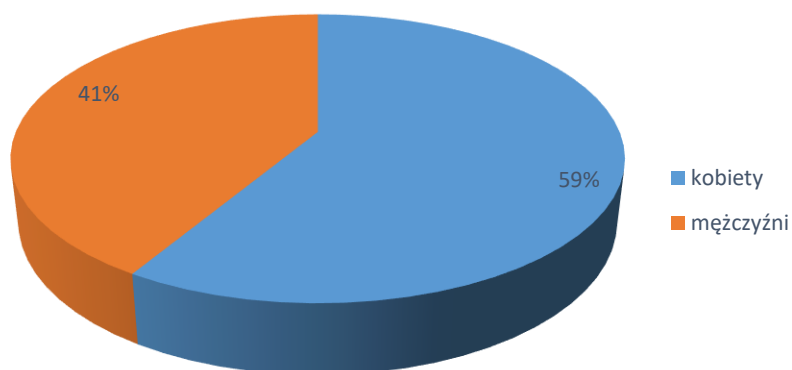
Formułowanie założeń strategii rozwiązywania problemów społecznych w oparciu o zasady rozwoju społecznego:

- formułowanie misji rozwoju społecznego w korelacji z wizją rozwoju Miasta Tarnobrzega,
- formułowanie celów strategicznych,
- określanie celów oraz kierunków działań w Mieście Tarnobrzegu,
- określanie sposobu zarządzania realizacją strategii,
- ustalenie zasad monitoringu,
- opracowanie procedur ewaluacji.

Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w strategii były materiały i analizy statystyczne gromadzone przez instytucje takie, jak: Urząd Miasta Tarnobrzega, baza danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu oraz wyniki anonimowych ankiet na temat występujących w Mieście problemów i oczekiwań.

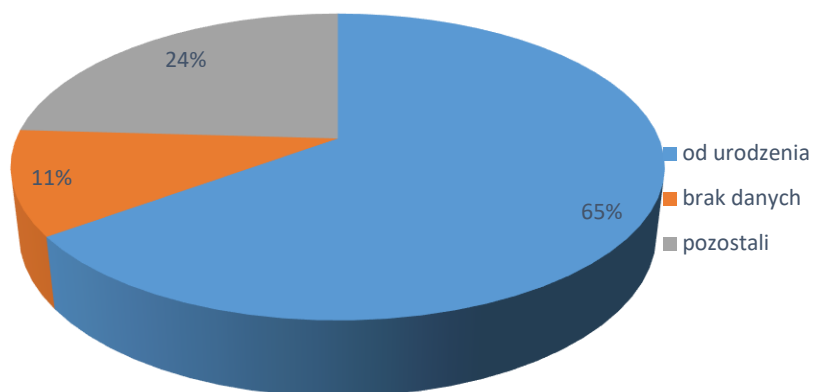
Elementem uspołecznienia procesu budowy GSRPS, było przeprowadzenie badania ankietowego bazującego na metodologii CAWI (Computer Assisted Web Interview), skierowanego do mieszkańców - osób zainteresowanych uczestnictwem w życiu społecznym Gminy. W badaniu kwestionariuszowym udział wzięło łącznie 191 osób (112 kobiet i 79 mężczyzn).

Wykres 1. Udział respondentów ankiety w podziale na płeć. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

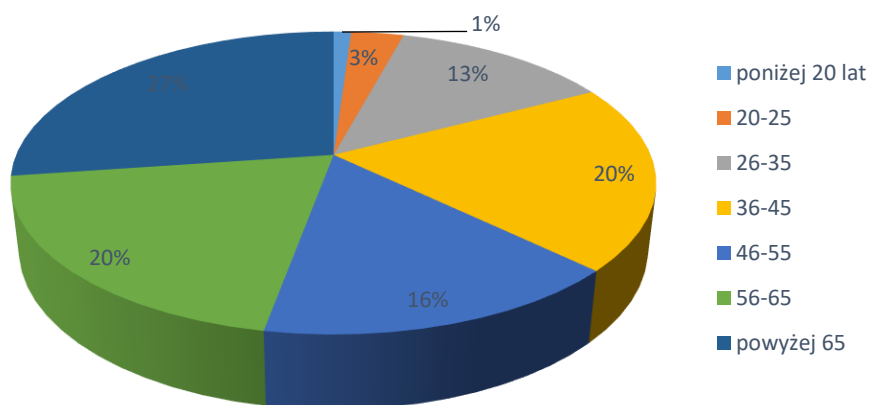
Zdecydowaną większość wśród ankietowanych stanowiły osoby mieszkające na terenie miasta od urodzenia – 124 osoby.

Wykres 2. Udział respondentów ankiety w podziale długość zamieszkiwania na terenie miasta. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

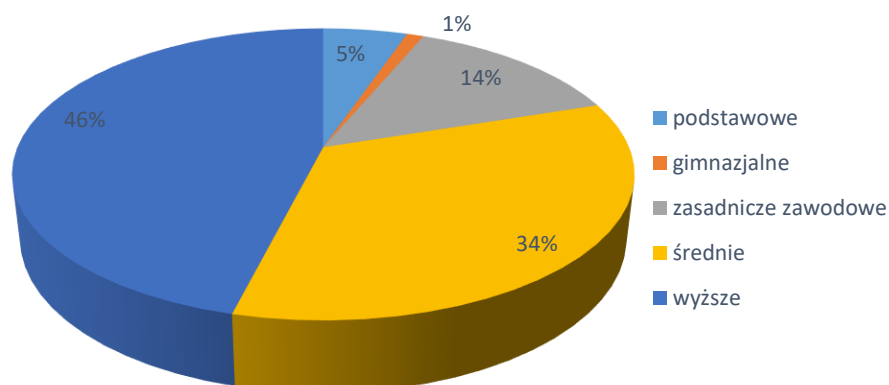
Najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby mieszczące się w przedziale powyżej 65 lat – 52 osoby.

Wykres 3. Udział respondentów wg wieku. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

Pod względem wykształcenia najliczniejszą grupę stanowiły osoby posiadające wykształcenie wyższe (88 osób).

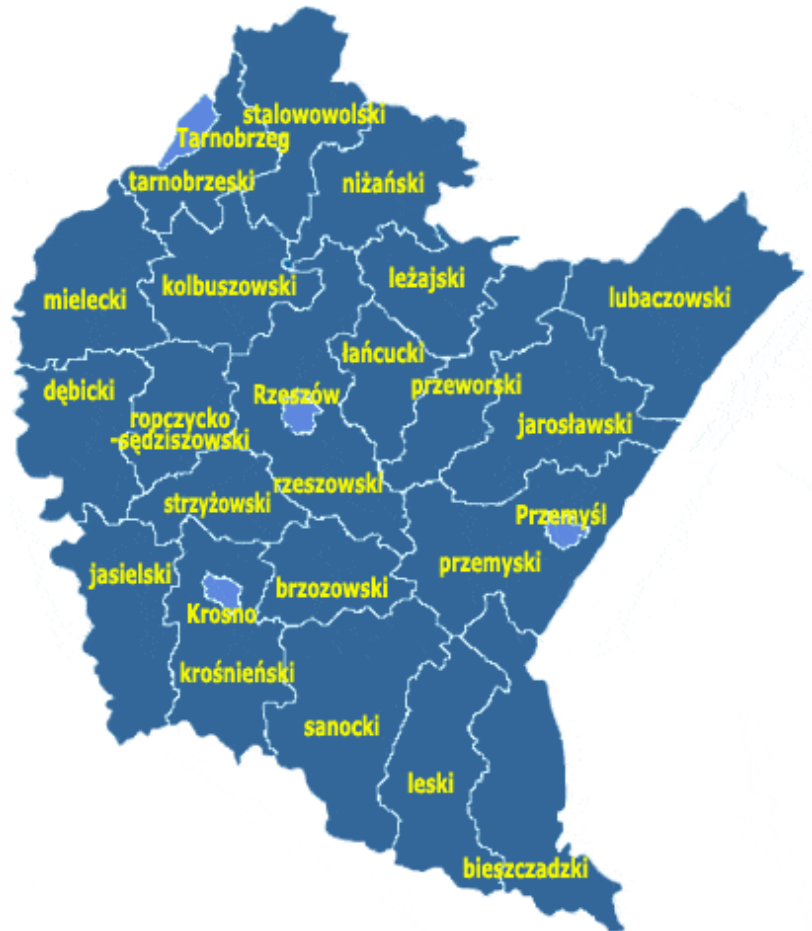
Wykres 4. Podział respondentów wg poziomu wykształcenia. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację i efektywną realizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz samorządowych. Oparcie przygotowania dokumentu strategicznego o proces partycypacji społecznej gwarantuje rzetelną diagnozę oraz wypracowanie adekwatnych do zdiagnozowanych problemów kierunków realizacji strategii. Przedłożony materiał został opracowany przez Zespół zadaniowy ds. opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tarnobrzega przy merytorycznym wsparciu eksperta zewnętrznego – Agnieszki Wróblewskiej.

III. CHARAKTERYSTYKA MIASTA

1. Położenie geograficzne

Rysunek 1. Umieszczenie Miasta Tarnobrzega w województwie podkarpackim. Źródło: <https://www.gminy.pl>

Tarnobrzeg położony jest w południowo-wschodniej Polsce w województwie podkarpackim. Miasto położone jest w Kotlinie Sandomierskiej pomiędzy Równiną Tarnobrzeską, a Niziną Nadwiślańską. Jest najdalej na północ wysuniętym miastem regionu podkarpackiego. Tarnobrzeg jest siedzibą gminy miejskiej Tarnobrzeg, jest także miastem na prawach powiatu. Powierzchnia miasta wynosi ok. 85 km². Miasto Tarnobrzeg podzielone jest na 26 osiedli, z czego 16 z nich jest jednostkami pomocniczymi. Miasto Tarnobrzeg graniczy bezpośrednio z 8 gminami (4 w województwie podkarpackim i 4 przez Wisłę w województwie świętokrzyskim).

2. Historia i zasoby przyrodnicze

Tarnobrzeg został założony w 1593 roku przez Tarnowskich, był ośrodkiem handlu i rzemiosła. Po pierwszym rozbiórce Polski Tarnobrzeg stał się pogranicznym miastem Królestwa Galicji i Lodomerii. Tarnobrzeg stał się miastem peryferyjnym, odcięty od swoich powiązań handlowych, administracyjnych czy diecezjalnych. Po roku 1850 w Tarnobrzegu utworzono urząd powiatowy. W 1867 r. po reformie administracyjnej w Galicji miasto otrzymało funkcję siedziby władz powiatowych, zarazem Tarnobrzeg został podzielony na dwa powiaty sądowe tarnobrzeski i rozwadowski. Na mocy ustawy z 3.07.1896 roku został zaliczony do miasteczek. Sam Tarnobrzeg rozwijał się nieszczerólnie. Głównymi przyczynami tego stanu rzeczy była mała powierzchnia miast i nieproporcjonalnie do tego duża liczba mieszkańców. Realny rozwój miasta nastąpił w II połowie XX wieku po odkryciu bogatych złóż siarki w sąsiedztwie Tarnobrzega (kopalnia Machów) a później Grębowa (kopalnia Jeziórko). W tej postaci powiat przetrwał do 1975 r., gdy zlikwidowano powiaty i powstało województwo tarnobrzskie podzielone na gminy. W latach 1975-1998 Tarnobrzeg był siedzibą władz miejskich i wojewódzkich. Przyjęcie przez Tarnobrzeg funkcji miasta wojewódzkiego wpłynęło bezpośrednio na sukcesywne powiększanie obszaru terytorialnego miasta kosztem sąsiednich wsi. W 1976 r. włączono w granice miasta następujące wsie: Dzików, Kajmów, Machów, Miechocin, Mokrzeszów, Ocice, Sielec, Wielowieś i Zakrzów. Następnie w 1990 r. włączono wieś Sobów, a w 1992 r. wieś Nagnajów. W 1998 r. po reformie administracyjnej kraju miasto Tarnobrzeg jako siedziba powiatu grodzkiego weszło w skład województwa podkarpackiego. Został także utworzony powiat tarnobrzski ziemski, w skład, którego weszły gminy: Baranów Sandomierski, Gorzyce, Grębów i Nowa Dęba. Tarnobrzeg jako byłe miasto przemysłowe przez pół wieku zdominowane przez branżę przemysłu wydobywczego siarki, wskutek spadku znaczenia siarki na światowych rynkach, od II połowy lat 90-tych tracił na znaczeniu. Kopalnie i zakłady przemysłu siarkowego ulegały likwidacji, przy czym część tego przemysłu została poddana procesom restrukturyzacji. W miejscu wyrobiska kopalni siarki zostało utworzone Jezioro Tarnobrzskie z przeznaczeniem na cele turystycznorekreacyjne.¹

Miasto Tarnobrzeg posiada unikalne zasoby przyrodnicze. Należą do nich las Zwierzyniec, las Jasień, lasy łąkowe położone na terenach nadwiślańskich, Park Dzikowski, a także sztuczny zbiornik wodny - Jezioro Tarnobrzskie. Na terenach leśnych, w Parku Dzikowskim i innych

---

¹ *Strategia Rozwoju Miasta Tarnobrzega na lata 2014-2020*

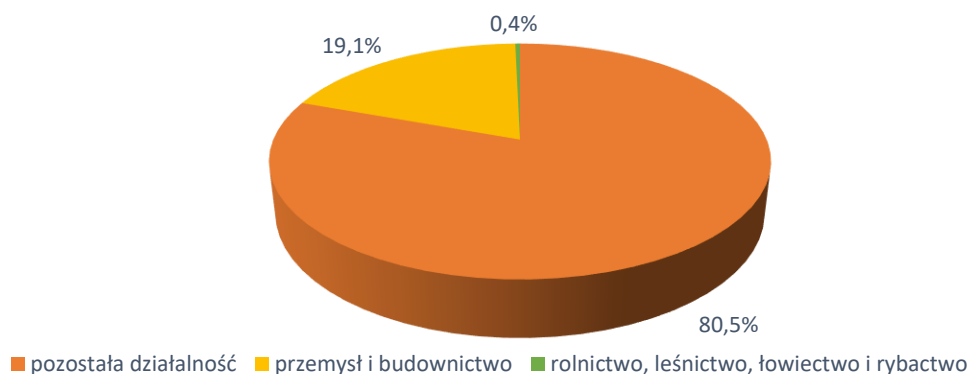
miejscach na terenie miasta znajdują się pomniki przyrody - są to zarówno pojedyncze wiekowe drzewa, a także ich grupy, tworzące aleje. Odwiedzający te tereny mogą skorzystać z opracowanej przez przyrodników na 10 tablicach ścieżki przyrodniczo-historycznej. Obszar Natura 2000 Tarnobrzaska Dolina Wisły, to unikalna forma ochrony przyrody znajdująca się w granicach miasta. Na terenie miasta działa Regionalne Centrum Promocji Obszaru Natura 2000, które jako muzeum przyrody jest odwiedzane przez tysiące osób, zarówno mieszkańców Tarnobrzega, jak i turystów.

3. Gospodarka Miasta Tarnobrzega

3.1 Przedsiębiorczość

W 2022 roku na terenie Miasta Tarnobrzeg były zarejestrowane 5273 podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON, spośród których 108 należało do sektora publicznego, a 5102 do sektora prywatnego. W ramach wszystkich przedsiębiorstw 19,1% działa w ramach przemysłu i budownictwa, 0,4% to rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, a 80,5% wykonuje pozostałą działalność gospodarczą.²

Wykres 5. Przedsiębiorstwa z terenu Miasta Tarnobrzega. Podział według rodzajów działalności PKD 2007.
Źródło: dane GUS <https://bdl.stat.gov.pl/>

W ramach sektora publicznego spośród 108 podmiotów 78 należy do państwowych i samorządowych jednostek prawa budżetowego. Z kolei sektor prywatny, to przede wszystkim osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (3930 jedn.), spółki handlowe (278 jedn.), stowarzyszenia i organizacje społeczne (214 jedn.), spółdzielnie (13 jedn.), fundacje (34 jedn.). Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w

² <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/tablica>

Tarnobrzegu najwięcej (503) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (5074) jest mikroprzedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Tarnobrzegu najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są: Handel hurtowy i detaliczny; Naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (29,4%) oraz Budownictwo (13,9%).³ W 2022 roku spadła liczba nowozakładanych firm w Tarnobrzegu. Nie zmieniła się przy tym liczba wykreślanych podmiotów gospodarczych z prowadzonej ewidencji. Zakładanie i wykreślanie podmiotów gospodarczych w Urzędzie Miasta Tarnobrzega przedstawia poniższa tabela:

Tabela 1. Dynamika powstawania podmiotów gospodarczych w Tarnobrzegu w latach 2019-2022. Źródło: Raport o stanie Miasta Tarnobrzega za 2022 rok.

Rok	2019	2020	2021	2022
Liczba zarejestrowanych podmiotów	239	195	201	162
Liczba wyrejestrowanych podmiotów	136	95	143	143
Liczba zawieszonych podmiotów	83	65	120	162

Odnosząc się do wskaźników podmiotów gospodarki narodowej (przyjętych dla celów porównawczych przez GUS), należy stwierdzić, że na 10 tys. ludności na terenie Miasta Tarnobrzeg przypada 1194 firm. Na 100 osób w wieku produkcyjnym 15,39 osób fizycznych prowadzi działalność gospodarczą. Odnosząc się do fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych można stwierdzić, iż na 10 tys. mieszkańców przypada 56 tego typu podmiotów. Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki. Źródło: dane GUS <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kategoria	Jednostka miary	Wartość wskaźnika		
		2020	2021	2022
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. Ludności	jed. gosp.	1 126	1 173	1 194
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. Ludności	jed. gosp.	60	80	64

³ <https://www.polskawliczbach.pl/Tarnobrzeg#rynek-pracy-w-pigulce>

jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. Ludności	jed. gosp.	35	40	46
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	jed. gosp.	14,26	15,00	15,39
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. Mieszkańców	jed. gosp.	51	54	56
podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	jed. gosp.	103	138	110
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	jed. gosp.	191,3	200,7	206,5

Rynek pracy

Liczba pracujących w 2022 roku w Tarnobrzegu na 1000 mieszkańców wynosi 352 osoby. Jest to nieznacznie mniej od wartości dla województwa podkarpackiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski.

Tabela 3. Pracujący na 1000 ludności. Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/Tarnobrzeg#infoPracIk>

rok	Powiat m. Tarnobrzeg	Województwo	Polska
2022	352	367	402

2022 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Tarnobrzegu wynosiło 5478,64 zł, co odpowiada 81,70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Tarnobrzega 2118 osób wyjeżdża do pracy do innych miast, a 3425 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi 1307. 7,7% aktywnych zawodowo mieszkańców Tarnobrzega pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 19,4% w przemyśle i budownictwie, a 20,8% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 3,8% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).⁴

Stopa bezrobocia w Tarnobrzegu wynosiła w 2022 roku 6,8%. Jest to znacznie mniej od stopy bezrobocia dla województwa podkarpackiego (8,8%) oraz więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski (5,2%).

Na koniec 2022 roku w PUP w Tarnobrzegu zarejestrowanych było 1 065 osób bezrobotnych, o 359 osób mniej niż rok wcześniej. Prawo do zasiłku dla bezrobotnych posiadały 124 osoby, tj. 11,6% bezrobotnych z terenu Miasta Tarnobrzega. Spośród osób zarejestrowanych w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnobrzegu znajdowało się:

- 607 osób długotrwale bezrobotnych;

- 199 osób do 30 roku życia, tj. 18,7%, w tym 91 osób do 25 roku życia, tj. 8,5%;
- 317 osób powyżej 50 roku życia, tj. 29,8%
- 103 osoby z niepełnosprawnością, tj. 9,7%.
-

Ponad 52,5% wszystkich osób bezrobotnych, zarejestrowanych na koniec 2022 roku stanowiły kobiety. W przeciągu ostatnich trzech lat liczba bezrobotnych w Mieście systematycznie spada, dotyczy to wszystkich wymienionych kategorii osób.

Tabela 4. Struktura bezrobocia w Tarnobrzegu w latach 2018-2022. Źródło: Raport o stanie Miasta Tarnobrzega za 2022 rok.

rok	ogółem	kobiety	z prawem do zasiłku		bez prawa do zasiłku		ze zwolnień grupowych	
			O	K	O	K	O	K
2020	1492	767	212	109	1280	658	48	21
2021	1424	733	240	143	1184	590	39	18
2022	1065	559	124	68	941	491	23	12

4. Ludność Gminy

4.1 Demografia

Na koniec 2022 r. miasto Tarnobrzeg zamieszkiwało 44446 mieszkańców. Na przestrzeni trzech ostatnich lat populacja zmniejszyła się, co jest zjawiskiem niekorzystnym dla rozwoju gospodarczego i społecznego Miasta. Gęstość zaludnienia w gminie w 2022 roku wynosiła 517 osób na 1 km².

Tabela 5. Liczba zamieszkałej ludności. Źródło: UM Tarnobrzeg.

Rok	2020	2021	2022
pobyty stały	44950	44192	43641
pobyty czasowy	867	897	805
ogółem	45817	45089	44446

Wśród ogólnej liczby mieszkańców dominującą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym.

Tabela 6. Struktura wieku zamieszkałej ludności. Źródło: UM Tarnobrzeg.

Przedziały wiekowe	2020	2021	2022
0 – 17	6357	6483	6795
18 – 40	11872	12021	12198
41 – 60	11976	12223	12550
60 i więcej	11011	11727	12472

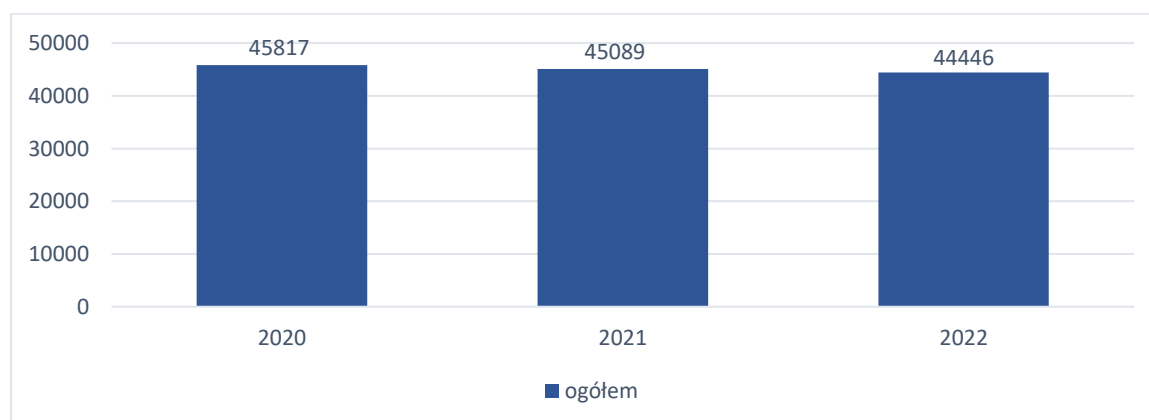
Według danych GUS w 2022 roku wśród mieszkańców miasta Tarnobrzega ponad połowa, to osoby w wieku produkcyjnym (57,8%), osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 15,4% ogółu, natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią 26,8% ludności. W 2022 roku wskaźniki obciążenia demograficznego kształtowały się następująco:

Tabela 7. Wskaźniki obciążenia demograficznego. Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/tablica>

	ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem
Polska	70,4	39,0	29,9	19,5
podkarpackie	68,0	36,5	27,8	18,4
Powiat m. Tarnobrzeg	72,9	46,3	35,4	22,9
Tarnobrzeg	72,9	46,3	35,4	22,9

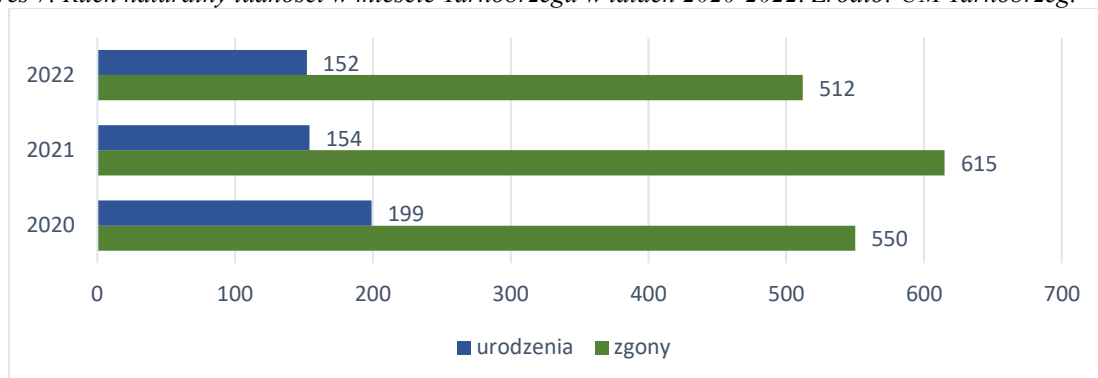
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi jest wyższy niż w województwie i kraju.

Wykres 6. Liczba zamieszkałej ludności. Źródło: UM Tarnobrzeg.

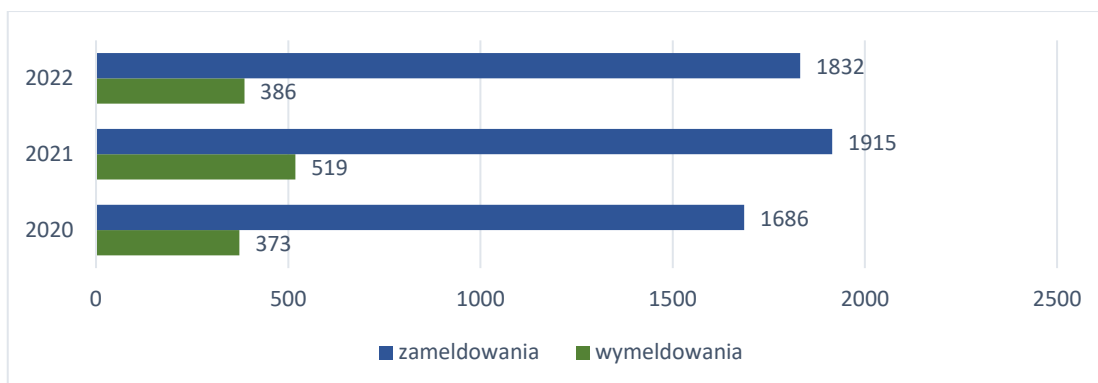
W latach 2020-2022 na terenie miasta zanotowano ujemny przyrost naturalny. Ogólny bilans lat 2020-2022 wyniósł - 1172 osoby.

Wykres 7. Ruch naturalny ludności w mieście Tarnobrzegu w latach 2020-2022. Źródło: UM Tarnobrzeg.

W przypadku salda migracji wskaźniki są dodatnie. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba zameldowań przewyższała liczbę wymeldowań. Saldo migracji dla lat 2020-2022 wynosi + 4155 osób.

Wykres 8. Migracje ludności na terenie miasta Tarnobrzega w latach 2020-2022. Źródło: UM.

Podsumowując powyżej zaprezentowane wskaźniki demograficzne Miasta należy zwrócić uwagę na ujemny przyrost naturalny, co jest zjawiskiem niekorzystnym w dłuższej perspektywie. Niepokój na przyszłość może budzić fakt, iż niemal 58% mieszkańców, to osoby w wieku produkcyjnym. Należą do nich zarówno mieszkający tu od urodzenia, jak i osoby, które wybrały miasto na miejsce zamieszkania. Obecnie jest to korzystne dla rozwoju gospodarczego miasta, ale jeśli powyższe niekorzystne trendy zostaną utrzymane, za kilka czy kilkanaście lat, liczba osób w wieku poprodukcyjnym będzie ogromnym obciążeniem dla osób w wieku aktywności zawodowej.

4.2 Poziom życia

W 2022 roku dochody miasta Tarnobrzega w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły 8184,79 zł, przy wydatkach w wysokości 8421,54 zł, wydatki na pomoc społeczną w 2022 roku stanowiły średnio 8,9% wszystkich wydatków bieżących i wynosiły 23 904 334,30 zł. W porównaniu z innymi miastami na prawach powiatu wydatki budżetu miasta na pomoc społeczną były zdecydowanie niższe od średniej (105904879,70 zł) i uplasowały się na 4 miejscu od końca rankingu miast na prawach powiatu. W latach 2019 - 2022 miasto Tarnobrzeg wykonało budżety roczne z łączną nadwyżką 3,9 mln zł. Rok 2022 zakończył się deficytem środków na poziomie 10,5 mln zł. Poza wynikiem budżetu dla finansów JST istotna jest nadwyżka bieżąca (bądź deficyt bieżący), która stanowi różnicę pomiędzy dochodami bieżącymi i wydatkami bieżącymi. W latach 2019 - 2022 łączna nadwyżka bieżąca wyniosła 32,5 mln zł. Rok 2022 r. zakończył się deficytem bieżącym na poziomie 1,5 mln zł.⁴

4.3 Mieszkalnictwo

Wydatki miasta w zakresie gospodarki mieszkaniowej wynosiły w 2022 roku 7 838 685,53 zł, przy dochodach wynoszących 11 835 767,21 zł. Według stanu na dzień 31.12.2022 r. mieszkaniowy zasób gminy wynosił 461 lokali o łącznej powierzchni 17 988,63 m².⁵

Na zasób mieszkaniowy składają się:

- 233 lokale w 14 budynkach będących 100% własnością gminy;
- 217 lokale w 26 budynkach Wspólnot Mieszkaniowych;
- 11 lokali w zasobie spółdzielczym.

Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w mieście Tarnobrzegu. Źródło: dane GUS <https://bdl.stat.gov.pl/>

	Jednostka miary	2020	2021	2022
Zasoby mieszkaniowe				
<i>Mieszkania</i>	mieszk.	17 962	18 120	18251
<i>Izby</i>	izba	67 591	68 269	68816
<i>powierzchnia użytkowa mieszkań</i>	m ²	1 197 577	1 213 245	1225858

⁴ Raport o stanie miasta za 2022 rok

⁵ jw.

Budynki mieszkalne w Gminie				
Ogółem	bud.	4 817	4 944	4 998
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne				
<i>Wodociąg</i>	mieszk.	17 846	18 004	<i>b.d.</i>
<i>ustęp splukiwany</i>	mieszk.	17 729	17 887	<i>b.d.</i>
<i>Łazienka</i>	mieszk.	17 680	17 838	<i>b.d.</i>
<i>centralne ogrzewanie</i>	mieszk.	17 175	17 333	<i>b.d.</i>
Mieszkania wyposażone w instalacje - w %				
<i>Wodociąg</i>	%	99,4	99,4	<i>b.d.</i>
<i>Łazienka</i>	%	98,4	98,4	<i>b.d.</i>
<i>centralne ogrzewanie</i>	%	95,6	95,7	<i>b.d.</i>
Zasoby mieszkaniowe – wskaźniki				
<i>przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania</i>	m ²	66,7	67,0	67,2
<i>przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę</i>	m ²	26,6	27,2	27,8
<i>mieszkania na 1000 mieszkańców</i>	mieszk.	398,7	406,9	413,3

Stan techniczny posiadanych zasobów mieszkalnych jest zróżnicowany i zależy od wieku budynków, rodzaju konstrukcji, wyposażenia w instalacje, stanu pokrycia dachowego, sposobu podpiwniczenia i izolacji budynku, sposobu utrzymania i użytkowania budynku.

Tabela 9. Infrastruktura społeczna w Mieście Tarnobrzegu. Źródło: OZPS.

Rok	2020	2021	2022
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	472	464	450
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	37	56	66
Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	113	27	30
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	29	42	29

5. Infrastruktura społeczna Miasta Tarnobrzega

5.1 Oświata

PRZEDSZKOLA – infrastruktura edukacyjna:

Miasto Tarnobrzeg jest organem prowadzącym dla 14 przedszkoli:

1. Przedszkole nr 1 z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Kosmonautów 4
2. Przedszkole nr 2 z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Jana Kochanowskiego 7
3. Przedszkole nr 3 z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Hieronima Dekutowskiego 2
4. Przedszkole nr 4 z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Porucznika Jana Tracza 2
5. Przedszkole nr 5 z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Hieronima Dekutowskiego 19
6. Przedszkole nr 6 z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. 1 Maja 14
7. Przedszkole nr 7 z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Zwierzynieckiej 4
8. Przedszkole nr 8 z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Sobowskiej 1
9. Przedszkole Integracyjnego nr 9 z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Wiejskiej 4
10. Przedszkole nr 12 z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Marii Dąbrowskiej 1
11. Przedszkole nr 13 z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Sokolej 8
12. Przedszkole nr 15 z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Świętej Barbary 9
13. Przedszkole nr 17 z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Elizy Orzeszkowej 7
14. Przedszkole nr 18 z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Kościelnej 3.

Tabela 10. Liczba przedszkoli, liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, liczba nauczycieli 2020-2022 (Dane na podstawie arkuszy organizacyjnych).

Nazwa jednostki	2020-06-01		2021-06-01		2022-06-01	
	Liczba dzieci	Liczba nauczycieli	Liczba dzieci	Liczba nauczycieli	Liczba dzieci	Liczba nauczycieli
Przedszkole Integracyjne nr 9	80	25	78	25	80	26
Przedszkole nr 1	87	14	93	17	92	14
Przedszkole nr 12	89	11	100	11	100	13
Przedszkole nr 13	99	17	99	15	100	14
Przedszkole nr 15	116	22	127	17	125	16
Przedszkole nr 17	95	12	90	12	92	11
Przedszkole nr 18	68	12	63	10	62	10

Przedszkole nr 2	84	12	78	14	100	11
Przedszkole nr 3	85	12	100	13	99	13
Przedszkole nr 4	93	12	99	12	100	13
Przedszkole nr 5	82	12	80	13	95	13
Przedszkole nr 6	85	13	78	12	85	13
Przedszkole nr 7	117	18	119	17	120	17
Przedszkole nr 8	51	8	61	8	65	9
Razem	1231	200	1265	196	1315	193

Na przestrzeni trzech ostatnich lat wzrosła liczba dzieci uczęszczających do przedszkola.

Oferta edukacyjna

W 2022 roku oferta edukacyjna przedszkoli obejmowała następujące elementy:

- korzystanie z aplikacji iPrzedszkole na Platformie Innowacyjny Tarnobrzeg zapewniającej rodzicom łatwy dostęp do informacji, a także możliwość kontaktu z nauczycielami;
- systematyczne zajęcia edukacyjno - wychowawcze i zabawy zgodnie z programem m.in.: rozwijanie mowy, matematyczne, przyrodnicze, plastyczne, techniczne, komputerowe, muzyczne, ruchowe oraz język angielski i religia;
- organizowanie edukacji włączającej dla dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego;
- udzielanie pomocy psychologiczno - pedagogicznej dla dzieci;
- organizacja uroczystości;
- zajęcia umuzykalniające - rytmika dla dzieci;
- prowadzenie stołówek przedszkolnych i serwowanie wyżywienia dla dzieci.

Realizacja programów edukacyjno-wychowawczych i profilaktycznych

W 2022 roku w przedszkolach realizowano następujące programy edukacyjno-wychowawcze i profilaktyczne:

- „Mały miś w świecie wielkiej literatury” - ogólnopolski projekt edukacyjny celem, którego jest rozwijanie i promowanie czytelnictwa we współpracy ze żłobkami, przedszkolami, szkołami podstawowymi, szkołami specjalnymi, szkolnymi świetlicami, bibliotekami szkolnymi w całej Polsce i za granicą;

- ogólnopolski program „Cała Polska czyta dzieciom” – kampania mająca na celu propagowanie codziennego czytania dzieciom jako skuteczną, tanią i przyjazną metodę wspomagania ich wszechstronnego rozwoju;
- ogólnopolski program zdrowotno - profilaktyczny „Czyste powietrze wokół nas” - celem programu jest zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie ochrony dzieci przed narażeniem na działanie dymu tytoniowego oraz kształtowanie świadomych, asertywnych postaw wśród dzieci dotyczących ochrony własnego zdrowia, w przypadku bezpośredniego kontaktu z osobami palącymi;
- elementy ogólnopolskiego programu „Chronimy dzieci” - cykli zajęć edukacyjno – profilaktycznych na temat ochrony przed przemocą i wykorzystywaniem oraz unikania zagrożeń w Internecie;
- program „Przedszkole promujące zdrowie” - celem jest organizowanie warunków umożliwiających dzieciom nabywanie wiedzy i umiejętności w zakresie dbałości o zdrowie, bezpieczeństwo własne i innych w różnych sytuacjach oraz rozwijanie sprawności fizycznej;
- ogólnopolski program edukacyjny „Kubusiowi przyjaciele natury” - celem programu jest kształtowanie świadomości zdrowotnej i ekologicznej dzieci oraz rodziców, a także dbałość o zdrowie dzieci poprzez propagowanie zdrowego żywienia oraz zdrowego trybu życia;
- prozdrowotny i proekologiczny program edukacyjny „Mamo, tato wolę wodę” - nadrzędnym celem programu jest wykształcenie u dzieci prawidłowych nawyków żywieniowych ze szczególnym podkreśleniem roli wody w codziennej diecie, a także zwrócenie ich uwagi na zagadnienie ochrony środowiska;
- realizacja szeregu działań w ramach przynależności do Sieci Szkół i Przedszkoli Promujących Zdrowie;
- program wychowania przedszkolnego „Razem w przedszkolu”- głównym założeniem programu jest postrzeganie grupy przedszkolnej jako wspólnoty osób uczących się i każde dziecko ma być w niej aktywne poprzez nawiązywanie kontaktów partnerskich, współdziałanie w poszukiwaniu wiedzy, wyraża myśli i uczucia, stara się zrozumieć innych i korzysta z ich zasobów wiedzy, konstruuje własną wiedzę i poszukuje sensu poznawanych treści;
- program nauki języka angielskiego „Dwujęzyczny przedszkolak”- innowacyjny program zapewniający równoległe poznawanie dwóch języków poprzez wplatanie

języka angielskiego do codziennych czynności dziecka w przedszkolu w sposób naturalny, np. podczas mycia zębów, rączek, ubierania się na spacer, porannej gimnastyki;

- program realizowany przy współpracy z Sanepidem „Skąd się biorą produkty ekologiczne?” - celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat;
- program autorski „Matematyka dla smyka”;
- ogólnopolski program edukacyjny „Działaj z imPETem” - innowacyjny projekt którego celem jest zwiększenie ilości zbieranych i poddawanych recyklingowi butelek PET;
- ogólnopolski program edukacyjny „Co słonko widziało - na dziecięce kłopoty... Brzechwa”- założeniem projektu jest wprowadzanie dzieci w otaczający świat poprzez piękno literatury dziecięcej autorstwa Jana Brzechwy;
- „Narodowy Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2023” - wzmocnienie zainteresowań i aktywności czytelniczej dzieci dzięki uatrakcyjnieniu księgozbiorów przedszkolnych, zakup nowości wydawniczych, spotkania z autorami książek dla dzieci;
- program terapii logopedycznej;
- program zajęć korekcyjno-kompensacyjnych.

Pomoc materialna

W 2022 roku przedszkola w zakresie pomocy materialnej realizowały następujące akcje i formy wsparcia:

- dofinansowanie obiadów przez MOPR;
- przekazanie w ramach pomocy dla dzieci i ich rodzin produktów pozyskanych z Banku Żywności;
- zbiórka karmy dla zwierząt z tarnobrzeskich schronisk;
- akcji zbierania funduszy na pomoc psychologiczną, rzeczową i specjalistyczną dla dzieci - „Góra grosza”;
- zbiórka pluszaków w ramach akcji „Misie Ratownisie”;
- zbiórka nakrętek na rzecz dzieci z niepełnosprawnością;
- zbiórka środków chemicznych i higienicznych dla dzieci DPS Mokrzeszów oraz organizacja paczki mikołajowej;

- zbiórka środków czystości, odzieży, obuwia, pościeli, koców i żywności w ramach akcji „Solidarni z Ukrainą”;
- dofinansowanie do wycieczek oraz teatrzyków dla dzieci z rodzin potrzebujących wsparcia.

Dydaktyka i wychowanie

W zakresie dydaktyki i wychowania w 2022 roku przedszkola realizowały zadania Roczego Planu Pracy Przedszkoli:

- „Więcej ruchu dla Maluchów”- podnoszenie jakości edukacji poprzez działania uwzględniające zróżnicowane potrzeby rozwojowe i edukacyjne wszystkich dzieci (2021/2022);
- „Rzeka przedszkolaka też urzeka”- wzmacnianie edukacji ekologicznej w przedszkolu, rozwijanie odpowiedzialności za środowisko naturalne. Kształtowanie umiejętności mądrego o odpowiedzialnego współżycia człowieka z przyrodą (2021/2022);
- „Czym skorupka za młodu nasiąknie...”- wychowanie zmierzające do osiągnięcia ludzkiej dojrzałości poprzez kształtowanie postaw ukierunkowanych na prawdę, dobro i piękno (2022/2023);
- „Mama, tata i Ja” - wspomaganie wychowawczej roli rodziny przez właściwą organizację i realizację zajęć edukacyjnych, ochrona i wzmacnianie zdrowia psychicznego dzieci w wieku przedszkolnym (2022/2023).

Działania z zakresu wychowania, profilaktyki, opieki i bezpieczeństwa

W 2022 roku przedszkola organizowały i brały udział w kampaniach społecznych sprzyjających rozwojowi postaw charytatywnych w stosunku do osób wymagających pomocy i wsparcia, polegających na:

- rozpowszechnianiu informacji o prawach i obowiązkach w świetle obowiązujących przepisów prawa;
- prelekcjach o prawach dziecka z okazji Międzynarodowego Dnia Praw Dziecka;
- udziale w ogólnopolskiej akcji „Dzień Przedszkolaka to ważne święto – uczcijmy je razem tańcem i piosenką”;
- udziale dzieci w warsztatach z ratownikiem medycznym - udzielanie pierwszej pomocy,
- cyklicznych spotkaniach z policjantem na temat bezpieczeństwa w domu, na ulicy, podczas wyjazdu, a także przemocy w rodzinie - dzieci dowiedziały się jak w takiej sytuacji powinno i należy się zachować;

- udziale w Akcji Sprzątania Świata – kampania społeczna we współpracy z Prezydentem Miasta Tarnobrzega;
- wspólnych spotkaniach rodzinnych z okazji Dnia Babci, Dziadka, Matki i Ojca.

Współpraca z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu

W 2022 roku przedszkola współpracowały z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w następującym zakresie:

- pomoc i udzielanie porad oraz wsparcie materialne podopiecznych;
- realizację Programu Posiłków w szkole i w domu na lata 2019 - 2023
- realizację „Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2018 – 2022”, „Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017- 2022”;
- udział w posiedzeniach Grup Roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Tarnobrzegu w celu podjęcia próby rozwiązania problemów występujących w rodzinie.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna

W 2022 roku przedszkola podejmowały następujące działania w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej:

- rozpoznawanie i zaspakajanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dziecka oraz rozpoznawanie jego indywidualnych możliwości psychofizycznych;
- wspierania rodziców i nauczycieli w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych;
- rozwijaniu umiejętności wychowawczych nauczycieli oraz rodziców.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana była z inicjatywy nauczycieli w poszczególnych grupach wiekowych i udzielana była w szczególności dzieciom z zaburzeniami komunikacji językowej, ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, z niepowodzeniami edukacyjnymi oraz z zaniedbań środowiskowych wynikających z trudnych warunków bytowych rodziny. Pomoc psychologiczno - pedagogiczna udzielana była w formie zajęć specjalistycznych, porad i konsultacji w trakcie bieżącej pracy z dzieckiem, a także zajęć rozwijających uzdolnienia. Pomoc psychologiczno - pedagogiczna organizowana i udzielana była we współpracy z rodzicami i Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną w Tarnobrzegu.

Formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej:

- zajęcia korekcyjno-kompensacyjne – organizowane były dla dzieci z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub specyficznymi trudnościami w uczeniu się;

- zajęcia logopedyczne – w poradni z pomocy logopedy korzystają dzieci z głębszymi wadami wymowy, zaś na terenie przedszkola pozostałe dzieci wyłonione podczas badań przesiewowych;
- zajęcia rozwijające uzdolnienia przy wykorzystaniu aktywnych metod pracy;
- porady, konsultacje, warsztaty i szkolenia;
- bieżąca praca nauczyciela z dzieckiem.

W 2022 roku w ramach współpracy z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Tarnobrzegu dzieci 5, 6 – letnie były we wrześniu poddawane badaniom logopedycznym w celu wykrycia ewentualnych wad wymowy. Przedszkolaki, które wymagały pomocy logopedycznej były nią objęte uczestnicząc w zajęciach ze specjalistą logopedą organizowanych regularnie w przedszkolach przez cały rok szkolny. Przeprowadzono także akcję rozpropagowywania informacji o „Niebieskim telefonie” działającym w Poradni Psychologiczno– Pedagogicznej w Tarnobrzegu.

Wspomaganie rozwoju dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego

Działalność przedszkoli w zakresie kształcenia dzieci niepełnosprawnych w związku z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego wydanymi przez Poradnię Psychologiczno - Pedagogiczną w Tarnobrzegu obejmowała pomoc uwzględniającą zalecenia zawarte w orzeczeniach, tj.:

- opracowano indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne;
- zatrudniono dodatkowo specjalistów – rehabilitanta, psychologa, surdopedagoga;
- prowadzone są zgodnie z zaleceniami zajęcia rewalidacyjne i specjalistyczne na terenie przedszkola;
- zajęcia z tyflopedagogiem, surdopedagogiem, logopedą, wspierające dziecko autystyczne, korekcyjno –kompensacyjne.

SZKOŁY PODSTAWOWE – infrastruktura edukacyjna:

Miasto Tarnobrzeg jest organem prowadzącym dla ośmiu obwodowych szkół podstawowych:

1. Szkoła Podstawowej nr 3 im. Alfreda Freyera z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Jana Kochanowskiego 1
2. Szkoła Podstawowej nr 4 im. Mikołaja Kopernika z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Stanisława Wyspiańskiego 10
3. Szkoła Podstawowej nr 6 im. Akademii Miechocińskiej z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Adama Mickiewicza 86

4. Szkoła Podstawowej nr 7 im. gen. Leopolda Okulickiego z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Henryka Sienkiewicza 215
5. Szkoła Podstawowej nr 8 im. Stanisława Piętaka z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Stanisława Piętaka 53
6. Szkoła Podstawowej nr 9 im. Jana Pawła II z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Wiejskiej 4
7. Szkoła Podstawowej nr 10 im. Janusza Korczaka z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Marii Dąbrowskiej 10
8. Szkoła Podstawowej nr 11 im. Wincentego Buczka z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Olszowej.

Oferta edukacyjna

W Szkole Podstawowej nr 3 są prowadzone oddziały sportowe, w Szkole Podstawowej nr 9 utworzono oddziały integracyjne, w pozostałych szkołach podstawowych funkcjonują takie oddziały w zależności od zapotrzebowania. Wszystkie szkoły podstawowe posiadają świetlice, oraz możliwość zorganizowania spożywania przez dzieci obiadów, w Szkołach Podstawowych nr 3, 4, 9, 10 funkcjonują szkolne kuchnie. W szkołach podstawowych realizowane są innowacje pedagogiczne oraz edukacja włączająca poprzez zbudowanie systemu wsparcia dla ucznia z niepełnosprawnością w szkole m.in. poprzez zatrudnianie według potrzeb specjalistów takich jak: terapeuci, logopedzi, pedagogzy, rewalidatorzy, socjoterapeuci oraz realizację pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Wprowadzony przez Miasto Tarnobrzeg Program Innowacyjny Tarnobrzeg zapewnił nowe techniczne możliwości w postaci e- dziennika i e- rekrutacji.

Realizacja programów edukacyjno-wychowawczych i profilaktycznych

Tarnobrzесkie szkoły podstawowe realizowały szereg programów edukacyjno - wychowawczych oraz profilaktycznych:

- w Szkole Podstawowej nr 3 w Tarnobrzegu:
„Nałogowe zachowania” – program realizowany przez Akademię Pozytywnej Profilaktyki w Krakowie, „Bieg po zdrowie”, „Nie pal przy mnie proszę”, „Zawsze razem”, „Trzymaj formę”, „Stop używkom”, „Ja w relacjach. Zrozumieć siebie i innych”, „Program z Pandą – WWF Polska”, „Razem przez świat” – ogólnopolski projekt edukacyjny, „Pięć porcji warzyw i owoców”, „Lekturki spod chmurki”, „Ciekawscy trzecioklasiści. Dlaczego wszystkie pytania są dobre?” - projekt realizowany z Uniwersytetem Dzieci, „Mali artyści - kreatywnie i twórczo w świetlicy” – innowacja z zakresu plastyki, „Z Melpomeną za Pan Brat” – innowacja

pedagogiczna z zakresu edukacji teatralnej, Program warsztatów edukacyjno-wychowawczych i terapeutycznych rozwijających pasję czytelnictwem oraz aktywność poznawczą dzieci, „Mali autorzy”, „Rozkoduj nowoczesne technologie ćwiczenia i zabawy”, „Trójkowi Tropiciele w ortograficznej podróży”, „Ćwiczmy swój mózg”, „Ćwiczę, liczę, myślę”, „OKzeszyt”, „Na skrzydłach słowa. Wymiana listową i pocztówkowa”, „Poznanie literatury poprzez teatr”, „Gry nie tylko lekturowe”

- w Szkole Podstawowej nr 4:

„Nie pal przy mnie, proszę”, „Każdy inny - wszyscy równi”, „Trzymaj formę”, „e – Twinning”, „Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej”, „Iskra odporności”, „Dzień Bezpiecznego Internetu”, „Code Week 2022”, „Super Lion 2022”, „Międzynarodowy Dzień Życzliwości i Pozdrowień”, „Siepomaga”, Tydzień profilaktyki chorób zakaźnych we współpracy z Sanepid, Udział w Pierwszym Tarnobrzesckim Spotkaniu Mediatorów Rówieśniczych, Programy „Owoce w szkole”, „Szkłanka mleka”

- w Szkole Podstawowej nr 6:

Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej, Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, realizacja zadań zawartych w Programie Wychowawczo- Profilaktycznym Szkoły, profilaktyka zdrowego odżywiania, Akcja „Światowy Dzień Autyzmu”, Akcja „Światowy Dzień Tolerancji”, Akcja „Dzień Życzliwości” , Akcja Tydzień Wdzięczności - „Poczta wdzięczności”, „Międzynarodowy Dzień Praw Dziecka” - prelekcja przeprowadzona przez sędziego sądu rejonowego na temat praw i obowiązków dziecka, konsekwencji prawnych nieprzestrzegania praw zarówno przez dzieci jak i opiekunów prawnych,

Dzień bezpiecznego Internetu” - prelekcja na temat „Cyberprzemocy i przestępstw dokonywanych z udziałem telefonów komórkowych i Internetu” przeprowadzona przez funkcjonariusza KMP - Zespół ds. Profilaktyki Społecznej, Nieletnich i Patologii, „Zachowanie bezpiecznych zachowań w szkole i poza nią”- prelekcja przeprowadzona przez funkcjonariusza KMP - Zespół ds. Profilaktyki Społecznej, Nieletnich i Patologii, „Konsekwencji wynikających z nieprzestrzegania prawa”- prelekcja przeprowadzona przez funkcjonariusza KMP - Zespół ds. Profilaktyki Społecznej, Nieletnich i Patologii, Akcja „Góra Grosza”, Akcja „Zakrętka”, „Narodowe Czytanie”, „Bezpieczna droga do szkoły”, Akcja „Czytanie w Altanie”, „Sprzątanie Świata”, „Różowa skrzyneczka”, „Niepodległa do Hymu”, „Szkoła Pamięta”, Szkolny Klub Sportowy, działania wolontariackie – zbiórki na rzecz osób z niepełnosprawnościami i chorych; zbiórka zakrętek na rzecz Bartosza Kędziory, zbiórka na rzecz Michała Podymy, zbiórka na

rzecz DPS w Tarnobrzegu – Morzyszów, zbiórka żywności na rzecz Rodzin z Ukrainy, zbiórka puszek i świec dla walczącej Ukrainy, działanie wolontariackie- wykonanie stroików dla Stowarzyszenia ESTEKA, działania wolontariackie – zbiórki na rzecz zwierząt w schronisku, „Powszechna nauka pływania” dla klas I-IV, „Program dla szkół”- mleko i przetwory mleczne, warzywa i owoce, Program- obiady – MOPR, profilaktyka wykluczenia społecznego - spotkanie z fundatorką przedsiębiorstwa społecznego „GA MON”- kreowanie postawy dobroczynności oraz działań na rzecz integracji społecznej.

- w Szkole Podstawowej nr 7:

akcja „Sprzątanie świata” pod hasłem „Myślę, więc nie śmieję”, „Śniadanie daje moc”, „Bezpieczna Akademia Kubusia Puchatka”, „Nie pal przy mnie proszę”, Międzynarodowy Program Edukacyjny promujący czytelnictwo „Czytam z Klasą Lekturkę Pod Chmurką”, realizacja programu profilaktycznego „Czyściochowo”, „Akademia programistów”, udział w akcji MEiN: „Szkola do hymnu”, „Razem na Święta”, „Szkola pamięta”, projekt edukacyjny z matematyki „Lepsza szkoła”, udział w projektach „Let’s make friends” oraz „English story writing and illustrating contest 2022- dołączenie szkoły do społeczności szkół eTwinning - platformy współpracy dla nauczycieli z krajów europejskich, którzy wspólnie realizują projekty; projekt edukacyjny „Mały ratowniczek”, Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej, Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2022, spotkanie z przedstawicielem Komendy Miejskiej Policji w Tarnobrzegu z okazji Dnia Bezpiecznego Internetu - „Cyberprzemoc - bezpieczne i odpowiedzialne korzystanie z zasobów Internetu”, obchody Dnia Tolerancji, Światowego Dnia Świadomości Autyzmu, program edukacyjny „Filtrujemy dla Bałtyku”, spotkanie z dietetykiem „Naturhouse” - promocja zdrowego odżywiania i zapobieganie nadwadze, realizacja założeń szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego - zajęcia wychowawcze z pedagogiem szkolnym, warsztaty psychologiczno-pedagogiczne po 4 godz. w kl. 1-8 prowadzone przez pedagogów z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Tarnobrzegu dotyczące trudności związanych z powrotem do szkoły po pandemii, cyberprzemocy, zachowań agresywnych, akceptacji w grupie rówieśniczej, akcja „Góra Grosza”, całoroczna (kontynuacja od kilkunastu lat) zbiórka nakrętek dla 2 dzieci, sprzedaż zakładek na rzecz Fundacji „Pomóż i Ty”, kiermasz charytatywny z okazji Świąt Bożego Narodzenia, przygotowanie darów rzeczowych dla mieszkańców DPS w Tarnobrzegu, zbiórka karmy dla zwierząt ze schroniska w Machowie.

- w Szkole Podstawowej nr 8:

Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej, Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Program Działania na Rzecz Osób z niepełnosprawnościami, realizacja zadań wynikających z Programu Wychowawczo-Profilaktycznego ze szczególnym uwzględnieniem problemów cywilizacyjnych i ekologicznych, Ogólnopolski Projekt „Mniej znaczy Więcej”, działania szkolnego Koła Wolontariatu na rzecz bezdomnych zwierząt, współpraca w zakresie przeprowadzania zbiórek żywności z Caritas Diecezji Sandomierskiej, zbiórki na rzecz Bartosza Jędrasika oraz Domu Pomocy Społecznej w Mokrzeszowie, Światowy Dzień Świadomości Autyzmu, Program eTwinning Dot Day, Dzień Zdrowia Psychicznego, spotkanie funkcjonariuszy Komendy Miejskiej Policji z uczniami klas I-III, poruszające temat bezpiecznego poruszania się po drodze, spędzania czasu wolnego podczas ferii zimowych i wakacji oraz bezpieczeństwa w sieci, Dzień Bezpiecznego Internetu, udział uczniów klas I-VIII w ogólnopolskiej akcji Fundacji „Nasza Ziemia” pt. „30! Akcja! Sprzątanie Świata!”

- w Szkole Podstawowej nr 9:

Szkolny Program Wychowawczo-Profilaktyczny, „Przyjaciele Zippiego”, „Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej”, „Zawsze Razem; Trzymaj Formę”, „Nie Pal Przy Mnie Proszę”, „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Bieg po zdrowie”, „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczne ferie”, Szkolny Klub Wolontariatu, ogólnopolski projekt „Internetowy Teatr dla Szkół”, „Patriotyzm w oczach dziecka”, „Plakaty o tematyce antywojennej”, „Bohaterowie „Kamieni na Szaniec” widziani oczami współczesnej młodzieży”, „Postaci z lektur- bohaterami komiksu”, „Ważne sprawy”, „Ortografia i czytanie niech zabawą się stanie”, „Matematyczne łamigłówki mądrej główki”, „Kreatywne prace plastyczne”, „Nowoczesne narzędzia technologii informacyjno – komunikacyjnej na lekcjach języka angielskiego”, innowacyjny program terapeutyczny „Pozytywnie zakręceni- innowacja pedagogiczna dla uczniów wzmacniająca zdrowie psychiczne poprzez rozwijanie kompetencji miękkich”, „Ekokulturalna 3a”, „Przygoda z klasą. Czy wiesz jak żyje jeź? „Ciekawskie pierwszaki”, „Jak poznawać świat w klasie?”, Międzynarodowy projekt edukacyjny „Emocja”, Projekty językowe: „Restaurant”, „Clothes shop”, „Word of the Day”, „Szalone czwartki – w szkole nie jest nudno”, „Gramy zmysłami”, „Mali matematycy. Gdzie kryje się matematyka?”, „Muzyka jest ciągle z nami”, „Christmas Advent Calendar – interaktywny kalendarz z zadaniami aktywizującymi na każdy dzień adwentu”;

- w Szkole Podstawowej nr 10:

Ogólnopolski Program Promocji Zdrowia Psychicznego i Profilaktyki Uniwersalnej, „Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej” przy współpracy z Centrum Pozytywnej Edukacji, program rozwijania kreatywności i kompetencji wielokulturowych „Kompas kreatywności” -organizowany przez Uniwersytet Wrocławski i Ministerstwo Edukacji i Nauki, projekt „Mali matematycy. Gdzie kryje się matematyka?”, projekt międzynarodowy „eTwinning Paintings worth a thousand words”, projekt międzynarodowy „Math is Art, Art is Math”, program edukacyjny dla dzieci klas I-III szkół podstawowych „Zawsze razem” organizowany przez stację sanitarno-epidemiologiczną w Rzeszowie, międzynarodowy projekt edukacyjny „Z kulturą mi do twarzy”, ogólnopolski program „Uczymy Dzieci Programować”, ogólnopolski projekt Fundacji Uniwersytet Dzieci pod patronatem honorowym Ministra Edukacji i Nauki „Ciekawscy drugoklasiści. Ile wiedzy zmieści się w głowie”, międzynarodowy projekt edukacyjny „Kreatywne prace plastyczne” - III edycja 2022/23, ogólnopolski projekt „Ciekawscy trzecioklasiści. Dlaczego wszystkie pytania są dobre?” Uniwersytet Dzieci, ogólnopolski program SKS w szkole, program Szkolnego Koła Wolontariatu m. in: Ogólnopolski Projekt Dzień Dobra i Ogólnopolski Projekt Wyślij Pączka do Afryki, programu profilaktyczno-wychowawczy „Strażnicy uśmiechu”, programu profilaktyczno-wychowawczy „Spójrz inaczej”, program kółka artystycznego (teatr, taniec, recytacja, plastyka), autorski program dla dzieci z trudnościami w nauce pisania i czytania, ogólnopolski projekt edukacyjny Uniwersytetu Dzieci w Klasie „Matematyka, co się liczy w sporcie”

- w Szkole Podstawowej nr 11:

Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej, Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, realizacja zadań zawartych w Programie Wychowawczo- Profilaktycznym Szkoły, profilaktyka zdrowego odżywiania, Akcja „Światowy Dzień Autyzmu”, Akcja „Światowy Dzień Tolerancji”, Akcja „Dzień Życzliwości”, Akcja Tydzień Wdzięczności - „Poczta wdzięczności”, Międzynarodowy Dzień Praw Dziecka - prelekcja przeprowadzona przez sędziego sądu rejonowego na temat praw i obowiązków dziecka, konsekwencji prawnych nieprzestrzegania praw zarówno przez dzieci jak i opiekunów prawnych, prelekcje przeprowadzona przez funkcjonariusza KMP - Zespół ds. Profilaktyki Społecznej, Nietletnich i Patologii na tematy: „Cyberprzemocy i przestępstw dokonywanych z udziałem telefonów komórkowych i Internetu”, „Zachowanie

bezpiecznych zachowań w szkole i poza nią”, „Konsekwencji wynikających z nieprzestrzegania prawa”, Akcja „Góra Grosza”, Akcja „Zakrętka”, „Narodowe Czytanie”, „Bezpieczna droga do szkoły”, Akcja „Czytanie w Altanie”, „Sprzątanie Świata”, „Różowa skrzyneczka”, „Niepodległa do Hymnu” „Szkoła Pamięta” Szkolny Klub Sportowy, zbiórki na rzecz osób z niepełnosprawnościami i chorych: Bartosza Kędziory, Michała Podymy, zbiórka na rzecz DPS w Tarnobrzegu – Morzyszów, zbiórka żywności dla Rodzin z Ukrainy, zbiórka puszek i świec dla walczącej Ukrainy, wykonanie stroików dla Stowarzyszenia ESTEKA, zbiórki na rzecz zwierząt w schronisku, „Powszechna nauka pływania” dla klas I-IV, „Program dla szkół”- mleko i przetwory mleczne, warzywa i owoce, program- obiady -MOPR, profilaktyka wykluczenia społecznego - spotkanie z fundatorką przedsiębiorstwa społecznego „GA MON” - kreowanie postawy dobroczynności oraz działań na rzecz integracji społecznej.

Realizacja projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych, w tym unijnych

W 2022 roku szkoły podstawowe zrealizowały szereg projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych, w tym unijnych:

- w Szkole Podstawowej nr 3:
  - „Laboratoria przyszłości”
- w Szkole Podstawowej nr 4:
  - „Laboratoria przyszłości”
  - Międzynarodowy projekt Erasmus+. o tematyce sportowej: „We are a T.E.A.M.! Together EU and Me!” realizowany wspólnie z pięcioma europejskimi szkołami z Sycylii, Grecji, Bułgarii, Słowenii i Hiszpanii. Na realizację tego projektu Polska Narodowa Agencja Programu Erasmus+ przyznała szkole kwotę 26 550,00 euro;
  - Międzynarodowy projekt Erasmus+. „PEER BULLYING AND ALTERNATIVE SOLUTIONS IN EUROPEAN ASPECT” realizujemy wspólnie ze szkołami z Turcji, Portugalii, Czech, Anglii i Sycylii, w zakresie profilaktyki działań wychowawczych, mających na celu przeciwdziałanie takim zjawiskom jak zastraszanie rówieśników, agresja wśród uczniów, brak tolerancji. Budżet tego projektu to 29 040,00 euro.
- w Szkole Podstawowej nr 6:
  - Program Fenix Szkołom
  - „Laboratoria przyszłości”
- w Szkole Podstawowej nr 7:
  - Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025 – zrealizowanie założeń programu w kl. 1-8 - zakup książek do biblioteki szkolnej

- „Laboratoria przyszłości”
- w Szkole Podstawowej nr 8:
  - nauka pływania w klasach I-III
  - zajęcia sportowe SKS
  - „Mleko w Szkole”
  - „Owoce w Szkole”
  - Laboratoria Przyszłości
- w Szkole Podstawowej nr 9:
  - „Laboratoria przyszłości”
- w Szkole Podstawowej nr 10:
  - ERASMUS: Tytuł projektu: „Na szkolnej scenie, czyli inna odsłona edukacji”. Czas realizacji projektu: 1 września 2020 r. – 31 sierpnia 2023 r. Szkoły partnerskie: Włochy, Łotwa, Portugalia, Polska. Korzyści dla uczniów: projekt przyczynił się do pogłębienia wiedzy uczniów o teatrze i jego formach. Podczas spotkań projektowych wspólnie z rówieśnikami z zagranicznych szkół partnerskich zrealizowali kilka przedstawień: widowisko kukielkowe, spektakl radiowy, kabaret, performance. Przygotowując występy, doskonalili czynną znajomość języka angielskiego oraz umiejętność pracy zespołowej. Wzięli również udział w kilku warsztatach z zawodowymi aktorami, a spektakl radiowy zrealizowali w profesjonalnym studiu nagraniowym. Korzyści dla nauczycieli: nauczyciele pracujący nad projektem mieli możliwość wymiany doświadczeń dydaktycznych z pedagogami z innych krajów europejskich, uczestnicząc w charakterze obserwatorów w prowadzonych przez nich lekcjach szkolnych. Nauczyciele pozyskali nowe materiały edukacyjne, dzięki czemu wzbogacili swój warsztat zawodowy, co miało pozytywny wpływ na ich codzienną pracę z uczniami. Finansowy wymiar projektu: 54 325,20 zł - całość kwoty przeznaczonej na zarządzanie projektem i jego wdrażanie do dyspozycji szkoły. Znaczna część tej sumy została przeznaczona na wzbogacenie wyposażenia technicznego niezbędnego do realizacji zadań programowych. Na liście zakupów znalazły się następujące środki trwałe: gabloty ogłoszeniowe, drukarka, lampa do projektora, tablety graficzne, mikrofony sceniczne, projektor wraz z ekranem, kurtyna teatralna – wydano na nie 43 039,91 zł. Pozostałą część przyznanej kwoty zagospodarowano na inne potrzeby: m. in.: warsztaty teatralne, nagranie słuchowiska radiowego, materiały reklamowe, wycieczkę uczniów na spektakl

do Teatru im. W. Siemaszkowej w Rzeszowie, organizację spotkania szkół partnerskich w naszym kraju.

- Erasmus+ „Więcej przyszłości-mniej plastiku”, którego celem jest uświadomienie uczniom jak wielkim zagrożeniem dla człowieka i środowiska naturalnego jest plastik oraz jakie są sposoby redukcji jego ilości, możliwości przetwarzania oraz zastępowania innymi materiałami. Program ma pomagać uczniom dostrzegać zagrożenia i uczyć ich dokonywania świadomych konsumenckich wyborów, daje młodym ludziom szansę na poszerzenie wiedzy, doskonalenie znajomości języków obcych oraz nawiązywania nowych przyjaźni, uczy postawy otwartości, tolerancji i ciekawości świata i ludzi. Szkole program ten zapewnia poszerzenie oferty edukacyjnej, dodaje europejskiego wymiaru do edukacji, rozwija biorących w nim udział nauczycieli i uczniów. W 2022 roku ze środków budżetowych projektu zakupiono materiały biurowe do realizacji zadań projektowych na kwotę 396,00 zł oraz środki trwałe (sprzęt elektroniczny, tablice, gabloty) na kwotę 3 500,00 zł. W projekcie biorą udział także szkoły partnerskie z Hiszpanii, Niemiec i Łotwy.
- projekty wspierające funkcjonowanie szkoły – działania na rzecz dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz wspomagające organizację imprez o charakterze wychowawczym, rozrywkowym i integracyjnym, realizowane są we współpracy z fundacjami Dama Radę, Ga Mon, Euratus oraz firmą Positive sp. z o.o. za pośrednictwem Rzeszowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego. Łączna wartość działań na rzecz dzieci (niektóre odbywają się w roku 2023) to 79 468,00 zł.
- Projekt ekologiczny (powstał ogród sensoryczny na terenie zielonym na tyłach szkoły oraz łąka kwietna i ogród lawendowy) o wartości 14 500,00 zł. W ramach tego projektu sponsor dofinansował wymianę oświetlenia auli szkolnej w wysokości 6 500,00 zł. Łączna wartość wsparcia sponsora wyniosła 20 000,00 zł.
- „Laboratoria przyszłości”
  - w Szkole Podstawowej nr 11:
    - Program „Fenix Szkołom”
    - „Laboratoria przyszłości”.

SZKOŁY PONADPODSTAWOWE – infrastruktura edukacyjna:

Miasto Tarnobrzeg jest organem prowadzącym dla 5 szkół ponadpodstawowych:

1. Zespołu Szkół nr 1 im. ks. kard. S. Wyszyńskiego z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Kopernika 49
2. Zespołu Szkół nr 2 im. Bartosza Głowackiego z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Jachowicza 4
3. Zespołu Szkół nr 3 im. Gen. Wł. Sikorskiego z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Św. Barbary 1B
4. Zespołu Szkół im. ks. St. Staszica z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Kopernika 1
5. Liceum Ogólnokształcącego im. M. Kopernika z siedzibą w Tarnobrzegu przy ul. Jachowicza 13.

Oferta edukacyjna

w Zespole Szkół nr 1 im. ks. kard. S. Wyszyńskiego:

1. Technikum:
  - Technik Informatyk
  - Technik Obsługi Pasażerów
  - Technik Żywienia i Usług Gastronomicznych
  - Technik organizacji Turystyki
  - Technik Usług Fryzjerskich
  - Technik Reklamy
2. Szkoła Branżowa I Stopnia:
  - Fryzjer
  - Kucharz
  - Cukiernik
  - Sprzedawca
  - Piekarz
3. Szkoła Branżowa II Stopnia:
  - Kucharz
  - Fryzjer

w Zespole Szkół nr 2 im. Bartosza Głowackiego:

- Technik ekonomista
- Technik rachunkowości
- Technik architektury krajobrazu

- Technik spedytor
- Technik logistyk
- Technik eksploatacji portów i terminali
- Technik hotelarstwa
- Technik agrobiznesu
- Technik turystyki na obszarach wiejskich

w Zespole Szkół nr 3 im. Gen. Wł. Sikorskiego:

1. Technikum:

- Technik budownictwa
- Technik geodeta z elementami nawigacji
- Technik inżynierii sanitarnej (hydraulik)
- Technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej
- Technik ochrony środowiska
- Technik budowy dróg
- Technik robót wykończeniowych w budownictwie z Aranżacją Wnętrz (innowacja pedagogiczna)
- Technik spawalnictwa
- Technik gazownictwa
- Technik dekarstwa

2. Liceum ogólnokształcące - zajęcia pozalekcyjne w grupach o profilach:

- pielęgniarstwo – rehabilitacyjny
- ratowniczo – pożarniczy
- bezpieczeństwo wewnętrzne
- animator czasu wolnego

3. Branżowa szkoła I stopnia:

- Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie
- Ślusarz
- Monter sieci i instalacji sanitarnych (monter hydraulik)
- Murarz – tynkarz
- Betoniarz – zbrojarz
- Cieśla
- Dekarz

- Stolarz

w Zespole Szkół im. ks. St. Staszica:

1. Liceum:

- Klasa mundurowa,
- grupa humanistyczna
- grupa biologiczno-chemiczna z ratownictwem
- grupa geograficzno-turystyczna

2. Technikum:

- Technik pojazdów samochodowych
- Technik mechanik
- Technik elektryk
- Technik elektronik
- Technik automatyk
- Technik teleinformatyk
- Technik programista
- Technik grafiki i poligrafii cyfrowej

3. Branżowa Szkoła I Stopnia:

- Mechanik pojazdów samochodowych

w Liceum Ogólnokształcącym im. M. Kopernika klasy o profilach:

- matematyczno – fizyczno - angielskim
- matematyczno – informatyczno - angielskim
- matematyczno – geograficzno - angielskim
- biologiczno -chemiczno -matematycznym
- biologiczno -chemiczno - angielskim
- polonistyczno – biologiczno - angielskim
- polonistyczno – geograficzno - angielskim
- polonistyczno - historyczno - wos
- biologiczno – matematyczno - angielskim
- chemiczno - matematyczno - angielskim
- polonistyczno – historyczno – angielskim.

Realizacja programów edukacyjno – wychowawczych i profilaktycznych

w Zespole Szkół nr 1 im. ks. kard. S. Wyszyńskiego:

- Program Wychowawczo – Profilaktyczny Zespołu Szkół nr 1 w Tarnobrzegu. Cele i założenia Programu Wychowawczo - Profilaktycznego szkoły miały na celu prowadzenie działalności profilaktycznej, wychowawczej i udzielania pomocy uczniom w rozwiązywaniu problemów poprzez:
  - wykorzystywanie tematyki lekcyjnej na wszystkich przedmiotach do szerzenia wiedzy,
  - uzależnieniach, wynikających z nich zagrożeniach oraz sposobach zapobiegania uzależnieniom,
  - organizowanie spotkań ze specjalistami na temat profilaktyki wychowawczej,
  - realizację programów profilaktycznych,
  - współpracę z instytucjami w zakresie przeciwdziałania przestępstwom i uzależnieniom wśród młodzieży,
  - dążenie do konstruktywnego zagospodarowywania czasu wolnego ucznia i zachęcanie do udziału w kołach zainteresowań, konkursach, akcjach charytatywnych, imprezach szkolnych itp.,
  - konsekwentne eliminowanie postaw agresji i przemocy wśród młodzieży tj.: umiejętne rozwiązywanie konfliktów, zwracanie uwagi na kulturę słowa, naukę zachowań asertywnych, okazywanie uczniom zainteresowania ich problemami życiowymi, poszerzanie wiedzy własnej i uczniów na temat problemów okresu dojrzewania i powodów frustracji prowadzących do agresywnych zachowań.
- zawieszenie gazetki „Gdzie szukać pomocy?”
- wzmacnianie pozytywnych zachowań wśród młodzieży poprzez udzielanie skutecznej, konstruktywnej pochwały
- prowadzenie zajęć edukacyjno – informacyjnych dotyczących zagadnień przemocy oraz umiejętności szukania pomocy w sytuacjach trudnych
- prowadzenie zajęć edukacyjno – informacyjnych dotyczących wiedzy na temat wirusa HIV i zachorowania na AIDS pod hasłem: „Co musisz wiedzieć o HIV i AIDS”
- Program Prewencji Pierwotnej Nowotworów Złośliwych Skóry „Skóra pod Lupą” realizowany w ramach Programu Edukacyjnego „Znamię. Znam je?” - Realizacja programu przyczyniła się do nabycia wiedzy na temat czerniaka. Uczniowie zwiększyli swoją świadomość w budowaniu odpowiedzialnych zachowań i prozdrowotnych postaw. Potrafią określić podstawowe cechy czerniaka, a także wymienić zasady

profilaktyki - czym jest profilaktyka i jakie płyną z niej korzyści. Ponadto nabyli umiejętności samobadania skóry, potrafią rozróżnić czerniaka od zwykłego znamiona.

- Program edukacyjny „Wybierz Życie - Pierwszy Krok”. Realizacja programu pozwoliła uczniom szkoły na zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli HPV w jego powstawaniu, podniesienia świadomości o czynnikach zwiększających ryzyko raka szyjki macicy (profilaktyka pierwotna i wtórna), motywowania kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie, przygotowania młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym oraz dostarczył informacji o świadczeniodawcach wykonujących badania cytologiczne.
- Program edukacyjny „Podstępne WZW” realizowany również przy współpracy z Powiatową Stacją Sanitarno Epidemiologiczną w Tarnobrzegu. Realizacja programu w szkole dała możliwość dostarczenia młodzieży informacji pozwalających na rozpoznanie a tym samym unikanie sytuacji, które wiążą się z podwyższonym ryzykiem zakażenia.
- zrealizowano także cele i założenia Szkolnego Klubu Honorowego Krwiodawcy „Prymasówka”. Szkoła otrzymała Certyfikat szkoły promującej honorowe oddawanie krwi. Certyfikat jest nadawany za udział w akcji edukacyjnej „Twoja krew, moje życie” organizowanej w ramach programu profilaktyki zdrowotnej „Zapewnienie samowystarczalności Rzeczypospolitej Polskiej w krew i jej składniki na lata 2015-2020”. Uczniowie szkoły regularnie biorą udział w akcjach oddawania krwi organizowanych w szkole.

w Zespole Szkół nr 2 im. Bartosza Głowackiego:

- akcja „Sprzątamy dla Polski” pod Patronatem Prezesa Rady Ministrów
- seria wykładów edukacyjnych „Uczelniany Kubek Biznesu”
- program edukacyjny Urzędu Ochrony Danych Osobowych „Twoje Dane Twoja Sprawa”
- program edukacyjny- lekcje o funduszach europejskich KAS
- program edukacyjny Szkolnej Internetowej Gry Giełdowej
- akcja edukacyjna # sadzimy –współpraca z Lasami Państwowymi Nowa Dęba
- program edukacyjny- piknik ekologiczny- „Dzień Ziemi” oraz „Łąka Kwietna”
- akcja edukacyjna „Sprzątanie Świata”
- akcja edukacyjna „Zbiórka elektrycznych śmieci”

- koncert charytatywny „Zaopiekuj się mną”- zbiórka dla zwierząt
- Dzień Świadomości Autyzmu- warsztaty edukacyjne
- program edukacyjny Stacji Sanitarno Epidemiologicznej nt. szczepień #szczepimy się
- warsztaty edukacyjne nt. Światowego Dnia AIDS, HIV, Światowego Dnia Życzliwości
- warsztaty edukacyjne na temat hazardu realizowane przez KAS
- spotkania edukacyjno- wychowawcze z Miejską Komendą Policją
- konkurs „Ośmiu Wspaniałych”
- akcja edukacyjna „Dzień Głośnego Czytania”
- akcja edukacyjna „Krew = Życie”
- program edukacyjno-wychowawczy „Alkohol przed Sądem”
- olimpiady, wycieczki, spotkania edukacyjno-wychowawcze
- „Ars jak dbać o miłość”
- „Wybierz Życie - pierwszy krok”
- spotkania z dietetykiem nt. zdrowego żywienia
- warsztaty „Dbam o zdrowie”

w Zespole Szkół nr 3 im. Gen. Wł. Sikorskiego:

- „Znamie! Znam je?” - profilaktyka nowotworowa w tym profilaktyka raka skóry – czerniaka
- „Depresja. Rozumiesz. Pomagasz”- program promocji zdrowia psychicznego
- „Wybierz Życie- Pierwszy krok.” Profilaktyka zakażeń wirusa brodawczaka ludzkiego HPV, raka szyjki macicy
- „Podstępne WZW”- profilaktyka wirusowego zakażenia wątroby typu C
- profilaktyka chorób zakaźnych we współpracy ze Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Tarnobrzegu
- profilaktyka cyberprzemocy
- „Alkohol przed sądem” - profilaktyka uzależnień
- „Czym są? Jak działają na organizm dzieci i młodzieży? - profilaktyka zdrowego trybu życia
- odpowiedzialność prawna nieletnich we współpracy z Komendą Miejską Policji
- „Depresja. Rozumiesz. Pomagasz”- profilaktyka chorób związanych z psychiką człowieka

- „Bezpieczny uczeń w bezpiecznej szkole” - szkolenie online z zakresu podstawowych zasad bezpieczeństwa ucznia i nauczyciela zarówno w sieci jak i w szkole
- „Przemoc karmi się milczeniem”- profilaktyka zachowań agresywnych
- projekt organizowany przez Stowarzyszenie „Nasza Budowlanka” z zakresu Sportu i Turystyki w ramach zajęć pozalekcyjnych dla młodzieży „Zajęcia turystyczno – krajoznawcze i sportowe dla dzieci, młodzieży i mieszkańców internatu ZS nr 3 w Tarnobrzegu”
- projekt organizowany przez Stowarzyszenie „Nasza Budowlanka” w ramach zajęć pozalekcyjnych dla młodzieży z zakresu ochrony zdrowia i zapobieganie zjawiskom patologicznym pt. „Budujemy przestrzeń do zdrowego i kreatywnego spędzania czasu wolnego”
- Uczniowski Klub Sportowy przy ZS nr 3 - dofinansowanie w kwocie 3 000,00 zł

w Zespole Szkół im. ks. St. Staszica:

- „Wybierz życie. Pierwszy krok”- program profilaktyki HPV i chorób przenoszonych drogą płciową
- zajęcia warsztatowe, psychoedukacyjne dot. komunikacji interpersonalnej, rozwijania umiejętności społecznych oraz profilaktyki uzależnień we współpracy z Centrum Działań Profilaktycznych w Wieliczce
- edukacja prawna realizowana przez Stowarzyszenie Pasieka
- Szkolny Program Promocji Zdrowia- spotkania i akcje: profilaktyka raka piersi, krwiodawstwo, dawcy szpiku, ratownictwo medyczne, profilaktyka HIV
- od marca 2022 r. były prowadzone w klasach pierwszych zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno - społeczne - cykl zajęć wg. opracowanego programu autorskiego
- Trening Umiejętności Społecznych - klasy pierwsze technikum
- praca z uczniami metoda TUS- rozwijanie umiejętności społecznych
- akcja „Pozytywne myśli, które zmienią twoje życie” w ramach tygodnia zdrowia psychicznego i Światowy Dzień Walki z Depresją (materiały dla uczniów, rodziców, nauczycieli, plakatowanie, audycja, ulotki, wystawa i recenzje książek poświęconych ww. tematyce)
- „Przeciw pornografii” - materiały edukacyjne: film, scenariusze zajęć dla wychowawców

- Obchody Światowego Dnia Życzliwości - prezentacja dla uczniów i nauczycieli, gazetka „Oprawca psychiczny”, materiały edukacyjne dla młodzieży
- akcja „Górnik czysty od dymu tytoniowego” - w szkole podjęto szereg działań z zakresu profilaktyki antynikotynowej. Wychowawcy klas na lekcjach wychowawczych podjęli tematykę palenia tytoniu, a pedagog szkolna wraz z uczniami pracującymi w Samorządzie szkolnym prowadziła akcję mającą na celu podniesienie wiedzy nt. szkodliwości palenia tytoniu - plakatowanie szkoły, ulotki, gazetki, audycja
- akcja „FAS - alkoholowy zespół płodowy” - plakaty, informacje dla uczniów przez e - dziennik
- „Nasze szkolne zasady”- dbano o realizację szkolnych regulaminów zachowania bezpieczeństwa na terenie szkoły, dyscypliny, odpowiedniego kształtowania relacji rówieśniczych, przestrzegania kultury osobistej oraz powszechnie uznanych norm i zasad społecznych
- „Dzień bez przeklinania”- scenariusz zajęć dla wychowawców, gazetka, audycja, plakaty
- „Hejt w internecie” - przeciwdziałanie agresji - prezentacja, gazetka, plakaty, zajęcia w klasach
- „Szczepienia ochronne”- podnoszenie wiedzy i świadomości uczniów przy współpracy z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną
- edukacja prawna - spotkania klas pierwszych oraz wybranych starszych z funkcjonariuszem policji, co służyło przeciwdziałania przejawom demoralizacji i naruszania norm prawnych oraz agresji i cyberprzemocy
- spotkania szkolnego psychologa w klasach: zaburzenia w zachowaniu i inne problemy natury psychologicznej oraz formy pomocy i wsparcia
- warsztaty przy współpracy z Powiatową Stacją Sanitarno - Epidemiologiczną w ramach programu profilaktycznego - „Uzależnienia od alkoholu” - uczniowie wszystkich klas - działania informacyjne przy użyciu Alkogogli symulujących zaburzenia po spożyciu alkoholu
- warsztaty ze współpracą z PSSE w ramach programu edukacyjno - wychowawczego „Zapobieganie chorobom zakaźnym HIV i AIDS” - uczniowie wszystkich klas
- zajęcia wychowawcze „Tolerancja, inny nie znaczy gorszy” - 2 klasy liceum, uczniowie 2 klas branżowych

- zajęcia warsztatowe o tematyce prozdrowotnej „Zdrowie zaczyna się w głowie” - klasy liceum, wychowawcy klas, rodzice
- zajęcia o tematyce prozdrowotnej „Jak dbać o miłość”- aktywny udział uczniów w zajęciach profilaktycznych w liceum
- zajęcia edukacyjno - wychowawcze „Dnia Osób z niepełnosprawnościami” - klasy licealne i 2 klasy technikum
- Program Pomocowy dla Uczniów Niepełnosprawnych - wszyscy uczniowie z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego
- zajęcia edukacyjno - wychowawcze „Wspieranie rozwoju emocjonalnego, profilaktyka i zapobieganie zachowaniom niebezpiecznym, w tym przemocy fizycznej i psychicznej” - 4 liceum i technikum, klasy branżowe
- zajęcia wspierające rozwój uczniów w szkole przez edukację włączającą, doradztwo zawodowe - pogadanki na godzinach lekcyjnych, indywidualne spotkania z uczniami ze specjalistami szkolnymi

w Liceum Ogólnokształcące im. M. Kopernika:

- „Ars czyli jak dbać o miłość”
- „Podstępne WZW”
- „Wybierz życie”
- „Znamię! Znam je”
- „Cyberprzemoc”
- „Dziękuję, nie piję”
- pilotażowe lekcje dotyczące prawoznawstwa
- doradztwo zawodowe
- potencjalni dawcy szpiku kostnego
- warsztaty teatralne
- współpraca z ZUS, Komendą Miejską Policji, Strażą Miejską, TDK, PPP i innymi instytucjami
- organizacja działań charytatywnych dla Wspólnoty „Chleb Życia”
- ratownictwo medyczne
- webmastering
- szkolne radio COPERNICUS
- szkolny zespół taneczny

- szkolny zespół muzyczny
- realizacja zagadnień wynikających z planów pracy wychowawczej zawierających tematykę bezpieczeństwa i profilaktyki
- działania korekcyjno-edukacyjne
- pedagogizacja rodziców
- UKS i inne atrakcyjne zajęcia pozalekcyjne.

Realizacja projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych, w tym unijnych

w Zespole Szkół nr 1 im. ks. Kard. St. Wyszyńskiego nr 1:

- „Międzynarodowe doświadczenia inspiracją do rozwoju” - termin realizacji: 01.09.2022 r. -03.04.2022 r. - kwota dofinansowania 144 344,00 euro. W ramach projektu 76 uczniów odbyło zagraniczne praktyki.
- „Kształcenie i szkolenia zawodowe” - nr projektu: 2021-1 – PL01-KA121-VET-000011119, realizowany w terminie 01.06.2021 – 30.11.2023. W ramach projektu 39 uczniów odbyło dwutygodniowe praktyki w zagranicznych zakładach pracy, kwota dofinansowania : 74 812,00 euro.

w Zespole Szkół nr 2 im. Bartosza Głowackiego:

- dofinansowanie staży zagranicznych w ramach projektu Erasmus+ pn. „Zdobywamy doświadczenie zawodowe w Hiszpanii”

w Zespole Szkół nr 3 im. Gen. Wł. Sikorskiego w Tarnobrzegu:

- uzyskanie akredytacji do realizacji projektów praktyk zagranicznych do 2026 roku

w Zespole Szkół im ks. Stanisława Staszica w Tarnobrzegu:

- przy współpracy z Wisłosan Tarnobrzeeską Specjalną Strefą Ekonomiczną oraz firmą szkoleniowo-doradczą Mindset Mirror zorganizowano zajęcia dla uczniów szkoły w ramach akademii umiejętności miękkich Wisłosan Young Staff Academy (IV oraz V edycja) w zakresie wiedzy o działaniu umysłu i kształtowania umiejętności miękkich (m. in. komunikacja interpersonalna i praca w zespole, zarządzania czasem, zarządzanie emocjami i stresem, autoprezentacja i wystąpienia publiczne oraz elementy zdrowego stylu życia psychofizycznego)
- projekt przy współpracy z Podkarpacką Akademią Motoryzacji - Innowacyjne Szkolnictwo Zawodowe II - ramach projektu uczniowie z kierunków: technik automatyk, technik mechanik, technik programista uczestniczą w płatnych stażach u pracodawców. Szkolenia dla uczniów mają na celu podniesienie ich kwalifikacji

zawodowych. Z tego projektu dokonano zakupu wyposażenia do pracowni technika automatyka i technika programisty oraz 8 komputerów do technika elektryka.

- ERASMUS+ (projekt zrealizowany) - staże uczniowskie w Szwecji i Irlandii. Projekt miał na celu wyjazd 26 uczniów do zagranicznych firm i pracę w nich przez miesiąc w ramach praktyki zawodowej. Koszt projektu to 80 000,00 Euro, tj. 356 104,00 zł. Złożono sprawozdanie z jego realizacji, projekt rozliczony i zakończony.

w Liceum Ogólnokształcącym im. M. Kopernika:

- projekt „Culture shadow-cultural learning cookbook” jest przewidziany do realizacji od 1.09.2019 roku do 31.08.2022 roku. Budżet projektu dla liceum, które pełni w nim rolę koordynatora wynosi 28 317,00 Euro. Projekt jest w całości finansowany ze środków Komisji Europejskiej w ramach programu Erasmus+ sektor Edukacja szkolna-wymiana dobrych praktyk. W projekcie oprócz liceum biorą udział szkoły średnie z Łotwy, Turcji i Włoch:
  - Rigas 31. vidusskola Ryga/ Łotwa,
  - METIN NURAN CAKALLIKLI ANADOLU LISESI Antalya/Turcja,
  - Istituto d'Istruzione Secondaria Superiore «Sebastiano MOTTURA Caltanissetta/Sycylia.

Równolegle z pracą projektową w szkołach prowadzony będzie projekt eTwinning pod tym samym tytułem. Głównym celem projektu jest ponowne odkrycie i eksploracja lokalnej i narodowej kultury wraz ze wzrostem kompetencji kluczowych uczniów takich jak:

- wiedzy i świadomości na temat kultury i dziedzictwa społeczności lokalnej, narodowej, europejskiej i ich miejsca w świecie,
- uświadomienie uczniom wpływu kultury na kształtowanie i socjalizację człowieka;
- komunikacja w języku ojczystym i obcych,
- rozwój kompetencji cyfrowych poprzez użycie ICT w projekcie, wytwarzaniu jego produktów i upowszechnianiu rezultatów,
- inicjatywa i przedsiębiorczość poprzez praktyki obserwacyjne w zawodach i instytucjach związanych z kulturą i dziedzictwem kulturowym.

Dzięki realizacji tego projektu nawiązana została wstępna współpraca miasta Tarnobrzega z miastem Caltanissetta we Włoszech.

- projekt „Leben und geniessen in Franken und im Karpatenvorland– ein deutsch-polnisches Kochbuch (mit Crossoverkueche)” jest przewidziany do realizacji od

01.09.2020 do 30.06.2022. Budżet projektu wynosi 23 112,00 Euro. Projekt jest w całości finansowany ze środków Komisji Europejskiej w ramach programu Erasmus+ Akcja 2: Partnerstwa współpracy szkół. W projekcie oprócz liceum uczestniczyła szkoła z Niemiec – Deutschhaus Gymnasium z miasta Würzburg. Cele projektu i planowane rezultaty:

- poszukiwanie informacji i pogłębienie wiedzy na temat grup etnicznych zamieszkujących regiony Podkarpacia i Frankonii, ich historii, kultury życia i jedzenia,
- komunikacja w języku ojczystym i obcym, kontakt z żywym językiem w codziennych sytuacjach oraz wykorzystanie zdobytych umiejętności językowych w praktyce,
- rozwój kompetencji cyfrowych poprzez użycie ICT w projekcie, wytwarzanie jego produktów i upowszechnianiu rezultatów,
- pogłębienie wiedzy o społeczeństwie i kulturze, rozwijanie kreatywności,
- uświadomienie roli kuchni i kultury gotowania oraz jedzenia w życiu każdego człowieka jako jednostki społecznej,
- wymiana wartości międzynarodowych,
- wspólnie wydana książka kucharska z autorskimi przepisami uczestników projektu.
- kontynuacja pierwszego w Polsce innowacyjnego projektu HOBOS w ramach programu Erasmus Plus (aplikacja została złożona do Agencji Narodowej w Niemczech) - w projekcie uczestniczy 10 szkół z Europy, organizacje Europafels i Since of Stage oraz Uniwersytet w Monachium. Projekt ma ściśle naukowy charakter i bada życie pszczół pasiecznych z wykorzystaniem sensorycznego zapisu istotnych wartości pomiarowych wewnątrz i wokół ula. Dzięki rozpowszechnieniu tego projektu w formie europejskiej sieci, uzyskano ogromne możliwości badawcze i edukacyjne. Na wiosnę 2015 roku powstał na terenach przyległych do szkoły prototyp ula wyposażony w sensory i kamery oraz stację meteorologiczną. Elementy te zostały zbudowane i zainstalowane przez partnerów z Niemiec. Poprzez sieć HOBeeBoxes uczniowie sami zbierają dane, komunikują się między sobą oraz opracowują wspólne projekty lekcji.
- w ramach grantu Fundacji Wyszehradzkiej od maja 2021 r. do marca 2022 r. realizowano projekt „Internet rzeczy, duże zbiory danych i sztuczna inteligencja - innowacyjne nauczanie STEM poprzez wzmocnienie profesjonalizacji nauczycieli”. W projekt zaangażowana była klasa IIIA. W ramach działań projektowych odbyło się dziesięć warsztatów on- line podczas których zajmowano się tematyką

zrównoważonego rozwoju, ocieplenia klimatu, sztucznej inteligencji, interpretacji dużej ilości danych, zmian środowiskowych, analizy danych ze stacji pogodowych w nauczaniu przedmiotów ścisłych i humanistycznych. Wśród zaproszonych specjalistów szkoła gościła profesor Aleksandrę Przegalińską, przedstawicieli Science Scope z Wielkiej Brytanii oraz Fundacji Azja Europa. W ramach projektu opracowano pięć modułów dydaktycznych, które wydane zostały w formie podręcznika dla nauczycieli. Szkoła pełniła rolę koordynatora dla placówek z Węgier, Słowacji, Czech i Polski. Projekt został nagrodzony odznaczeniem European Language Label przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji oraz Ministerstwo Edukacji i Nauki za innowacyjność w dziedzinie nauczania i uczenia się języków obcych i znalazł się wśród pięciu najlepszych projektów w Polsce.

ZESPÓŁ SZKÓŁ SPECJALNYCH – infrastruktura edukacyjna:

Zespół Szkół Specjalnych ul. Kopernika 18. Szkoła jest publiczną placówką kształcenia specjalnego dla:

- dzieci i młodzieży niepełnosprawnej umysłowo w stopniu lekkim,
- dzieci i młodzieży niepełnosprawnej umysłowo w stopniu umiarkowanym lub znacznym, głębokim, ze sprzężeniami, autyzmem – w tym zespołem Aspergera.

Cykl kształcenia w Zespole Szkół Specjalnych obejmuje:

- szkołę podstawową
- szkołę przysposabiającą do pracy dla młodzieży niepełnosprawnej umysłowo w stopniu umiarkowanym i znacznym
- grupę rewalidacyjną – dzieci z upośledzeniem głębokim.

W ramach działalności szkoły prowadzone są również zajęcia z wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, gdzie uczęszcza 120 dzieci w wieku przedszkolnym. Szkoła posiada w swoich zasobach pracownie:

- komputerową
- integracji sensorycznej
- plastyczną
- ogród sensoryczny
- techniczną – wyposażoną w ramach programu „Laboratoria przyszłości”
- gastronomiczną
- ceramiczną
- muzyczną.

Szkoła stwarza warunki do działania na rzecz podopiecznych tj. tworzenia warunków rozwoju, aktywności i kreatywności uczniów. Placówka realizuje zadania poprzez wykorzystanie możliwych metod edukacyjnych takich jak: pedagogikę zabawy, programy aktywności M. Ch. Knillów, metodę Ruchu Rozwijającego W. Sherborne, metodę Dobrego Startu M. Bogdanowicz, program M. Frostig, wspomaganie komputerowe oraz techniki relaksacyjne. W procesie kształcenia stosowane są innowacyjne rozwiązania programowe, organizacyjne i metodyczne.

Realizacja programów edukacyjno-wychowawczych i profilaktycznych

W szkole funkcjonuje program wychowawczo-profilaktyczny pod hasłem „Chcę być sobą – wiem co dla mnie jest dobre” zatwierdzony do realizacji przez grono pedagogiczne i radę rodziców. Program ten realizowany jest zgodnie z planem. Realizowano również założenia zawarte w indywidualnych programach edukacyjno-terapeutycznych opracowanych przez zespół specjalistów na dany etap edukacyjny dla danego ucznia oraz modyfikowany w miarę potrzeb. IPET-y realizowano zgodnie z założeniami. Szkoła realizuje zadania w ramach programów:

- „Szkoła Promująca Zdrowie”
- „Owoce, warzywa i mleko w szkole – Program dla Szkół”
- „Szkolny Klub Sportowy – ESKA”
- „Aktywna tablica”.

W szkole realizowany jest projekt finansowany ze źródeł zewnętrznych tj. program ministerialny „Za życiem”. Program zapewnia podniesienie jakości i dostępności świadczeń opieki zdrowotnej, zwiększenie efektywności i dostępności do rehabilitacji dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, powstałych w prenatalnym okresie rozwoju lub w czasie porodu. W ramach realizacji programu „Za życiem” został zakupiony nowoczesny sprzęt do zajęć integracji sensorycznej.

W roku szkolnym 2022/2023 wprowadzono tematyczne innowacje pedagogiczne:

- program ćwiczeń integrujących INPP (Instytutu Psychologii Neurofizjologicznej)
- „Porozmawiajmy. Rozwijanie komunikacji alternatywnej. Moduł 1”
- „Niezwykłe spotkania – zwierzęta w rozwoju osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi”
- książki sensoryczne w procesie komunikacji i poznawania świata przez uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu głębokim

- „W świecie ceramiki” - nabywanie umiejętności pracy z materiałami naturalnymi – glina oraz poznanie kolejnych etapów prac ceramicznych
- „Z kulturą i tradycją za Pan Brat”
- „Elementy arteterapii w twórczej edukacji religijnej”

Tabela 11. Liczba uczniów w oddziałach integracyjnych, przysposabiających do pracy, specjalnych, specjalny przysposabiający do pracy w latach 2020-2022 (Dane na podstawie arkuszy organizacyjnych)

Nazwa jednostki	2020	2021	2022
Szkoła Podstawowa nr 4 - oddziały integracyjne	35	38	37
Szkoła Podstawowa nr 9 - oddziały integracyjne	204	187	171
Zespół Szkół Specjalnych - oddziały przysposabiające do pracy	17	19	13
- oddziały specjalne	50	51	43
- oddziały specjalne przysposabiające do pracy	8	9	17
Razem	314	304	281

W 2022 roku zmniejszyła się liczba uczniów w oddziałach integracyjnych w SP nr 9.

CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO – infrastruktura edukacyjna:

Centrum Kształcenia Zawodowego (CKZ) mieści się w Tarnobrzegu przy ul. Mikołaja Kopernika 5 oraz ul. Świętej Barbary 1C. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące liczby uczniów oraz nauczycieli i zatrudnionych pracowników.

Tabela 12. Liczba uczniów, nauczycieli i oddziałów CKZ w latach 2020-2022 (Dane na podstawie arkuszy organizacyjnych)

rok	2020	2021	2022
Liczba uczniów	520	487	552
Liczba nauczycieli	23,21	25,73	24,22
Liczba oddziałów	26	26	24

Kierunki kształcenia

Branża mechaniczno-samochodowo- energetyczna:

- Mechanik pojazdów samochodowych 723103 MOT.05. Obsługa, diagnozowanie oraz naprawa pojazdów samochodowych
- Elektromechanik pojazdów samochodowych (możliwość kształcenia) 741203 MOT.02. Obsługa, diagnozowanie oraz naprawa mechatronicznych systemów pojazdów samochodowych
- Ślusarz 722204 MEC.08. Wykonywanie i naprawa elementów maszyn, urządzeń i narzędzi

- Mechanik monter maszyn i urządzeń 723310 (*możliwość kształcenia*) MEC.03. Montaż i obsługa maszyn i urządzeń
- Elektryk 741201 (*możliwość kształcenia*) ELE.01. Montaż i obsługa maszyn i urządzeń elektrycznych
- Elektryk 741103 (*możliwość kształcenia*) ELE.02. Montaż, uruchamianie i konserwacja instalacji, maszyn i urządzeń elektrycznych
- Operator obrabiarek skrawających 722307 (*możliwość kształcenia w zakresie obrabiarek konwencjonalnych*)
- Technik pojazdów samochodowych 311513 MOT.05. Obsługa, diagnozowanie oraz naprawa pojazdów samochodowych
- Technik mechanik 311504 MEC.08. Wykonywanie i naprawa elementów maszyn, urządzeń i narzędzi albo MEC.03. Montaż i obsługa maszyn i urządzeń
- Technik elektryk 311303 (*możliwość kształcenia*) ELE.02. Montaż, uruchamianie i konserwacja instalacji, maszyn i urządzeń elektrycznych
- Technik spawalniki 311516 MEC.08. Wykonywanie i naprawa elementów maszyn, urządzeń i narzędzi lub MEC.03. Montaż i obsługa maszyn i urządzeń
- Technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej 311930 ELE .10 Montaż i uruchamianie urządzeń i systemów energetyki odnawialnej; ELE.11E eksploatacja urządzeń i systemów energetyki odnawialnej
- Monter sieci i urządzeń sanitarnych 712618 BUD.09. Wykonywanie robót związanych z budową, montażem i eksploatacją sieci oraz instalacji sanitarnych.

Branża budowlana:

- Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie 712905 BUD.11. Wykonywanie robót montażowych, okładzinowych i wykończeniowych
- Technik robót wykończeniowych w budownictwie 311219 BUD.11. Wykonywanie robót montażowych, okładzinowych i wykończeniowych
- Technik budownictwa 311204 BUD.12. Wykonywanie robót murarskich i tynkarskich.

Kursy i szkolenia realizowane w CKZ:

spawalnicze i instalacyjne:

- spawanie elektryczne w CO2-metoda MAG 135
- spawanie elektryczne w TIG-metoda TIG 141
- spawanie elektryczne łukowe elektrodą otuloną-MMA111
- spawanie gazowe 311
- przepalacz acetylenowo- tlenowy
- cięcie plazmowe ręczne
- zgrzewania rur z tworzyw sztucznych
- zgrzewanie doczołowe
- zgrzewanie elektrooporowe
- zgrzewanie polifuzyjne (kielichowe)

- lutowanie twarde i miękkie w instalacjach sanitarnych, gazowych
mechaniczne:
- operator obrabiarek skrawających konwencjonalnych
- operator wózka jezdniowego z napędem silnikowym
budowlane:
- wykonywanie tynków maszynowych
motoryzacyjne:
- diagnozowanie i obsługa nowoczesnych układów ZS Common Rail.

Oferta kwalifikacyjnych kursów zawodowych:

- BUD.11 Wykonywanie robót montażowych, okładzinowych i wykończeniowych
- BUD.12 Wykonywanie robót murarskich i tynkarskich((Możliwość uzyskania zawodu murarz – tynkarz)
- BUD. 09 Wykonywanie robót związanych z montażem i remontem sieci oraz instalacji sanitarnych
- ELE.10 Montaż i uruchamianie urządzeń i systemów energetyki odnawialnej
- MOT.05. Obsługa, diagnozowanie oraz naprawa pojazdów samochodowych
- MOT.02. Obsługa, diagnozowanie oraz naprawa mechatronicznych systemów pojazdów samochodowych
- MEC.08. Wykonywanie i naprawa elementów maszyn, urządzeń i narzędzi.

Tabela 13. Liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół na terenie Miasta Tarnobrzega w latach 2020-2022 (Dane na podstawie arkuszy organizacyjnych)

Nazwa jednostki	2020-06-01		2021-06-01		2022-06-01	
	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli
Centrum Kształcenia Zawodowego	520	25	487	21	552	21
Liceum Ogólnokształcące	924	68	885	64	874	68
Szkoła Podstawowa nr 10	848	103	830	104	782	103
Szkoła Podstawowa nr 11	137	29	141	29	143	30
Szkoła Podstawowa nr 3	680	90	680	90	648	88
Szkoła Podstawowa nr 4	547	69	536	70	513	64
Szkoła Podstawowa nr 6	92	25	122	27	154	32
Szkoła Podstawowa nr 7	118	24	99	21	115	25
Szkoła Podstawowa nr 8	124	24	122	22	126	23
Szkoła Podstawowa nr 9	406	75	431	76	415	78

Zespół Szkół im. ks. St. Staszica	897	85	930	87	934	92
Zespół Szkół nr 1	721	67	748	69	756	69
Zespół Szkół nr 2	349	50	343	45	355	46
Zespół Szkół nr 3	502	65	497	60	525	65
Zespół Szkół Specjalnych	77	61	81	62	73	62
Razem	6942	860	6932	847	6965	866

W trzech ostatnich latach liczba uczniów utrzymuje się na podobnym poziomie.

PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Tarnobrzegu ma swoją siedzibę przy ul. Kościuszki 30. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące liczby osób objętych pomocą oraz nauczycieli w 2022 roku.

Tabela 14. Informacja dotycząca liczby osób objętych pomocą oraz nauczycieli Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Tarnobrzegu.

Nazwa jednostki	Liczba diagnoz (SIO 30.09) *	Liczba korzystających (SIO 30.09) *	Liczba form udzielonej pomocy (SIO 30.09)*	Liczba nauczycieli (AO)**
Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	1022	2266	2601	23

*Dane na podstawie Systemu Informacji Oświatowej

** Dane na podstawie Arkuszy Organizacyjnych

Poradnia realizuje pomoc psychologiczno – pedagogiczną wykonując zadania z zakresu:

- terapii psychologicznej i pedagogicznej
- terapii logopedycznej
- psychoterapii
- organizacji grupowych zajęć socjoterapeutycznych
- treningu umiejętności społecznych
- organizacji warsztatów szkoleniowych dla nauczycieli, porad i konsultacji.

Poradnia prowadzi działania dotyczące uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mające za zadanie poprawę ich społecznego i emocjonalnego funkcjonowania w środowisku szkolnym i rodzinnym, wzrost umiejętności rozwiązywania sytuacji konfliktowych i radzenia sobie ze stresem, umiejętności podtrzymania więzi, umiejętności rozładowania napięcia

emocjonalnego oraz umiejętności budowania adekwatnej samooceny. Poradnia realizuje powyższe zadania poprzez prowadzenie następujących form pomocy:

- diagnoza psychologiczno-pedagogiczna – orzecznictwo
- terapia psychologiczna, pedagogiczna, logopedyczna, psychoterapia
- trening umiejętności społecznych
- porady i konsultacje.

5.2 Kultura

Miejska Biblioteka Publiczna im. dr Michała Marczaka w Tarnobrzegu

Biblioteka odpowiada na potrzeby mieszkańców miasta w zakresie czytelnictwa, dostępu do źródeł wiedzy i informacji. Uczestniczy w upowszechnianiu oświaty i kultury. Gromadzi, opracowuje i udostępnia zgromadzone zbiory, tworzy Tarnobrzeską Bibliotekę Cyfrową, prowadzi działalność informacyjną, wydawniczą oraz popularyzującą czytelnictwo. Działa na zasadach ogólnej dostępności oraz nieodpłatnego korzystania. Miejska Biblioteka Publiczna w Tarnobrzegu jest jednostką organizacyjną Miasta Tarnobrzega, wpisaną do Rejestru Instytucji Kultury prowadzonego przez Urząd Miasta. Działa zgodnie ze Statutem nadanym przez Radę Miasta Tarnobrzega. Biblioteka posiada 8 filii bibliotecznych zlokalizowanych w osiedlach Serbinów, Dzików, Siarkowiec, Przywiśle, Miechocin, Mokrzyszów, Wielowieś i Sobów. Źródłem informacji o pracy Biblioteki, oferowanych zbiorach i usługach oraz organizowanych imprezach jest strona internetowa oraz Facebook. W ciągu 2022 roku zbiory MBP powiększono o 8001 woluminów na kwotę 188202,02 złotych. Na koniec 2022 roku w Bibliotece Głównej oraz w filiach bibliotecznych księgozbiór liczył 219596 woluminów. Biblioteka zapewniała użytkownikom bezpłatny dostęp do komercyjnego serwisu książek elektronicznych LEGIMI, zakupiono 110 kodów miesięcznych. W 2022 roku zarejestrowano 8964 użytkowników, w tym 8563 czytelników aktywnie wypożyczających. W porównaniu do 2021 roku odnotowano wzrost o 152 użytkowników i wzrost o 126 czytelników aktywnych. Biblioteka prowadziła lekcje biblioteczne dla dzieci i młodzieży, spotkania autorskie, dyskusje i spotkania z książką, organizowano spotkania dla dzieci w oparciu o Kalendarz Świąt Nietypowych, konkursy, spotkania edukacyjne, wystawy.

W 2022 roku od 12 kwietnia do 12 maja MBP roku realizowała zadanie „Literatura na pięciolinii”, dofinansowane w kwocie 8 500,00 zł ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocja Kultury -państwowego funduszu celowego.

Całkowity koszt realizacji zadania wynosił 10 800 zł. Zadanie to składało się z cyklu działań promujących czytelnictwo skierowanych do wszystkich grup społecznych i wiekowych mieszkańców miasta . Do jego przeprowadzenia włączone zostały przedszkola, szkoły wszystkich poziomów nauczania a także osoby z dysfunkcją wzroku zrzeszone w tarnobrzeskim kole Polskiego Związku Niewidomych. W ramach zadania zorganizowano 20 wydarzeń, w których łącznie wzięło udział 922 osób.

MBP brała udział w następujących akcjach: Ogólnopolska kampania „Mała książka – Wielki człowiek”, XIX Ogólnopolski Tydzień Bibliotek - „Biblioteka – Świat w Jednym Miejscu”, XXI Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom, Zima w Mieście, Lato w Mieście pod hasłem „BiblioWakacje”, XI Narodowe Czytanie „Ballad i romansów” Adama Mickiewicza, VIII edycja Nocy Bibliotek. MBP w 2022 roku realizowała ofertę skierowaną do specjalnych grup czytelników, w tym seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami. Powiększono zgromadzony zasób książek dźwiękowych zapisanych w formacie Czytak przeznaczonych dla niewidomych i słabowidzących, pozyskując nieodpłatnie od Stowarzyszenia Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Larix w Warszawie 312 nowych tytułów. Ponadto seniorzy oraz osoby niepełnosprawne miały możliwość uczestniczenia w zorganizowanych przez Bibliotekę różnych formach pracy promujących czytelnictwo i wiedzę o regionie.

Tarnobrzeski Dom Kultury

Głównym ośrodkiem organizującym życie kulturalne na terenie miasta jest Tarnobrzeski Dom Kultury. Celem jego działalności jest zaspakajanie potrzeb kulturalnych mieszkańców Tarnobrzega oraz tworzenie warunków dla aktywnego uczestnictwa społeczeństwa w kulturze.

TDK realizuje zadania statutowe w zakresie:

1. społecznego ruchu kulturalnego,
2. edukacji kulturalnej,
3. organizacji imprez,
4. i innych.

Społeczny ruch kulturalny obejmuje działania amatorskich grup artystycznych, osób indywidualnych oraz widzów w wymienionych poniżej dziedzinach oraz poprzez organizację wydarzeń interdyscyplinarnych.

W TDK odbywają się konkursy recytatorskie, konkursy piosenki, konkursy plastyczne oraz Festiwal „Baśniowy Świat St. Jachowicza” pod patronatem Prezydenta Miasta Tarnobrzega. W ramach festiwalu odbyły się spotkania literackie, warsztaty, wykłady, wystawa, a także

3 konkursy: literacki, plastyczny i teatralny oraz Maraton Czytania Jachowicza o Tytuł Mistrza Kociego Pazura. W Galerii TDK prezentowane są wystawy, organizowane są koncerty i widowiska. Oferta zajęć kulturalnych skierowana jest do dzieci, młodzieży i dorosłych. Dla najmłodszych przeznaczone są zajęcia ogólnorozwojowe, Dziecięcy Art. Klub, Chórek Łapucapu, Mażoretki czy Teatrzyk Magik. Dla starszych dzieci Teatrzyk Magik, Młodzieżowy Teatr Amatorski, kreatywne warsztaty plastyczne. Dzieci, młodzież i dorośli mogą grać w Miejskiej Orkiestrze Dętej. Wszyscy chętni, bez względu na wiek mogą uczyć się gry na gitarze, kontrabasie, saksofonie i flecie poprzecznym.

Muzeum Zamek Tarnowskich w Tarnobrzegu

Zamek w Dzikowie wraz z otaczającym go parkiem i budynkami stanowi najcenniejszy zespół zabytkowy Tarnobrzega. Największą atrakcją muzeum są zbiory sztuki i biblioteka tzw. Kolekcja Dzikowska. Muzeum posiada swój oddział – Muzeum Polskiego Przemysłu Siarkowego. Muzeum jest organizatorem wystaw czasowych, koncertów, lekcji muzealnych, warsztatów, wykładów z cyklu Czwartkowych Wieczorów Zamkowych.

5.3 Służba zdrowia

Na terenie miasta funkcjonują publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej. Świadczenia zdrowotne na dzień 30.12.2022 roku udzielały 82 podmioty lecznicze zarejestrowane w Rejestrze Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie. W 2022 roku w ramach kontraktu z NFZ świadczenia zdrowotne realizowane były przez podmioty lecznicze m.in. w zakresie:

- lecznictwa szpitalnego - 2 podmioty
- podstawowej opieki zdrowotnej - 9 podmiotów
- ambulatoryjnej opieki specjalistycznej - 15 podmiotów
- opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień - 1 podmiot
- rehabilitacji leczniczej - 8 podmiotów
- leczenia stomatologicznego - 15 podmiotów
- opieki paliatywnej i hospicyjnej - 1 podmiot
- świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych - 7 podmiotów

Rada Miasta Tarnobrzega jest organem założycielskim dla trzech podmiotów leczniczych:

- Przychodnia Specjalistyczna, ul. Mickiewicza 34

W ramach przychodni działają następujące poradnie i pracownie:

- Poradnia Diabetologiczna
- Poradnia Internistyczno-Hematologiczna
- Poradnia Internistyczno-Kardiologiczna
- Poradnia Dermatologiczna
- Poradnia Onkologiczna
- Poradnia Okulistyczna
- Poradnia Urologiczna
- Poradnia dla Kobiet
- Poradnia Zdrowia Psychicznego
- Poradnia Reumatologiczna i Leczenia Osteoporozy
- Poradnia Neurologiczna
- Poradnia Pulmonologii Dziecięcej
- Poradnia Ortopedyczna
- Poradnia Przeciwgruźlicza i Chorób Płuc
- Poradnia Laryngologiczna
- Poradnia Chirurgii Ogólnej
- Poradnia Chirurgii Dziecięcej, Urazowej i Preluksacyjnej
- Poradnia Medycyny Pracy
- Pracownia RTG i badań densytometrycznych
- Pracownia USG
- Poradnia Protetyki Stomatologicznej
- Poradnia Ortodontyczna
- Poradnia Stomatologiczna
- Poradnia Alergologiczna.

W 2022 roku Przychodnia Specjalistyczna zatrudniała łącznie 107 osób. Łącznie personel medyczny stanowiło 51 lekarzy, 1 psycholog, 2 psychoterapeutów, 5 techników radiologii, 16 pielęgniarek, sekretarki medyczne oraz asystentki stomatologiczne.

- Ośrodek Rehabilitacji Leczniczej, ul. Targowa 4

Samodzielny Publiczny Ośrodek Rehabilitacji Leczniczej w Tarnobrzegu udziela świadczeń w zakresie rehabilitacji leczniczej. Swoją działalnością obejmuje teren miasta Tarnobrzega oraz okolicznych miejscowości. Świadczenia udzielane są dorosłym i dzieciom. SPORL w ramach podpisanej umowy z NFZ świadczy usługi medyczne w zakresie:

- fizjoterapii ambulatoryjnej (fizykoterapia, kinezyterapia , masaż)

- lekarskiej ambulatoryjnej opieki rehabilitacyjnej (poradnia rehabilitacyjna)
- rehabilitacji dzieci z zaburzeniami wieku rozwojowego w ośrodku/ oddziale dziennym
- rehabilitacji ogólnoustrojowej w ośrodku/ oddziale dziennym

W zakresie fizjoterapii ambulatoryjnej wykonano świadczenia w ilości: 1 355 424 punktów. Termin oczekiwania na wizytę fizjoterapeutyczną wynosił średnio 4 miesiące. W zakresie rehabilitacji ogólnoustrojowej wykonano: 2 137 osobodni tj. 164 549 punktów. Termin oczekiwania na rehabilitację wynosił średnio 3 miesiące. W zakresie rehabilitacji dzieci wykonano: 4 675 osobodni tj. 392 535 punktów. Termin oczekiwania na rehabilitację wynosił średnio 3 miesiące. W poradni rehabilitacyjnej wykonano 35 746 punktów. Termin oczekiwania na wizytę wynosił średnio 2 tygodnie. Osoby posiadające orzeczenie ze znacznym stopniem niepełnosprawności były przyjmowane poza kolejnością. Na dzień 31.12.2022 r. SPORL zatrudniał na umowę o pracę 32 pracowników (w tym: kierownika, głównego księgowego, 2 sekretarki medyczne, 2 pielęgniarki, 23 fizjoterapeutów, 1 technika masażystę i 2 sprzątaczkę), a na umowy cywilno – prawne: 10 (w tym: 4 lekarzy, logopedę, psychologa, pedagoga, radcę prawnego, inspektora BHP, informatyka).

- SP ZOZ Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy, ul. Dekutowskiego 20

Zakład Pielęgnacyjno - Opiekuńczy zapewnia całodobowe świadczenia pielęgnacyjno-opiekuńcze w zakresie stacjonarnej opieki długoterminowej dla osób niewymagających pobytu w szpitalu, ale ze względu na stan zdrowia i niepełnosprawność wymagających świadczeń lekarskich, pielęgniarstkich, rehabilitacyjnych, terapeutycznych, psychologicznych i logopedycznych, zapewnia kontynuację leczenia farmakologicznego i dietetycznego, konsultacje specjalistyczne oraz badania diagnostyczne (podstawowe). Zakład zapewnia również opiekę duszpasterską. Do zakładu przyjmowane są osoby przewlekle chore, niesamodzielne ze względu na stan zdrowia np. na wózkach inwalidzkich, z niepełnosprawnościami, leżące oraz po zabiegach operacyjnych, którzy w ocenie „skala Barthel”1 mierzącą stopień samoobsługi i samodzielności pacjenta – otrzymały nie więcej niż 40 punktów. Długość pobytu w zakładzie jest uzależniona od stanu zdrowia i oceny wg powyższej skali, która aktualizowana jest u pacjenta co miesiąc. Inwalidzi wojenni i wojskowi, kombatanci, osoby represjonowane, zasłużeni Honorowi Dawcy Krwi lub Zasłużeni Dawcy Przeszczepu oraz osoby z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, mają prawo do korzystania poza kolejnością ze świadczeń udzielanych przez zakład. Przyjęcia do zakładu odbywają się według kolejności składanych wniosków z uwzględnieniem kryteriów medycznych i wskazań lekarskich. Przeciętny czas oczekiwania

na miejsce w placówce wynosi od 6 do 9 miesięcy. Na koniec 2022 r. w kolejce na przyjęcie do zakładu oczekiwało 37 osób, w tym 25 kobiet i 12 mężczyzn. Liczba zakontraktowanych łóżek wynosi 77. Do zakładu nie mogą być przyjmowane osoby, jeżeli podstawowym wskazaniem do objęcia ich opieką jest choroba nowotworowa, choroba psychiczna lub uzależnienie oraz trudna sytuacja socjalno – bytowa pacjenta i/lub jego opiekunów prawnych. Dodatkowo zakład udziela świadczeń w warunkach domowych. Cztery pielęgniarki opiekują się 15 osobami w ramach pielęgniarskiej opieki długoterminowej domowej. Świadczenia te również są finansowane przez NFZ. Zakład w 2022 roku zatrudniał 84 osoby w różnych formach tj.: umowa o pracę, umowa zlecenie, umowa o udzielanie świadczeń zdrowotnych, w tym: 7 lekarzy, 23 pielęgniarki, 24 opiekunów medycznych, 5 fizjoterapeutów, 6 salowych, 1 farmaceutę, 2 terapeutów zajęciowych, 2 psychologów, 1 logopedę, 1 dietetyka oraz personel pozostały. Świadczenia medyczne udzielane w Zakładzie (opieka medyczna w tym; lekarza, pielęgniarki, opiekunów, fizjoterapeutę, badania, leki i wyroby medyczne) są finansowane przez NFZ, pacjent pokrywa koszty wyżywienia i zakwaterowania w wysokości 70% dochodu pacjenta.

Na terenie miasta Tarnobrzeg na koniec 2022 roku funkcjonowało 18 aptek ogólnodostępnych.

5.4 Pomoc społeczna

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu jest samodzielną jednostką organizacyjną Miasta Tarnobrzega, będącego miastem na prawach powiatu. Ośrodek realizuje zadania własne gminy i powiatu oraz zlecone z zakresu administracji rządowej zadania gminy i powiatu. Ośrodek realizuje również zadania wynikające z innych przepisów prawa w zakresie w nich określonym, a także zadania powierzone uchwałami Rady Miasta Tarnobrzega i zarządzeniami Prezydenta Miasta Tarnobrzega. Celem działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie jest:

- pomoc rodzinom i osobom w przewyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie same pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie rodzin we właściwym wypełnianiu ich funkcji i zadań,
- pomoc osobom niepełnosprawnym,
- pomoc dzieciom pozbawionym opieki i wychowania.

W roku 2022 w kadra ośrodka pomocy społecznej liczyła 97 osób, w tym:

- Dyrektor – 1 et.
- Zespół Pracowników Socjalnych i Poradnictwa Specjalistycznego –18,8 et., w tym:
  - 1 osoba na stanowisku starszego specjalisty pracy socjalnej – koordynator,
  - 7 osób na stanowisku starszego specjalisty pracy socjalnej,
  - 6 osób na stanowisku specjalisty pracy socjalnej,
  - 2 osoby na stanowisku starszego pracownika socjalnego,
  - 2 osoby na stanowisku pracownika socjalnego,
  - 1 osoba na stanowisku psychologa (0,8 et).
- Dział Pieczy Zastępczej i Asysty Rodzinnej - 6,7 et., w tym:
  - specjalista pracy z rodziną – 1 et.
  - psycholog – 0,2 et.
  - koordynator rodzinnej pieczy zastępczej – 2 et.
  - asystent rodziny –2,5 et.
  - st. ds. rodzinnej pieczy zastępczej – 1 et.
- Dział Obsługi Świadczeń Socjalnych – 5 et.
- Dział Świadczeń Społecznych – 11 et.
- Dział Usług Opiekuńczych – 12,75 et.
- Zespół ds. Rehabilitacji Społecznej Osób z niepełnosprawnościami – 3 et.
- Dom Dziennego Pobytu – 9,5 et.
- Dzienny Dom Senior+ - 5,65 et.
- Wypożyczalnia Sprzętu Pielęgnacyjnego, Rehabilitacyjnego i Wspomagającego –1,5 e
- Dział Finansowo – Księgowy – 5 et.
- Dział Administracyjno - Gospodarczy – 7,75 et.
- Zespół ds. Obsługi Informatycznej – 1 et.
- Samodzielne stanowiska – 3,75 et., w tym:
  - radca prawny – 1 et.
  - st. ds. osobowych - 1 et.
  - st. ds. bhp - 0,25 et.
  - Inspektor Ochrony Danych – 0,5 et.
  - Stanowisko ds. programów i projektów – 1 et.

Z pomocy społecznej w latach 2020-2022 roku skorzystała następująca liczba osób i rodzin:

Tabela 15. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.

Rok	2020	2021	2022
Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia			
Liczba osób	2208	1491	1286
Osoby, którym przyznano świadczenie			
Liczba osób W tym:	912	828	752
Osoby długotrwale korzystające	482	479	432
Wiek 0-17	154	118	125
Wiek produkcyjny	526	499	427
Wiek poprodukcyjny	255	235	201
Liczba rodzin	761	701	630
Liczba osób w rodzinach	1260	1152	1038

W latach 2020-2022 liczba osób, którym przyznano świadczenie systematycznie zmniejszała się, w 2022 była mniejsza o 17,5% w stosunku do roku 2020.

Tabela 16. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
<i>Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych OGÓŁEM (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)</i>			
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	912	828	752
Liczba rodzin	761	701	630
<i>osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie pieniężne</i>			
Liczba osób ogółem	586	542	448
Liczba rodzin	573	528	438
<i>osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie niepieniężne</i>			
Liczba osób ogółem	430	387	404
Liczba rodzin	351	329	337

Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej zmniejszyła się o 17,5%. Podobnie tendencję spadkową zanotowano również województwie podkarpackim (mniej o 22%).

Tabela 17. Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji. Źródło: OZPS MOPR Tarnobrzeg.

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Miasto	912	828	752
Powiat (średnia)	912	828	752
Województwo (średnia)	450	376	350

Jedną z form pomocy oferowaną przez MOPR jest praca socjalna świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Jest ona ukierunkowana na przywrócenie utraconej lub ograniczonej zdolności samodzielnego funkcjonowania osoby lub rodziny i świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na uzyskiwany dochód. W celu określenia sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej pracownik socjalny może zawrzeć kontrakt socjalny z tą osobą lub rodziną, w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Tabela 18. Liczba rodzin objętych pracą socjalną ogółem w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem (liczba rodzin)	1189	847	735
- liczba osób w rodzinach	2140	1439	1207
- w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej (liczba rodzin)	462	177	141
Wskaźnik pracy socjalnej	156,24%	120,83%	116,67%

Na przestrzeni lat 2020-2022 nastąpił spadek liczby świadczeń udzielanych w formie pracy socjalnej.

MOPR w Tarnobrzegu realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 390 z późn. zm.). W ramach wypłaconych świadczeń wypłacono: zasiłek rodziny wraz z dodatkami, świadczenia opiekuńcze, świadczenie rodzicielskie, jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka oraz opłacono składki emerytalno - rentowe oraz zdrowotne od świadczeń rodzinnych.

Tabela 19. Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami. Źródło: Raport o stanie Miasta Tarnobrzega.

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Liczba wydanych decyzji	1325	1418	1008
Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami	841	627	538
Kwota wypłaconych świadczeń	2901512 zł	2390668,00 zł	2138914,17 zł.

Na przestrzeni trzech lat zmniejszała się liczba wypłacanych zasiłków rodzinnych.

MOPR w Tarnobrzegu wykonuje zadania wynikające z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 poz. 581). Na podstawie przepisów tej ustawy realizowane jest wsparcie materialne dla osób uprawnionych do alimentów poprzez przyznawanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego. W ostatnich trzech latach liczba osób korzystających ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego zmniejszała się.

Tabela 20. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego. Źródło: OZPS.

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Liczba osób	234	226	209
Liczba rodzin	190	183	172
Kwota wypłaconych świadczeń	1253944 zł	1190292,88zł	1093658,06zł

W ramach świadczeń MOPR oferuje świadczenia w ramach programu wsparcia dla rodzin na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Jednorazowe świadczenie Za życiem, w wysokości 4000 zł przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi prawnemu lub opiekunowi faktycznemu dziecka, u którego stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Świadczenie to przyznawane jest niezależnie od dochodu.

Ośrodek realizuje również zadania z ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny. Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin wielodzietnych. Realizacja Programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2020-2022 przebiegała w dwóch formach: bezpłatne posiłki oraz zasiłki celowe dla rodzin na zakup żywności. Na przestrzeni lat liczba osób korzystających z programu była zmienna.

Tabela 21. Świadczenia przyznane w zakresie realizacji programu wieloletniego „Posilek w szkole i w domu”.
Źródło: dane OZPS.

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
w tym: - liczba osób korzystających z posiłku	214	182	192
Kwota świadczeń	86983 zł	105243 zł	162919 zł
- liczba osób korzystających z zasiłku celowego	104	150	132
Kwota świadczeń	53015 zł	65060 zł	60240 zł

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu świadczy usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze. Tą formą pomocy objęte są osoby samotne, które z powodu wieku lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione oraz osoby w rodzinie, którym rodzina takiej pomocy nie może zapewnić. Usługi opiekuńcze świadczone są w miejscu zamieszkania osoby starszej lub/i niepełnosprawnej.

W 2020 roku usługami opiekuńczymi objętych zostało łącznie 149 osób. Zrealizowano 25598 godzin usług opiekuńczych. W 2021 usługami opiekuńczymi objęto 145 osób. Zrealizowano 17365,5 godziny usług opiekuńczych. W 2022 roku usługami opiekuńczymi objęto 132 osoby. Zrealizowano 17259 godzin usług opiekuńczych.

Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi: w 2020 roku – 35 osób, w 2021 roku – 33 osoby, w 2022 roku – 34 osoby.

Osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Osoby dorosłe przewlekle somatycznie chore całodobową opieką objęte są w Domu Pomocy Społecznej w Tarnobrzegu ul. Kurasia 7. Dom posiada 60 miejsc statutowych. W 2020 roku całodobową opieką objętych było 52 osoby, w 2021 – 47 osób, w 2022 – 56 osób.

Dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie (chłopcom), całodobowa opieka zapewniana jest w Domu Pomocy Społecznej w Tarnobrzegu ul. Sienkiewicza 211. Dom posiada 72 miejsca statutowe w tym 2 miejsca dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie. W 2020 roku całodobową opieką objętych było 69 osób, w tym 2 osoby dorosłe niepełnosprawne intelektualnie, w 2021 roku – 68 osób, w tym 2 osoby dorosłe niepełnosprawne intelektualnie, w 2022 roku – 66 osób, w tym 2 osoby dorosłe niepełnosprawne intelektualnie.

Osoby z terenu Miasta Tarnobrzega, które ze względu na stan zdrowia wymagają zapewnienia całodobowej opieki w domach pomocy przeznaczonych dla osób w podeszłym wieku, dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, przewlekle psychicznie chorych oraz niepełnosprawnych fizycznie umieszczone są w domach na terenie innych powiatów w zależności od posiadania wolnych miejsc. W 2022 roku osoby pochodzące z terenu Miasta Tarnobrzega przebywały w następujących domach: Dom Pomocy Społecznej w Irenie, Jarosławiu, Rudzie Różanieckiej, Rzeszowie, Piskorowicach - Mołynie, Matczynie, Sobowie, Skwirzowej, Babicy, Gliniku Dolnym, Górnicy, Sandomierzu, Krowicy Lasowej, Cmolasie, Dębicy, Stalowej Woli, Krośnie, Pińczowie.

W roku 2020 roku do domów pomocy społecznej skierowano 18 osób, w 2021 roku – 19 osób, w 2022 roku – 31 osób.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Tarnobrzegu

ŚDS jest dziennym ośrodkiem wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, obejmującym następujące typy domów: A, B, C, tj. typ A – dla osób przewlekle psychicznie chorych, typ B – dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, typ C – dla osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej.

Przedmiotem działalności ŚDS jest :

- a) zapewnienie uczestnikom wsparcia, w szczególności w przewyciężaniu trudnych sytuacji życiowych i zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych;
- b) postępowanie rehabilitacyjne, rozumiane jako zespół działań zmierzających do osiągnięcia przez uczestników możliwie najpełniejszej samodzielności życiowej;
- c) integracja uczestników ze środowiskiem społecznym.

ŚDS świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

ŚDS realizuje swoje zadania poprzez:

- a) organizację zajęć dostosowanych do indywidualnych potrzeb, oczekiwań, możliwości osób objętych wsparciem;
- b) rozwijanie integracji społecznej;
- c) współpracę z rodzinami i opiekunami uczestników zajęć;

- d) współpracę z innymi osobami lub podmiotami działającymi na rzecz integracji społecznej uczestników.

Zajęcia w ŚDS prowadzone są od poniedziałku do piątku, co najmniej przez 6 godzin dziennie. Szczegółowy zakres zadań oraz sposoby ich realizacji określają opracowane przez Dyrektora, w uzgodnieniu z Wojewodą Podkarpackim i zatwierdzone przez Prezydenta Miasta Tarnobrzega, program działalności i plany pracy na każdy rok. Dom dysponuje 56 miejscami statutowymi. W roku 2020r. z terapii korzystało 61 osób, w tym 1 osoba spoza terenu Miasta Tarnobrzega, 2021 roku z terapii korzystało 59 osób, w tym 1 osoba spoza terenu Miasta Tarnobrzega, w roku 2022 z terapii skorzystało 60 osób, w tym 1 osoba spoza terenu Miasta Tarnobrzega.

Mieszkania chronione

W Tarnobrzegu funkcjonuje 10 mieszkań treningowych chronionych.

W 2020 roku w mieszkaniach chronionych treningowych przy ul. Wędkarskiej 3 zamieszkiwało 12 osób (9 osób dorosłych, 3 dzieci), w mieszkaniu przy ul. Wyspiańskiego 18 zamieszkiwał jeden wychowanek pieczy zastępczej, a w mieszkaniu przy ul. Zwierzynieckiej zamieszkiwało rodzeństwo tj. dwoje wychowanków pieczy zastępczej. W 2021 r. w mieszkaniach chronionych treningowych przy ul. Wędkarskiej 3 zamieszkiwało 11 osób (9 osób dorosłych, 3 dzieci), w mieszkaniu przy ul. Wyspiańskiego 18 zamieszkiwał jeden wychowanek pieczy zastępczej, a w mieszkaniu przy ul. Zwierzynieckiej zamieszkiwało rodzeństwo tj. dwoje wychowanków pieczy zastępczej. W 2022 r. w mieszkaniach chronionych treningowych przy ul. Wędkarskiej 3 mieszkało 12 osób (8 osób dorosłych, 4 dzieci), w mieszkaniu przy ul. Wyspiańskiego 18 zamieszkiwał jeden wychowanek pieczy zastępczej, a w mieszkaniu przy ul. Zwierzynieckiej zamieszkiwało dwuosobowe rodzeństwo wychowanków pieczy zastępczej. W 2020 r. cztery osoby, a w 2021 i 2022 roku sześć osób prowadzących samodzielne gospodarstwo domowe ponosiło odpłatność związaną z użytkowaniem mieszkania tj. zużycie wody, energii elektrycznej, gazu, wywozu nieczystości, opłata za czynsz. Osoby zamieszkujące w mieszkaniach chronionych są zobowiązane uczestniczyć w proponowanych przez MOPR treningach mających na celu poszukiwanie dróg wyjścia z trudnej sytuacji. W 2022 roku zostały przeprowadzone treningi przez doradcę zawodowego oraz psychologa. W zależności od potrzeb mieszkańców z lokatorami mieszkań chronionych współpracował Zespół specjalistów, w skład którego wchodzi pracownicy socjalni, psycholog i asystent rodziny.

Dzienny Dom Pobytu

Dom Dziennego Pobytu działa w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu. Świadczy usługi opiekuńcze w szczególności dla osób, które ze względu na wiek wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Usługi opiekuńcze świadczone w ośrodku wsparcia obejmują dzienny pobyt, podstawowe świadczenia opiekuńcze, rekreacyjno-kulturalne, edukacyjne, itp. W ośrodku wsparcia prowadzona jest również częściowa działalność rehabilitacyjna oraz terapia dostosowana do indywidualnych potrzeb i możliwości uczestników.

Celem działalności Domu jest:

- uaktywnienie społeczne uczestników umożliwiając im samodzielne funkcjonowanie w społeczeństwie,
- polepszenie funkcjonowania psychologiczno - fizycznego poprzez działania terapeutyczne, ogólnousprawniające formy terapii rehabilitacyjnej, profilaktykę zapewniającą utrzymanie aktualnego stanu i niedopuszczenie do pogłębiania się dysfunkcji poprzez diagnozę indywidualnych potrzeb i możliwości uczestników,
- organizowanie programów działań poświęconych rozwojowi uczestników poprzez popularyzację interesujących ich zagadnień,
- koordynowanie przejawów aktywności w zależności od kondycji psychologiczno-fizycznej w powiązaniu z uwarunkowaniami społecznymi, kulturalnymi i kulturalno-oświatowymi, poprzez kontakt i działania z innymi grupami.

W 2021 roku wydano decyzją 61 skierowań do Domu Dziennego Pobytu w Tarnobrzegu. Uczęszczało 61 osób, w tym 43 kobiety i 18 mężczyzn. W 2022 roku wydano decyzją 54 skierowania do Domu Dziennego Pobytu w Tarnobrzegu. Uczęszczały 54 osoby, w tym 38 kobiet i 16 mężczyzn.

Dzienny Dom Senior+

Dzienny Dom „Senior+” funkcjonuje w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie od stycznia 2020 roku. Dzienny Dom „Senior+” realizuje założenia Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2025, którego celem jest w szczególności zapewnienie wsparcia osobom starszym (osobom nieaktywnym zawodowo w wieku 60+) przez umożliwienie korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywizacji, w tym oferty prozdrowotnej, obejmującej także usługi w zakresie aktywizacji ruchowej lub kinezyterapii, a także oferty edukacyjnej,

kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej, w zależności od potrzeb stwierdzonych w środowisku lokalnym. Swoim wsparciem DDS+ na bieżąco obejmuje 50 seniorów - mieszkańców Tarnobrzega. Zakres usług świadczonych przez Dzienny Dom „Senior+” to:

- dostęp do zajęć przez 8 godzin dziennie, od poniedziałku do piątku,
- usługi socjalne w tym jeden ciepły posiłek w formie obiadu,
- zajęcia wspierające ukierunkowane na rozwijanie nowych perspektyw własnych możliwości talentów,
- poradnictwo specjalistyczne z zakresu pomocy społecznej,
- usługi sportowo – rekreacyjne polegające m. in. na zajęciach ruchowych, nordic walking,
- kinezyterapia, zajęcia z fizjoterapeutą,
- usługi kulturalno – oświatowe realizowane m.in. poprzez warsztaty plastyczne, rękodzieło,
- śpiew oraz organizację spotkań tematycznych i zabaw,
- usługi aktywizujące społecznie, m. in. spotkania z dziećmi i młodzieżą.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2023, został przyjęty Uchwałą NR LXVII/725/2022 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 28 grudnia 2022 r. Jest dokumentem stanowiącym część polityki społecznej miasta Tarnobrzega, wyznaczającym główne kierunki profilaktyki i działań mających na celu rozwiązywanie problemów w obszarze uzależnień w ujęciu zintegrowanym.

Istotą Programu jest przeciwdziałanie uzależnieniom, których podłoże i sposób powstawania są podobne bez względu na rodzaj substancji czy czynności wywołujących nałogi. W tym kontekście charakter podejmowanych działań w zakresie profilaktyki jest wspólny dla wszystkich uzależnień. Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2023 rok nakreśla priorytety i cele operacyjne do realizacji w postaci;

- zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych oraz pomocy dla ich rodzin,

- zapewnienia dostępności terapeutycznej, prowadzenia grup wsparcia poprzez wsparcie Funkcjonowania Punktu Interwencji Kryzysowej oraz współpracy z Wojewódzką Poradnią Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia,
- prowadzenia w tarnobrzeskich placówkach oświatowych programów profilaktycznych skierowanych dla dzieci, młodzieży, nauczycieli i rodziców,
- uczestnictwa w lokalnych i ogólnopolskich akcjach i kampaniach profilaktycznych,
- prowadzenia świetlic i ognisk wychowawczo - terapeutycznych wraz z dożywianiem uczestników zajęć,
- dofinansowania wypoczynku zimowego i letniego,
- wspierania stowarzyszeń działających w obszarze profilaktyki alkoholowej, narkomanii i uzależnień behawioralnych
- w zakresie przemocy w rodzinie prowadzenie systemu monitoringu przemocy w mieście oraz wdrażania programów profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz czynny udział członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego.

Realizatorzy programu:

1. Prezydent Miasta Tarnobrzega i Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie :
  - inicjowania i koordynowania polityki miasta w zakresie problemów alkoholowych, narkomanii i uzależnień behawioralnych,
  - prowadzenia kontroli przestrzegania warunków sprzedaży napojów alkoholowych i występowania przed sądem jako oskarżyciel publiczny,
  - wytyczania priorytetów miejskiego programu profilaktyki,
  - prowadzenia rozmów motywujących do podjęcia przez uzależnionych leczenia odwykowego.
2. Miejski Ośrodek Pomocy w Rodzinie w zakresie prowadzenia Punktu Interwencji Kryzysowej oraz Zespołu Interdyscyplinarnego.
3. Inne podmioty, którym zlecane będą zadania wynikające z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii wyłaniane w drodze konkursu ofert zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Dotyczy to wypoczynku letniego, pozalekcyjnych zajęć sportowych, prowadzenia świetlic terapeutycznych czy też

wspomagania działalności stowarzyszeń służących przeciwdziałaniu uzależnieniom behawioralnym.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Przyjęty przez Radę Miasta opracowany przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 rok składał się z pięciu części:

W zakresie części pierwszej programu dotyczącej zwiększania dostępności profesjonalnej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu Prezydent Miasta ściśle współpracował z Wojewódzką Poradnią Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu, gdzie skierowano w celu podjęcia terapii odwykowej 15 osób. Na badanie przez biegłych w przedmiocie uzależnienia skierowano w 2022 roku 22 osoby. W 12 przypadkach skierowano wnioski o zastosowanie przymusowego leczenia odwykowego do sądu.

Druga część programu dotyczyła prowadzenia profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, prowadzenia pozalekcyjnych zajęć sportowych oraz dożywiania dzieci uczestniczących w programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych. Z zadań wynikających z tego zakresu dofinansowano utrzymanie pięciu świetlic terapeutycznych i dwóch ognisk wychowawczych działających na terenie miasta. Prezydent Miasta wspierał finansowo i organizacyjnie w ramach konkursu ofert świetlicę działającą pod patronatem Caritas Diecezji Sandomierskiej w Parafii Chrystusa Króla, świetlicę prowadzoną przy Stowarzyszeniu „Kobiety Wobec Przemocy Alkoholowej w Rodzinie”, dwa ogniska prowadzone przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, świetlicę prowadzoną przez Związek Harcerstwa Polskiego – przy ul. 11 Listopada 8, świetlicę prowadzoną przez Stowarzyszenie Esteka oraz świetlicę prowadzoną przez Akcję Katolicką na osiedlu Dzików. W ramach swojej działalności świetlice prowadziły zadania wychowawczo–profilaktyczne łącznie z około 260 dziećmi z zaburzeniami emocjonalnymi o podłożu patologii środowiskowej, to jest uzależnień alkoholowych i zaniedbań środowiskowych. Prowadzone w świetlicach programy socjoterapeutyczne opracowane są i zalecane do stosowania przez Krajowe Biuro Przeciwdziałania Uzależnieniom. W ramach akcji „Zima w Mieście” i „Lato w Mieście” były dzieci, które nie miały możliwości wyjazdu na obóz czy kolonię i pozostawały w czasie wakacji w miejscu zamieszkania. Ogółem podczas obu akcji odbyło się ponad 120 imprez kulturalno-rekreacyjno-sportowych. Oprócz akcji „Zima i Lato w Mieście” dofinansowano wypoczynek dzieci i młodzieży w postaci wyjazdów w atrakcyjne miejsca Polski, które organizowało

5 stowarzyszeń. Z tej oferty wypoczynku skorzystało 215 uczestników. Prowadzono pozalekcyjne zajęcia sportowe, w których uczestniczyło blisko 400 uczniów tarnobrzeskich szkół podstawowych i średnich. Prowadzenie szkolne programy profilaktyczne, skierowane do uczniów, rodziców i nauczycieli szkół podstawowych, gimnazjalnych i przedszkolnych.

W części trzeciej programu odnoszącej się do udzielania pomocy psychologicznej i prawnej oraz ochrony przed przemocą w rodzinach, w których występuje problem alkoholowy dofinansowano Punkt Interwencji Kryzysowej, który udziela kompleksowej pomocy osobom uwikłanym w chorobę alkoholową, rodzinom alkoholików oraz ofiarom przemocy w rodzinie. Punkt współpracuje ze Strażą Miejską oraz Wydziałem Prewencji Komendy Miejskiej Policji. Problemy zgłaszane przez osoby to głównie: alkoholizm w rodzinie, problemy emocjonalne, przemoc domowa, próby samobójcze, autoagresja i utrata pracy z powodu alkoholizmu.

Część czwarta miejskiego programu profilaktyki dotyczyła wspomagania działalności stowarzyszeń służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych. W ramach tej działalności wsparto między innymi Klub Abstynenta „Krokus”, Stowarzyszenie „Kobiety Wobec Przemocy Alkoholowej w Rodzinie”, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, ZHP. W 2022 roku dofinansowano imprezy organizowane między innymi przez stowarzyszenie Kobiety Wobec Przemocy Alkoholowej w Rodzinie, Stowarzyszenie Domy Dziecka w Skopaniu, Stowarzyszenie Przyjaciół Sielca, Stowarzyszenie Rodzice i Szkoła, Stowarzyszenie Pszczelarstwa Ziemi Tarnobrzeskiej „Bartnik” czy Stowarzyszenia Przyjaciół i Absolwentów Szkoły Podstawowej w Miechocinie.

W części piątej dotyczącej podejmowania interwencji w związku z naruszeniem przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w zakresie sprzedaży alkoholu nieletnim i nietrzeźwym oraz występowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego przeprowadzono szkolenie osób prowadzących handel alkoholem w 50 punktach handlowych oraz dokonano łącznie 110 kontroli tego typu placówek, podczas których pouczano i przestrzegano przedsiębiorców o skutkach łamania prawa.

Ogółem na realizację Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w 2022 roku wydatkowano kwotę 751.778,74 zł. Niewykorzystane w 2022 roku środki zostały przeniesione uchwałą Rady Miasta do realizacji w 2023 roku.

Zespół Interdyscyplinarny

Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej, Prezydent Miasta Tarnobrzega Zarządzeniem nr 333/2023 z dnia 23 sierpnia 2023 r. powołał 21 osób wchodzących w skład zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy domowej działającego na terenie miasta Tarnobrzega.

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciela instytucji i organizacji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Obsługę organizacyjno – techniczną Zespołu zapewnia Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) i w Miejskim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Miasta Tarnobrzega. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Grup Roboczych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych.

Tabela 22. Liczba posiedzeń ZI i grup roboczych w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.

	2020	2021	2022
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	3	4	4
Liczba posiedzeń Grup Roboczych	514	440	339

Jak wynika z danych zawartych w tabeli poniżej spada liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy domowej. Na przestrzeni trzech lat liczba rodzin doświadczających przemocy domowej zmniejszyła się o 20,6%.

Tabela 23. Skala przemocy w rodzinie oraz częstotliwość jej występowania. Źródło: MOPR Tarnobrzeg.

Rok	Liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie	Częstotliwość zdarzeń przemocowych w ww. rodzinach		
		1 raz w roku	od 2 do 5 razy w roku	6 razy w roku i więcej
2020	136	116	20	0
2021	130	112	18	0
2022	108	93	15	0

Jeśli chodzi o częstotliwość występowania zdarzeń przemocowych mają one najczęściej miejsce 1 raz w roku.

Tabela 24. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Źródło: MOPR Tarnobrzeg.

Rok	Ogółem osoby dotknięte przemocą w rodzinie	kobiety			mężczyźni			dzieci			
		Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:		
			osoby starsze**	osoby niepełnosprawne		osoby starsze**	osoby niepełnosprawne		do 13 r.ż.	od 14 do 18 lat	niepełnosprawne**
2020	341	141	27	15	44	21	15	156	137	19	11
2021	312	123	24	7	43	18	7	146	126	20	5
2022	220	108	20	13	25	15	14	87	76	11	1

* Kobiety i mężczyźni powyżej 65 roku życia.

**dzieci od 0 do 18 roku życia.

Osobami najczęściej doświadczającymi przemocy domowej są kobiety i dzieci.

Na przestrzeni analizowanych lat obserwujemy spadek liczby zakładanych „Niebieskich Kart”.

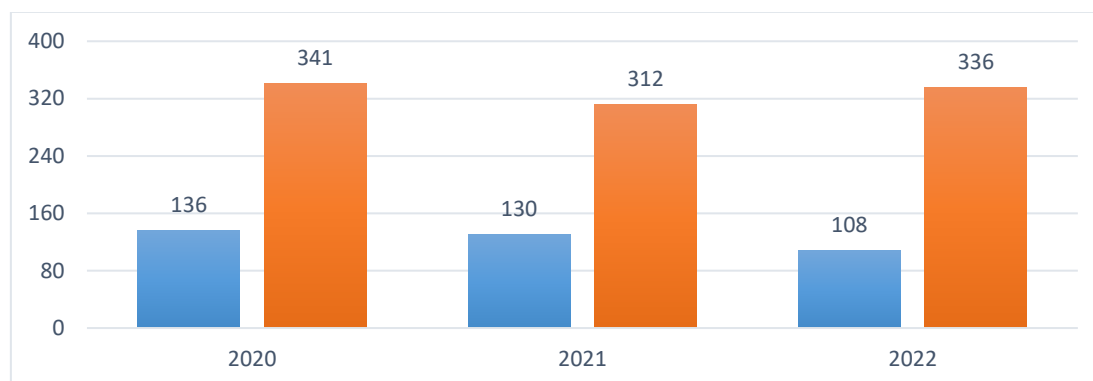
Procedurę najczęściej wszczyna Policja, w wyniku podejmowanych interwencji domowych, następnie z OPS i sporadycznie oświata. Do ZI nie wpłynęły żadne karty ze służba zdrowia.

Tabela 25. Procedura „Niebieskie Karty”. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.

Nazwa podmiotu sporządzającego formularz NK-A	2020			2021			2022		
	Liczba formularzy „Niebieska Karta-A” wszczynających procedurę	Liczba ponownych formularzy „Niebieska Karta-A”	Razem	Liczba formularzy „Niebieska Karta-A” wszczynających procedurę	Liczba ponownych formularzy „Niebieska Karta-A”	Razem	Liczba formularzy „Niebieska Karta-A” wszczynających procedurę	Liczba ponownych formularzy „Niebieska Karta-A”	Razem
Policja	98	11	109	84	14	98	69	5	74
Jednostka organizacyjna pomocy społecznej	4	0	4	6	0	6	7	0	7
Miejska komisja rozwiązywania problemów alkoholowych	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Oświata	1	0	1	4	0	4	0	0	0
Ochrona zdrowia	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Łącznie:	103	11	114	94	14	108	76	5	81

Na przestrzeni trzech lat zmniejszyła się liczba rodzin objętych procedurą Niebieskie Karty.

Wykres 9. Liczba rodzin i osób objętych procedurą NK w latach 2020-2022. Źródło: Dane MOPR Tarnobrzeg.

W latach 2020 – 2021 liczba zakończonych procedur Niebieskie Karty – 98, w roku 2022 zakończono 81 procedur NK.

Punkt Interwencji Kryzysowej

Na terenie miasta Tarnobrzega funkcjonuje Punkt Interwencji Kryzysowej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu. Jest to specjalistyczna placówka pomocy społecznej dążąca do przywrócenia równowagi psychicznej oraz przywrócenie możliwości samodzielnego radzenia sobie i przezwyciężenia trudnej sytuacji. Pomoc skierowana jest w szczególności do osób:

- przeżywających kryzys,
- które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej,
- doświadczających przemocy domowej,
- mających problemy rodzinne,
- mających problemy wychowawcze.

Pomoc osobom i rodzinom w kryzysie realizowana jest poprzez specjalistyczne poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, prawne, socjalne oraz telefon zaufania.

W 2020 roku w ramach działania Punktu Interwencji Kryzysowej udzielono 159 porad, do Punktu po pomoc zgłosiły się 93 osoby, odebrano 70 telefonów zaufania. W 2021 roku udzielono 152 porad, po pomoc zgłosiło się 130 osób, odebrano 57 telefonów zaufania.

W Punkcie Interwencji Kryzysowej w 2022 roku zatrudnieni byli następujący specjaliści: psycholog, 2 radców prawnych, 3 starszych specjalistów pracy socjalnej, specjalista pracy socjalnej, pedagog, kurator zawodowy. W 2022 roku w ramach działania Punktu udzielono 136 porad, po pomoc zgłosiło się 113 osób, odebrano 11 telefonów zaufania.

5.5 Bezpieczeństwo publiczne

Policja

Na terenie miasta znajduje się Komenda Miejska Policji w Tarnobrzegu przy ul. 1 Maja 2. Dane dotyczące najczęściej odnotowywanych przestępstw prezentowane są w tabeli poniżej.

Tabela 26. Liczba odnotowanych zdarzeń na terenie Miasta Tarnobrzega w latach 2020-2022. Źródło: Komenda Miejska Policji w Tarnobrzegu.

Wybrane kategorie przestępstw	2020	2021	2022
kradzież	91	102	116
włamanie	59	50	55
rozbój	4	1	6
uszkodzenie mienia	58	61	48
oszustwo / w tym oszustwa internetowe /	97	133	161
przywłaszczenie	7	42	19
groźba karalna	40	54	32
niestosowanie się do zakazu sądowego	24	10	30
nietrzeźwy kierujący pojazdem mechanicznym	68	70	56
uszkodzenie ciała	24	19	19
pobicie	11	2	7
p-twa narkotykowe	110	115	62

W ostatnich trzech latach najwięcej przestępstw odnotowano w kategorii: oszustwo, w tym oszustwa internetowe, kradzież oraz przestępstwa narkotykowe.

Straż Miejska

Na terenie Miasta Tarnobrzega funkcjonuje Straż Miejska, w 2022 roku służbę pełniło 14 funkcjonariuszy. Służby patrolowe były realizowane przez patrole zmotoryzowane (interwencyjne), piesze, rowerowe oraz patrol wodny.

W 2022 roku przeprowadzono:

- 232 patroli pieszych,
- 578 patroli zmotoryzowanych,

- 23 wspólne patrole z Komendą Miejską Policji w Tarnobrzegu.

Wspólnie z policją przeprowadzono Akcję prewencyjno-informacyjną dotyczącą oszustw na seniorach, brało udział 10 funkcjonariuszy. „Apel Policji”.

Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Tarnobrzegu

W skład KM PSP w Tarnobrzegu wchodzi dwie jednostki ratowniczo – gaśnicze:

- Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza w Tarnobrzegu, której obszar chroniony obejmuje 485 km², służbę pełni 59 strażaków w systemie zmianowym. Kierownictwo jednostki służbę pełni w systemie codziennym – 2 strażaków. W ramach jednostki funkcjonuje Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Wodno-Nurkowego „Rzeszów 4”. W skład grupy wchodzi strażacy-płetwonurkowie z Komend Miejskich w Przemyślu, Rzeszowie i Tarnobrzegu.
- Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza w Nowej Dębie, której obszar chroniony obejmuje 122 km², służbę pełni 35 strażaków w systemie zmianowym. Kierownictwo jednostki służbę pełni w systemie codziennym – 2 strażaków.

Ochotnicza Straż Pożarna

W Mieście Tarnobrzeg służbę pełni 8 jednostek OSP, w tym 3 jednostki w KSRG:

- OSP Tarnobrzeg os. Dzików
- OSP Tarnobrzeg os. Mokrzychów (KSRG)
- OSP Tarnobrzeg os. Nagnajów
- OSP Tarnobrzeg os. Ocice
- OSP Tarnobrzeg os. Sielec
- OSP Tarnobrzeg os. Sobów (KSRG)
- OSP Tarnobrzeg os. Wielowieś (KSRG)
- OSP Tarnobrzeg os. Zakrzów

5.6 Rekreacja i sport

Na terenie miasta znajdują się następujące obiekty sportowe i rekreacyjne:

- Hala Widowiskowo-Sportowa, Al. Niepodległości 2
- Hala Sportowa, Al. Niepodległości 2
- Siłownia, Al. Niepodległości 2

- Pływalnia, Al. Niepodległości 2
- Miasteczko Ruchu Drogowego, ul. Przy Zalewie
- Skate Park, ul. Przy Zalewie
- Drift Park, ul. Przy Zalewie
- Jezioro Tarnobrzeskie
- Stadion Miejski, Al. Niepodległości 2
- Boiska treningowe piłkarskie przy ul. Zwierzynieckiej
- Korty tenisowe przy ul. Zwierzynieckiej
- Euroboisko , ul. M. Dąbrowskiej
- Orlik, ul. Przy Zalewie
- Biały Orlik/Kort tenisowy przy Szkole Podstawowej nr 9
- Ścianka Wspinaczkowa, Al. Niepodległości 2
- Plac rowerowy PUMPTRACK, ul. M. Dąbrowskiej
- Siłownia zewnętrzna, os. Serbinów przy Szkole Podstawowej nr 10
- Siłownia zewnętrzna, os. Siarkowiec przy ul. Kopernika, Siłownia zewnętrzna, os. Sobów przy ul. Olszowa, Siłownia zewnętrzna, os. Dzików, Siłownia zewnętrzna nad Jeziorem Tarnobrzeskim, Siłownia zewnętrzna, os. Ocice przy ul. Koniczynki, Siłownia zewnętrzna, os. Sielec, Siłownia zewnętrzna, os. Mokrzychów, Siłownia zewnętrzna, os. Wielowieś, Siłownia zewnętrzna, os. Miechocin, Siłownia zewnętrzna, os. Ocice przy ul. Błonie, Siłownia zewnętrzna, os. Nagnajów, Siłownia zewnętrzna, os. Młodych, Siłownia zewnętrzna, os. Zakrzów ul. Wędkarska
- Stadion sportowy przy ul. Bema
- Stadion sportowy przy ul. Grobla
- Stadion piłkarski przy ul. Grzybowej, Stadion piłkarski przy ul. Koniczynki, Stadion piłkarski przy ul. Łąkowej
- Park Rozrywki Stawik, os. Wielowieś
- Ścieżka Zdrowia w Parku Rozrywki Stawik
- Mini boisko Plac Górnika
- Orlik przy Szkole Podstawowej nr 3, Orlik przy Szkole Podstawowej nr 4, Orlik przy Szkole Podstawowej nr 7, Orlik przy Szkole Podstawowej nr 9
- Plac zabaw, os. Ocice przy ul. Koniczynki, Plac zabaw, os. Ocice przy ul. Błonie, Plac zabaw, os. Nagnajów, Plac zabaw, os. Sielec, Plac zabaw im. Henryka Jordana – Jezioro

Tarnobrzeskie, Plac zabaw, os. Zakrzów, Plac zabaw, os. Mokrzeszów, Plac zabaw, os. Wielowieś, Plac zabaw, os. Miechocin, Plac zabaw, os. Sobów, Plac zabaw, os. Serbinów, Plac zabaw - Plac Górnika, Plac zabaw, os. Młodych, Plac zabaw, os. Mokrzeszów, Plac zabaw, os. Podłęże, Pl. Zabaw, os. Piastów, Plac zabaw przy Przedszkolu nr 1, Plac zabaw przy Przedszkolu nr 2, Plac zabaw przy Przedszkolu nr 3, Plac zabaw i mini boisko przy Przedszkolu nr 4, Plac zabaw przy Przedszkolu nr 5, Plac zabaw i mini boisko przy Przedszkolu nr 6, Plac zabaw przy Przedszkolu nr 7, Plac zabaw przy Przedszkolu nr 8, Plac zabaw przy Przedszkolu nr 9, Plac zabaw i mini boisko przy Przedszkolu nr 12, Plac zabaw przy Przedszkolu nr 13, Plac zabaw przy Przedszkolu nr 15, Plac zabaw przy Przedszkolu nr 17, Plac zabaw przy Przedszkolu nr 18, Plac zabaw przy Szkole Podstawowej nr 3, Plac zabaw przy Szkole Podstawowej nr 4, Plac zabaw przy Szkole Podstawowej nr 6, Plac zabaw przy Szkole Podstawowej nr 7, Plac zabaw i boisko przy Szkole Podstawowej nr 8, Plac zabaw przy Szkole Podstawowej nr 9, Dwa Place zabaw przy Szkole Podstawowej nr 10, Plac zabaw i boisko przy Szkole Podstawowej nr 11

- Boisko przy Szkole Podstawowej nr 6, Boisko przy ZS, Boisko przy ul. Dekutowskiego, Boisko przy Liceum Ogólnokształcącym im. Mikołaja Kopernika
- Boisko i bieżnia przy Zespole Szkół im. ks. Stanisława Staszica, Boisko Wielofunkcyjne przy Zespole Szkół nr 3,

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji

Celem działalności MOSiR jest realizacja zadań własnych Miasta Tarnobrzega z zakresu kultury fizycznej, sportu, rekreacji i turystyki. Cel realizowany jest poprzez zarządzanie obiektami i urządzeniami sportowo - rekreacyjnymi oraz terenami rekreacyjnymi administrowanymi przez MOSiR. Cele statutowe realizowane są m. in. przez: inicjowanie, organizowanie i upowszechnianie kultury fizycznej, sportu i turystyki poprzez organizowanie zajęć, zawodów, imprez sportowych i rekreacyjnych promujących Tarnobrzeg przy współdziałaniu klubów sportowych, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych, dzieci i młodzieży szkolnej, zakładów pracy, skierowanych do środowisk sportowych, społeczności lokalnej oraz turystów.

Do podstawowych zadań Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji należy m. in.:

- zarządzanie oraz efektywne gospodarowanie powierzonymi obiektami i urządzeniami sportowo –rekreacyjnymi oraz terenami rekreacyjnymi,

- podejmowanie działań zmierzających do modernizacji i rozbudowy bazy sportowej Miasta Tarnobrzega,
- upowszechnianie kultury fizycznej,
- tworzenie warunków uczestnictwa w życiu sportowym dzieci, młodzieży, dorosłych i osób niepełnosprawnych,
- udostępnianie bazy sportowej klubom sportowym, organizacjom kultury fizycznej, osobom prawnym i fizycznym oraz placówkom oświatowym,
- organizowanie zajęć, zawodów, imprez sportowych i rekreacyjnych,
- udzielanie pomocy innym podmiotom w realizacji ich zadań sportowych, rekreacyjnych, turystycznych i kulturalnych, w tym organizacji wydarzeń na terenie Miasta Tarnobrzega,
- wsparcie szkolenia sportowego dzieci i młodzieży, w tym zapewnienie wykwalifikowanej kadry szkoleniowej,
- opracowywanie projektów w zakresie inwestycji i remontów miejskich obiektów sportowych,
- prowadzenie działalności usługowej w ramach posiadanych możliwości kadrowych i technicznych.

5.7 Organizacje społeczne

Współpraca samorządu tarnobrzesckiego z organizacjami pozarządowymi oparta jest na zapisach ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz uchwalanym corocznie „Programie współpracy Miasta Tarnobrzega z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie”. Wymieniony Program współpracy stanowi podstawowy akt normatywny regulujący zasady współdziałania samorządu z organizacjami działającymi na terenie Miasta Tarnobrzega i na rzecz jego Mieszkańców. Reguluje również ramy współpracy finansowej i niefinansowej oraz formułuje priorytetowe obszary tej współpracy. Roczny Program współpracy Miasta Tarnobrzega z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2023 został przyjęty Uchwałą Nr LXV/688/2022 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 26 października 2022 roku.

Celem głównym Programu jest budowanie partnerstwa pomiędzy Miastem a organizacjami, służącego rozpoznawaniu i zaspokajaniu potrzeb mieszkańców, wzmocnieniu roli aktywności obywatelskiej w rozwiązywaniu problemów lokalnych, prowadzeniu działań zmierzających do

rozwoju Miasta i poprawy jakości życia jego mieszkańców poprzez wprowadzanie nowych rozwiązań i realizację zadań publicznych.

Cele szczegółowe współpracy to:

1. wzmocnienie organizacji pozarządowych, partnerstwa i ich wzajemnej współpracy;
2. wspieranie aktywności społeczności lokalnych oraz tworzenie warunków do powstawania nowych inicjatyw obywatelskich;
3. promowanie wolontariatu;
4. poprawa jakości usług publicznych;
5. poprawa jakości życia mieszkańców;
6. wzrost świadomości społecznej nt. roli i działalności organizacji pozarządowych;
7. współpraca gminy z podmiotami funkcjonującymi na zasadzie „non-profit” przy wspólnej realizacji ważnych lokalnych inicjatyw i przedsięwzięć służących dobru wspólnoty;
8. wspieranie działań podmiotów funkcjonujących na zasadzie „non-profit”;
9. wspieranie rozwoju ekonomii społecznej.

W 2020 roku na terenie Miasta Tarnobrzega swoje siedziby posiadało 177 organizacji (nie licząc organizacji funkcjonujących w oparciu o umowę Państwa Polskiego z Kościołem Rzymsko-Katolickim, dla których nie prowadzi się ewidencji).

Finansowa współpraca z organizacjami pozarządowymi polegała na zleceniu realizacji zadań publicznych, zarówno w formie ich wsparcia, jak i powierzenia. W 2020 roku zlecano zadania w pięciu zakresach, uznanych w Programie współpracy za priorytetowe, na które zabezpieczonych zostało w budżecie Miasta Tarnobrzega łącznie 2705642,00 zł, (w kwocie tej nie uwzględniono środków na realizację zadania zleconego w zakresie prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zadania prowadzenia Domu Pomocy Społecznej dla osób z niepełnosprawnościami intelektualnie, które to zadania finansowane były ze środków pochodzących z budżetu państwa). W ramach współpracy finansowej w 2020 roku dofinansowano 102 zadania publiczne finansowane częściowo lub w całości ze środków pochodzących z budżetu Miasta Tarnobrzega. Na zrealizowanie ww. zadań dofinansowanie otrzymało 59 organizacji pozarządowych. W trybie przeprowadzenia 9 otwartych konkursów ofert oraz w trybie pozakonkursowym wszystkim organizacjom przekazano na realizację zadań publicznych kwotę 2 039 280,00 zł.

W 2021 roku na terenie miasta Tarnobrzega swoje siedziby posiadały 244 organizacje pozarządowe, w tym:

- 195 stowarzyszeń zarejestrowanych w KRS, w tym 14 podmiotów posiadało status Organizacji Pożytku Publicznego,
- 32 fundacje zarejestrowane w KRS, w tym 1 podmiot posiadał status Organizacji Pożytku Publicznego,
- 15 stowarzyszeń zwykłych,
- 6 klubów sportowych działających w formie stowarzyszeń,
- 31 uczniowskich klubów sportowych.

W 2021 roku zlecano zadania w pięciu zakresach, uznanych w Programie współpracy za priorytetowe, na które zabezpieczonych zostało w budżecie Miasta Tarnobrzega łącznie 2 757 000,00 zł, (w powyższej kwocie nie uwzględniono środków zaplanowanych na realizację zadań zleconych w zakresie prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej, zadania prowadzenia Domu Pomocy Społecznej dla osób z niepełnosprawnościami intelektualnie, zadań zleconych z zakresu sportu kwalifikowanego, zadań zleconych Ochotniczym Strażom Pożarnym i innych, które to zadania finansowane były na podstawie szczególnych aktów normatywnych, innych niż ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie). W ramach współpracy finansowej w 2021 roku ze środków pochodzących z budżetu Miasta Tarnobrzega sfinansowano częściowo lub w całości 133 zadania publiczne. W trybie określonym przez w art. 13 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie przeprowadzono 16 otwartych konkursów ofert. W trybie określonym w art. 19a ww. ustawy, czyli w trybie pozakonkursowym wspartych lub powierzonych zostało 25 zadania publiczne. Na realizację wszystkich wymienionych zadań publicznych przekazano organizacjom pozarządowym kwotę 2 736 893,98 zł.

6. Diagnoza sytuacji społecznej Miasta

6.1 Analiza problemów społecznych Miasta Tarnobrzega na podstawie danych instytucji

Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy finansowej w latach 2020-2022 okazały się: długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie, bezdomność, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz alkoholizm.

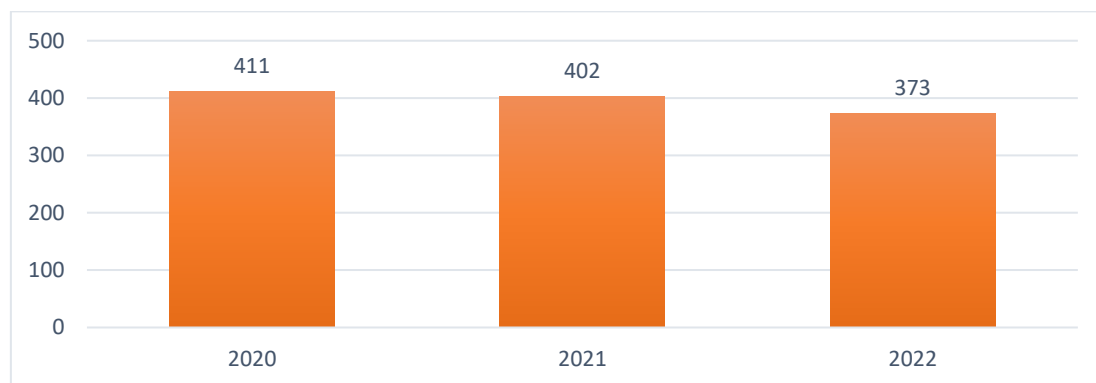
Tabela 27. Powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2020-2022 Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		
	2020	2021	2022
Ubóstwo	376	390	354
Sieroctwo	0	1	0
Bezdomność	76	80	77
Potrzeba ochrony macierzyństwa	16	20	15
W tym: Wielodzietność	3	6	5
Bezrobocie	350	312	250
Niepełnosprawność	395	379	346
Długotrwała lub ciężka choroba	411	402	373
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	60	74	70
Przemoc w rodzinie	10	7	2
Alkoholizm	47	50	54
Narkomania	3	1	1
Trudności adaptacyjne po opuszczeniu zakładu karnego	9	16	11
Zdarzenie losowe	7	4	2
Sytuacja kryzysowa	210	152	136
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Długotrwała lub ciężka choroba

Głównym powodem trudnej sytuacji mieszkańców Miasta Tarnobrzega korzystających z pomocy społecznej są problemy wynikające z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Jak ilustruje poniższy wykres, liczba beneficjentów pomocy społecznej, którym udzielono wsparcia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2021-2022 sukcesywnie spadała.

Wykres 10. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.

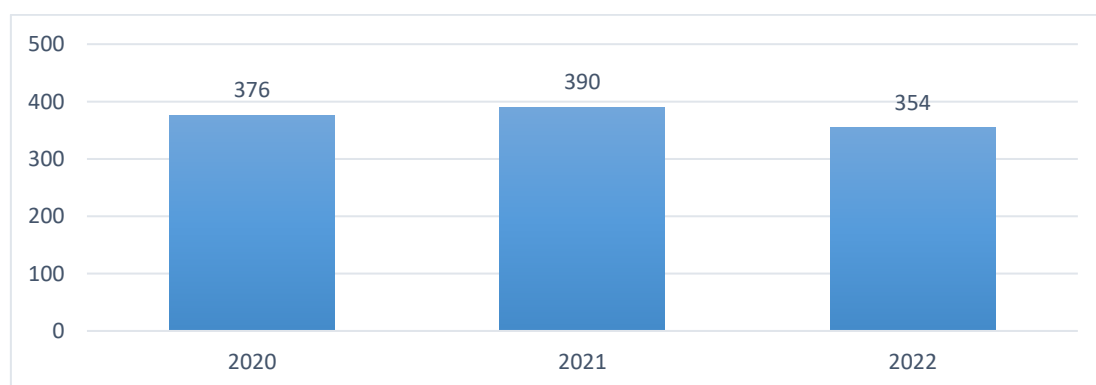

Ubóstwo

Drugim powodem trudnej sytuacji mieszkańców Miasta Tarnobrzega korzystających z pomocy społecznej w latach 2020-2022 było ubóstwo. Ubóstwo jest określane jako stan uwarunkowany najczęściej niewystarczającą wysokością dochodów. Brak dochodów uniemożliwia zaspokajanie potrzeb, zarówno biologicznych, jak i uczestnictwa w życiu społecznym, a przy utrzymującym się długim okresie występowania niedostatku, stanowi zagrożenie wykluczenia społecznego. Problem ubóstwa często wiąże się z innymi czynnikami takimi, jak bezrobocie, choroby, dysfunkcyjność rodzin czy alkoholizm.

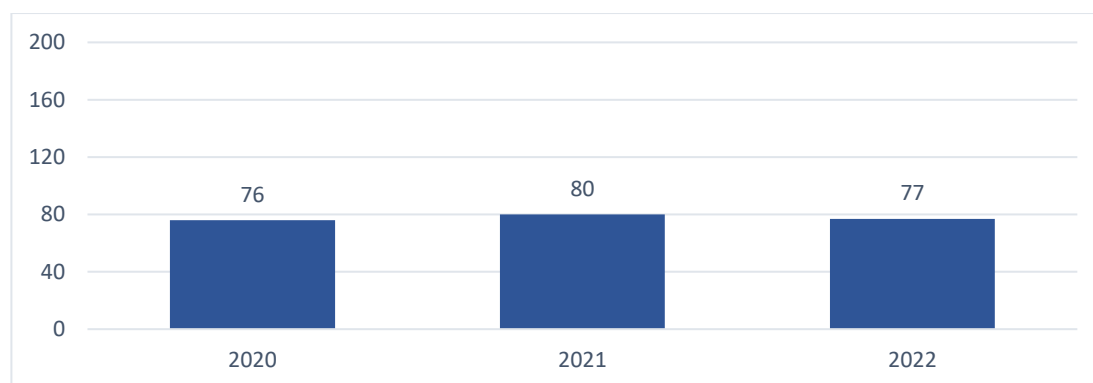
Jak ilustruje poniższy wykres liczba beneficjentów pomocy społecznej, którym udzielono wsparcia z powodu ubóstwa była zmienna.

Wykres 11. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.

Z problemem ubóstwa ściśle związany jest problem bezdomności. W latach 2020-2022 liczba rodzin otrzymujących pomoc z tego tytułu utrzymywała się na zbliżonym poziomie.

Wykres 12. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezdomności w latach 2020-2022. Źródło: MOPR Tarnobrzeg.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie realizuje obowiązkowe zadanie własne gminy dotyczące zapewnienia schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym poprzez wydawanie decyzji administracyjnych o udzieleniu schronienia w formie tymczasowego pobytu w Schronisku dla bezdomnych w Tarnobrzegu, ul. Zwierzyniecka 22a.

W 2022 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu udzielił schronienia 56 osobom bezdomnym poprzez wydanie decyzji administracyjnych udzielających schronienia w formie tymczasowego pobytu w Schronisku dla bezdomnych w Tarnobrzegu. W 2021 roku MOPR w Tarnobrzegu wydał 59 takich decyzji, a w 2020 roku 49. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu w 2020 roku udzielił również schronienia 1 bezdomnej kobiecie w formie tymczasowego pobytu w Caritas Dom Matki i Dziecka w Przemyślu

Miejski Ośrodek Pomocy w Tarnobrzegu zapewniał również schronienie osobom bezdomnym, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, zakład opiekuńczo-leczniczy lub zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, tymczasowe schronienie wraz z usługami opiekuńczymi oraz usługami ukierunkowanymi na wzmacnianie aktywności społecznej, w miarę możliwości wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej.

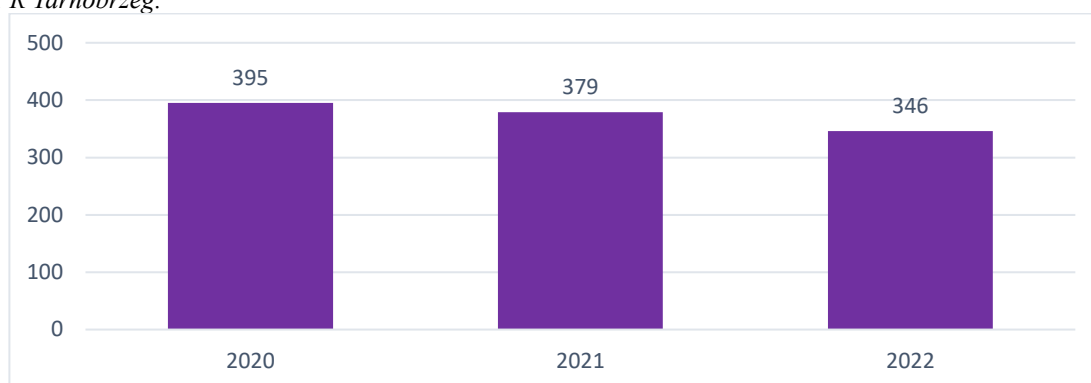
Usługi te były w 2022 roku świadczone w Schronisku z usługami opiekuńczymi w Nizinach, zapewniając 2 miejsca dla osób bezdomnych wymagających usług opiekuńczych. Z tej formy pomocy w 2022 i 2021 roku skorzystała jedna osoba bezdomna, a w 2020 roku 2 osoby. Ponadto MOPR w 2020 roku udzielił schronienia 2 osobom bezdomnym w formie tymczasowego pobytu w Schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi „Betsaida” w Jankowicach prowadzonym przez Stowarzyszenie Wspólnota Chleb Życia z siedzibą w Warszawie.

Niepełnosprawność

Następnym powodem trudnej sytuacji życiowej beneficjentów pomocy społecznej w Mieście Tarnobrzegu, są problemy wynikające z niepełnosprawności. Liczba świadczeniobiorców korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2020-2022 zmalała o 12%.

Wykres 13. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu niepełnosprawności w latach 2020-2022. Źródło: MOPR Tarnobrzeg.

W latach 2020 – 2022 wydano następującą liczbę orzeczeń o niepełnosprawności dla mieszkańców miasta Tarnobrzega: dorośli – 3361, dzieci – 482.

Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnościami

Niepełnosprawność ogranicza lub uniemożliwia pełne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym. W celu zapewnienia równości szans osobom niepełnosprawnym duże znaczenie ma rozwój rehabilitacji oraz podniesienie świadomości społecznej w zakresie rozumienia potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Należy dążyć do zniesienia barier architektonicznych, transportowych, w komunikowaniu się i w dostępie do informacji.

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

W zakresie rehabilitacji społecznej ze środków PFRON dofinansowane są:

- warsztaty terapii zajęciowej
- uczestnictwo osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych
- sport, kultura, turystyka i rekreacja osób z niepełnosprawnościami
- likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych
- sprzęt rehabilitacyjny

- zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów
- usługi tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika

Zarząd PFRON przekazał na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób z niepełnosprawnościami w kolejnych latach następującą kwotę:

- w 2020 roku: 2 967 093,00 zł.
- w 2021 roku: 3 377 645,00 zł.
- w 2022 roku: 3 653 006,00 zł.

W 2020 roku zgodnie z Uchwałą Nr XXVII/288/2020 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 20 maja 2020 roku na zadania rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami przeznaczono kwotę 2 855 193,00 zł.

W 2021 roku zgodnie z Uchwałą Nr XLIII/429/2021 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 31 marca 2021 roku na zadania rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami realizowane przez MOPR w Tarnobrzegu przeznaczono kwotę 3 288 811,00 zł, w tym na zobowiązania związane z działalnością Warsztatów Terapii Zajęciowej kwotę 2 386 560,00zł. Na zadania realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Tarnobrzegu z zakresu rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami przeznaczono 88 834,00 zł.

W 2022 roku zgodnie z Uchwałą Nr LVII/585/2022 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 30 marca 2022 roku na zadania rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu przeznaczono kwotę 3 616 638,00 zł, w tym na zobowiązania związane z działalnością Warsztatów Terapii Zajęciowej kwotę 2 848 560,00zł. Kwota 234 368,83zł została przeznaczona na zadania realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Tarnobrzegu z zakresu rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.

Środki te wydatkowano na następujące cele:

- Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów.

Tabela 28. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.
Źródło: Dane OZPS.

rok	Kwota dofinansowania ogółem	Liczba złożonych wniosków	Liczba niepełnosprawnych osób dorosłych /kwota dofinansowania	Liczba niepełnosprawnej młodzieży i dzieci /kwota dofinansowania
2020	358328 zł	521	226/ 260531 zł	31/ 71237 zł
	Ponadto 10 osób dorosłych otrzymało dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny na łączną kwotę 15 516,00 zł oraz 4 niepełnosprawnych dzieci na kwotę 11 044,00 zł. Dofinansowanie przeznaczono na zakup: 4 rowerów rehabilitacyjnych, rotora elektrycznego, drabinki gimnastycznej, masażera, 2 zestawów do rehabilitacji logopedycznej wraz z komputerem mobilnym, pakiet do treningu słuchowego wraz z komputerem stacjonarnym.			
2021	597744 zł	549	247/ 519380 zł	24/ 75133 zł
	Dofinansowano zakup: aparatów słuchowych z wkładkami usznymi, poduszek i materaców przeciwośluzowych, protez (piersi, kończyn dolnych), wózków inwalidzkich, pionizatorów, butów ortopedycznych, kul, chodzików, podpórek, ortez, gorsetów, pieluchomajtek, cewników, worków i inne. Ponadto 2 osoby dorosłe otrzymało dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny na łączną kwotę 2 591,00 zł oraz 1 niepełnosprawne dziecko na kwotę 640,00 zł. Dofinansowanie przeznaczono na zakup: bieżni elektrycznej, wałka rehabilitacyjnego, orbitreka.			
2022	413660 zł	425	223/ 358115 zł	24/ 55545 zł
	Dofinansowano zakup: aparatów słuchowych z wkładkami usznymi, poduszek i materaców przeciwośluzowych, protez (piersi, kończyn dolnych), wózków inwalidzkich, pionizatorów, butów ortopedycznych, kul, chodzików, podpórek, ortez, gorsetów, pieluchomajtek, cewników, worków i in. Ponadto 1 osoba dorosła otrzymała dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny na łączną kwotę 1000,00 zł. Dofinansowanie przeznaczono na zakup roweru stacjonarnego rehabilitacyjnego.			

- Dofinansowanie uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych.

Turnusy rehabilitacyjne zapewniły kontynuację rehabilitacji społecznej połączonej z rehabilitacją leczniczą oraz specjalistyczną, dostosowaną do potrzeb osób wynikających z ich niepełnosprawności.

Tabela 29. Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych. Źródło: Dane OZPS.

rok	2020	2021	2022
Osoby dorosłe	37	81	106
Dzieci i młodzież	14	20	25
Opiekunowie	38	47	65
Kwota dofinansowania	117 861 zł	209 124 zł	238 226 zł

- Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób z niepełnosprawnościami.

W 2020 r. z dofinansowania ze środków PFRON do likwidacji barier architektonicznych w miejscu zamieszkania skorzystały 4 dorosłe osoby z niepełnosprawnościami na łączną kwotę 67 660,00 zł oraz 1 dziecko z niepełnosprawnością na kwotę 3 150,00zł. W ramach likwidacji barier technicznych udzielono wsparcia ze środków PFRON 2 dorosłym osobom z niepełnosprawnościami przeznaczając kwotę 5 690,00 zł. Dofinansowanie do likwidacji barier w komunikowaniu się otrzymała 1 dorosła osoba z niepełnosprawnością oraz 5 dzieci z niepełnosprawnością. Na ten cel przeznaczono kwotę 17 352,00zł.

W 2021 r. na dofinansowanie do likwidacji barier funkcjonalnych ze środków PFRON wydatkowano ogółem kwotę 93 783,00zł. Z dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych w miejscu zamieszkania skorzystało 6 dorosłych osób z niepełnosprawnościami na łączną kwotę 39 507,00 zł. W ramach likwidacji barier technicznych udzielono wsparcia ze środków PFRON 7 dorosłym osobom z niepełnosprawnościami przeznaczając na ten cel kwotę 19 992,00 zł, oraz 2 niepełnosprawnym dzieciom przeznaczając na ten cel kwotę 7 171,00zł. Dofinansowanie do likwidacji barier w komunikowaniu się otrzymało 7 dorosłych osób z niepełnosprawnościami w wysokości 17 990,00zł oraz 3 dzieci z niepełnosprawnościami w wysokości 9 123,00zł.

W 2022 roku na dofinansowanie do likwidacji barier funkcjonalnych ze środków PFRON wydatkowano ogółem kwotę 100 000 zł. Z likwidacji barier architektonicznych w miejscu zamieszkania skorzystało 5 dorosłych osób z niepełnosprawnościami na łączną kwotę 48 000 zł. W ramach likwidacji barier technicznych udzielono wsparcia ze środków PFRON 4 dorosłym osobom z niepełnosprawnościami przeznaczając na ten cel kwotę 17 250 zł, oraz 2 dzieciom z niepełnosprawnościami przeznaczając na ten cel kwotę 23 000 zł. Dofinansowanie do likwidacji barier w komunikowaniu się otrzymały 2 dorosłe osoby z niepełnosprawnościami w wysokości 6 960 zł oraz 2 dzieci z niepełnosprawnościami w wysokości 4 790 zł. Na ten cel przeznaczono kwotę ogółem 11 750 zł.

- Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób z niepełnosprawnościami.

W 2021 roku dofinansowanie zadań z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób z niepełnosprawnościami wynosiło 1 600,00zł. W ramach dofinansowania wsparcie uzyskało Stowarzyszenie Amazonek „Pomocna Dłoń” w Tarnobrzegu na organizację jednodniowej wycieczki. Zadanie zrealizowano na rzecz 25 osób z niepełnosprawnościami.

W 2022 roku w ramach dofinansowania wsparcie uzyskało Stowarzyszenie Amazonek „Pomocna Dłoń” w Tarnobrzegu, Sandomierskie Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Zdrowia Psychicznego „Nadzieja”, Polski Związek Niewidomych Koło w Tarnobrzegu na organizację

impresz turystyczno - rekreacyjnych. Zadanie zrealizowano na rzecz 60 osób z niepełnosprawnościami. Wysokość dofinansowania wyniosła 15 192 zł.

- Dofinansowanie kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej.

Na terenie Tarnobrzega funkcjonują dwa warsztaty terapii zajęciowej:

- Warsztat Terapii Zajęciowej przy Parafii Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Tarnobrzegu ul. Sandomierska 24 obejmujący wsparciem terapeutycznym 60 osób z niepełnosprawnościami.
- Warsztat Terapii Zajęciowej przy Kole Polskiego Stowarzyszenia Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną w Tarnobrzegu, ul. Niepodległości 2 obejmujący terapią 50 osób z niepełnosprawnościami.

W roku 2021 łącznie na działalność obu warsztatów terapii zajęciowej przekazano środki w wysokości 2 651 770,00zł, w 2022 roku przekazano środki w wysokości 3 165 140 zł.

- Realizacja programu pilotażowego „Aktywny Samorząd”

Dofinansowanie przyznano w następujących obszarach wsparcia:

MODUŁ I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową (nie wszystkie zadania były realizowane w latach 2020-2022), w tym:

Obszar A – likwidacja bariery transportowej:

- Zadanie 1 - pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,
- Zadanie 2 - pomoc w uzyskaniu prawa jazdy.

Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym:

- Zadanie 1 - pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności lub do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku lub obu kończyn górnych,
- Zadanie 2 - dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania,
- Zadanie 4 - pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności lub do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu i trudnościami w komunikowaniu się za pomocą mowy.

Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:

- Zadanie 1 – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności lub osób ze znacznym

- stopniem niepełnosprawności i dysfunkcją uniemożliwiającą samodzielne poruszanie się za pomocą wózka inwalidzkiego o napędzie ręcznym,
- Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności,
  - Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości, adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności,
  - Zadanie 5 - pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu powodującą problemy w samodzielnym przemieszczaniu się i posiadających zgodę lekarza specjalisty na użytkowanie przedmiotu dofinansowania.

Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej (opłaty za pobyt dziecka osoby niepełnosprawnej w żłobku lub przedszkolu), adresowana do osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, którzy są przedstawicielem ustawowym lub opiekunem prawnym dziecka.

W roku 2020 w ramach realizacji Modułu I Programu o dofinansowanie ubiegały się 24 osoby niepełnosprawne. Pozytywnie zweryfikowano 23 wnioski przeznaczone do dofinansowania oraz zawarcia umów w tym zakresie. Zawarto 23 umowy na dofinansowanie w łącznej kwocie 99 185,99 zł, w tym 21 z dorosłymi osobami niepełnosprawnymi oraz 2 umowy dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami.

W 2021 roku w ramach realizacji Modułu I Programu o dofinansowanie ubiegało się 25 osób z niepełnosprawnościami. Pozytywnie zweryfikowano 18 wniosków. Wnioski 3 osób rozpatrzono negatywnie, 3 osoby zrezygnowały z ubiegania się o dofinansowanie, 1 osoba nie skorzystała z przyznanego dofinansowania z powodu zgonu. Zawarto 18 umów na dofinansowanie w łącznej kwocie 133 386,11 zł, w tym 17 z dorosłymi osobami z niepełnosprawnościami oraz 1 umowę dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami.

W 2022 roku w ramach realizacji Modułu I Programu o dofinansowanie ubiegało się 27 osób z niepełnosprawnościami. Pozytywnie zweryfikowano 22 wnioski przeznaczone do dofinansowania oraz zawarcia umów w tym zakresie. Wnioski 4 osób rozpatrzono negatywnie,

1 osoba zrezygnowała z ubiegania się o dofinansowanie. Zawarto 22 umowy na dofinansowanie w łącznej kwocie 127 397,09 zł z 20 dorosłymi osobami z niepełnosprawnościami.

MODUŁ II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

W ramach realizacji Modułu II Programu o dofinansowanie kosztów uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym wpłynęło 66 wniosków ze strony 45 osób z niepełnosprawnościami. Dofinansowanie dotyczyło opłaty za naukę (czesne) oraz dodatków na pokrycie pozostałych kosztów kształcenia. W ramach realizowanego zadania zawarto 66 umów na łączną kwotę 205 586,00 zł.

W 2021 roku wpłynęło 66 wniosków od 45 osób z niepełnosprawnościami. W ramach realizowanego zadania zawarto 64 umowy na łączną kwotę 206 402,00 zł. Dofinansowanie dotyczyło opłaty za naukę (czesne) oraz dodatków na pokrycie pozostałych kosztów kształcenia.

W 2022 roku wpłynęło 67 wniosków ze strony 40 osób z niepełnosprawnościami. Dofinansowanie dotyczyło opłaty za naukę (czesne) oraz dodatków na pokrycie pozostałych kosztów kształcenia. W ramach realizowanego zadania zawarto 64 umowy dla 39 osób na łączną kwotę 201 742 zł.

Zespół ds. Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych

Pracownicy Zespołu ds. Rehabilitacji Społecznej współpracują z Miejską Społeczną Radą do Spraw Osób Niepełnosprawnych, Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności oraz organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami, m. in. udzielając osobom z niepełnosprawnościami i ich rodzinom informacji o przysługujących uprawnieniach, formach pomocy, realizowanych programach oraz zasadach korzystania z dofinansowania ze środków PFRON.

W 2020 roku z działań realizowanych przez Zespół ds. Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych (informacje, konsultacje, doradztwo i wsparcie finansowe) skorzystało łącznie 1500 osób, w 2021 roku 2144 osób, w 2022 roku 2400 osób.

Realizacja „Programu Wyrównywania Różnic Między Regionami III”

W 2020 roku na podstawie umowy zawartej z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych pozyskano środki na realizację dwóch projektów:

- z Obszaru D programu – likwidacja barier transportowych:

Zakup dwóch samochodów osobowych 9-cio miejscowych do przewozu osób z niepełnosprawnościami, podopiecznych Warsztatu Terapii Zajęciowej w Tarnobrzegu, Al. Niepodległości 2 działającego przy Kole Polskiego Stowarzyszenia Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteluktualną. Na realizację projektu przeznaczono środki PFRON w kwocie 160 000,00zł;

– z Obszaru F programu:

Budowa klatki schodowej ewakuacyjnej w ramach modernizacji budynku Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteluktualną Koło w Tarnobrzegu oraz remont dachu. Na realizację projektu przeznaczono środki PFRON w kwocie 160 000,00 zł.

W 2021 roku pozyskano środki na realizację projektu z Obszaru F programu: Modernizacja budynku Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteluktualną Koło w Tarnobrzegu. Na realizację projektu przeznaczono środki PFRON w kwocie 120 000,00 zł.

W 2022 roku pozyskano środki na realizację projektu z Obszaru D programu – likwidacja barier transportowych: zakup i przystosowanie pojazdu do przewozu osób z niepełnosprawnościami, mieszkańców Domu Pomocy Społecznej w Tarnobrzegu, ul. Sienkiewicza 211. Na realizację projektu przeznaczono środki PFRON w kwocie 120 000 zł. W 2022 roku zakończono realizację dwóch projektów z Obszaru F programu, dofinansowanych na podstawie umów zawartych w latach 2020-2021 pod nazwą: „Budowa klatki schodowej ewakuacyjnej w ramach modernizacji budynku Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteluktualną Koło w Tarnobrzegu” i „Modernizacja budynku Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteluktualną Koło w Tarnobrzegu: korytarzy ewakuacyjnych, pracowni WTZ, oświetlenie ewakuacyjne, system sygnalizacji pożarowej”. Na realizację w/w projektów przeznaczono łącznie środki PFRON w kwocie 216 000 zł.

W latach 2020 i 2021 realizowano program „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi - Moduł III. Pomocy finansowej w ramach programu udzielono osobom z niepełnosprawnościami, które na skutek wystąpienia zagrożenia epidemicznego oraz stanu epidemii utraciły, możliwość korzystania z opieki świadczonej w placówkach rehabilitacyjnych. Pomoc tę udzielono w formie dofinansowania kosztów związanych z zapewnieniem opieki w warunkach domowych.

W 2020 roku z takiej formy pomocy skorzystało 212 dorosłych osób z niepełnosprawnościami, na ten cel przeznaczono kwotę 384 500,00zł, rozpatrując łącznie 413 wniosków. W styczniu

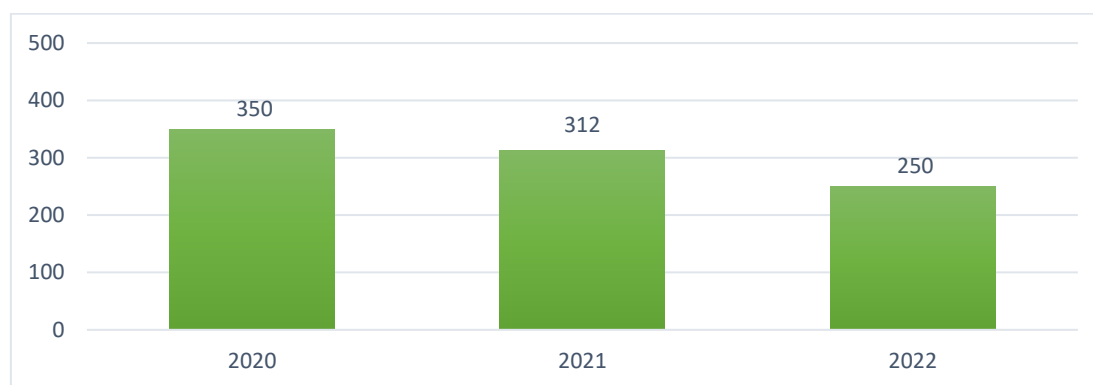

2021 roku w ramach kontynuacji zadania wypłacono ostatnią transzę środków w wysokości 73 000 zł.

Bezrobocie

Następnym powodem trudnej sytuacji mieszkańców Miasta Tarnobrzega korzystających z pomocy społecznej jest bezrobocie. Liczba świadczeniobiorców korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w latach 2020-2022 stale zmniejszała się.

Wykres 14. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezrobocia w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.

Jak wskazują dane MOPR w Tarnobrzegu liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w postaci zasiłku okresowego z powodu bezrobocia na przestrzeni trzech zmniejszyła się o 14%.

Tabela 30. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w postaci zasiłku okresowego z tytułu bezrobocia. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.

Rok	2020	2021	2022
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	112	110	96
Liczba osób w rodzinach	193	167	151

Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej (stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem): w 2020 roku – 53%, w 2021 roku – 50%, w 2022 roku – 45%.

Na przestrzeni trzech ostatnich lat liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP z terenu Miasta Tarnobrzega zmniejszała się.

Tabela 31. Bezrobocie w Mieście Tarnobrzegu w latach 2020-2022. Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>.

Rok	2020	2021	2022
Liczba bezrobotnych ogółem	1 492	1 424	1 065
kobiety	767	733	559
mężczyźni	725	691	506

Liczba osób bezrobotnych oraz liczba długotrwale bezrobotnych w 2022 roku na poziomie powiatu, województwa i kraju przedstawiona jest w tabeli poniżej.

Tabela 32. Liczba osób bezrobotnych oraz liczba długotrwale bezrobotnych w 2022 roku na poziomie powiatu, województwa i kraju. Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/tablica>

status	Powiat m. Tarnobrzeg		Województwo		Polska	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
Osoby bezrobotne ogółem	559	506	36088	32958	436409	375892
Osoby długotrwale bezrobotne	346	261	22274	17628	237119	181721

Jak wskazują dane porównawcze, poziom bezrobocia w 2022 roku w powiecie m. Tarnobrzeg był niższy od średniej wojewódzkiej i wyższy od średniej krajowej.

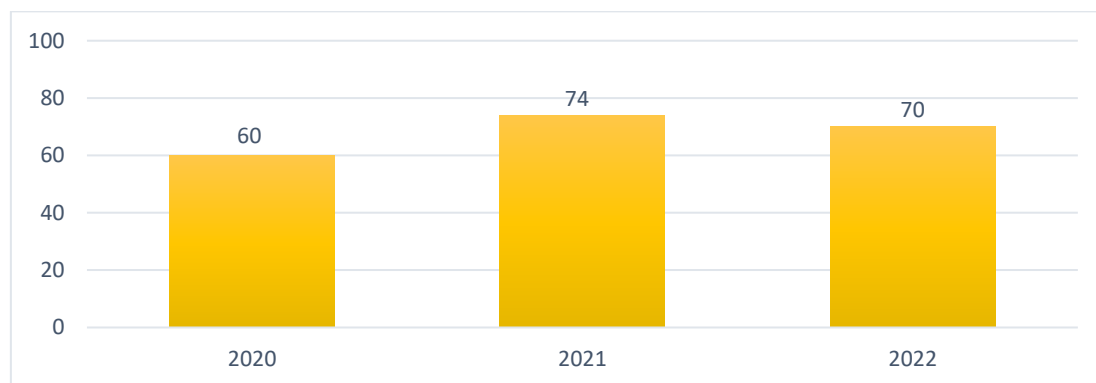
Tabela 33. Stopa bezrobocia w powiecie m. Tarnobrzeg województwie podkarpackim oraz kraju w latach 2020-2022. Źródło: GUS <https://bdl.stat.gov.pl>

Rok	2020	2021	2022
powiat m. Tarnobrzeg	8,6%	8,9%	6,8%
województwo podkarpackie	9,1%	9,9%	8,8%
Polska	6,3%	5,8%	5,2%

Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Powodem trudnej sytuacji mieszkańców Miasta Tarnobrzega korzystających z pomocy społecznej są także problemy wynikające z ich bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Ilość rodzin objętych pomocą z tego tytułu na przestrzeni trzech lat była zmienna.

Wykres 15. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych MOPR zapewnia wsparcie asystenta rodziny. Szczegółowe zadania asystenta określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2023 poz. 1426). Asystenci rodziny w ramach wykonywania obowiązków służbowych i wsparcia rodziny współpracują z instytucjami działającymi na rzecz rodziny i dziecka. W ramach swoich obowiązków biorą udział w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego w MOPR w Tarnobrzegu. W Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu w 2022 roku zatrudnionych było 3 asystentów rodziny na umowę o pracę w systemie zadaniowym. W 2022 roku wsparciem asystentów rodziny objętych było 36 rodzin, w których funkcjonowało 60 dzieci. Asystenci rodziny współpracowali z 4 rodzinami biologicznymi, których dzieci pozostają w formach pieczy zastępczej i rodzice starają się o powrót dzieci pod ich opiekę. W roku 2021 zatrudnionych było 4 asystentów rodziny, którzy pod opieką mieli 45 rodzin, w których funkcjonowało 62 dzieci, asystenci rodziny współpracowali z 7 rodzinami biologicznymi, których dzieci pozostawały w formach pieczy zastępczej i rodzice starają się o powrót dzieci pod ich opiekę. W 2020 roku MOPR zatrudniał 4 asystentów rodziny, którzy współpracowali z 45 rodzinami, w których funkcjonowało 81 dzieci oraz 9 rodzinami biologicznymi, których dzieci pozostawały w formach pieczy zastępczej i rodzice starali się o powrót dzieci pod ich opiekę.

Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

Organizacja pieczy zastępczej jest zadaniem powiatu. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu został wyznaczony na organizatora pieczy zastępczej na terenie miasta, zgodnie z Zarządzeniem Prezydenta Miasta Tarnobrzega Nr 380/2011 z dnia 19 grudnia 2011 roku. Zespół Rodzinnej Pieczy Zastępczej działający w Ośrodku realizuje zadania na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy

o pomocy społecznej oraz Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej.

Na terenie miasta Tarnobrzega istnieją następujące formy pieczy zastępczej:

A. rodzinna piecza zastępcza, czyli rodziny zastępcze:

- spokrewnione,
- niezawodowe,
- zawodowe.

B. instytucjonalna piecza zastępcza,

- Dom Dziecka Stowarzyszenia Przyjaciół Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej w Tarnobrzegu. Placówka typu socjalizacyjnego z liczbą miejsc 14.
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinny Dom Dziecka w Tarnobrzegu, Placówka typu rodzinnego z liczbą miejsc: 8 (w 2021 i 2022 roku umieszczonych było 10 dzieci)

Najważniejszym celem powyższych form pieczy zastępczej na najbliższe lata dla organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, czyli Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, jest zapewnienie dziecku:

- organizacji opieki dla dziecka do momentu powrotu w środowisko rodzinne (współpraca asystenta rodziny i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w celu powrotu dziecka do rodziców biologicznych),
- realizacji pracy z rodziną i dzieckiem w taki sposób, aby zapewnić dziecku możliwość przysposobienia (współpraca z ośrodkiem adopcyjnym),
- realizacja planu pracy z rodziną i dzieckiem w celu zapewnienia mu trwałego przebywania w pieczy zastępczej ze względu na brak możliwości powrotu w środowisko rodzinne (praca koordynatora z rodziną i dzieckiem w pieczy zastępczej).

W ostatnich trzech latach liczba dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej systematycznie wzrasta, tak samo jak liczba rodzin zastępczych. W latach 2020 – 2022 liczba rodzin zastępczych zwiększyła się o 23%. Największy procent w odniesieniu do wszystkich form rodzicielstwa zastępczego stanowią rodziny spokrewnione.

Tabela 34. Liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.

	2020	2021	2022
Liczba rodzin zastępczych	26	29	32
Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	37	42	47
Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych	14 (z jednym dzieckiem)	23	23

W 2020 roku na terenie Miasta Tarnobrzega funkcjonowało 26 rodzin zastępczych, w których przebywało 37 dzieci, w tym 7 dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością. Najliczniejszą grupę stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione z jednym dzieckiem – 14, w których przebywało 26 dzieci, w 4 rodzinach niezawodowych przebywało 5 dzieci, 1 zawodowa rodzina zastępcza wychowywała 5 dzieci. W 3 rodzinach zastępczych przebywało 4 dzieci pochodzących z innych powiatów. W 2020 roku na terenie innych powiatów w 5 rodzinach zastępczych przebywało 5 dzieci pochodzących z Miasta Tarnobrzega.

W 2021 roku funkcjonowało 29 rodzin zastępczych, w których przebywało 42 dzieci, w tym 7 dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością. Najwięcej było rodzin zastępczych spokrewnionych – 23, w których wychowywało się 31 dzieci, w 5 rodzinach niezawodowych przebywało 6 dzieci, 1 zawodowa rodzina zastępcza wychowywała 5 dzieci. W 4 rodzinach zastępczych przebywało 5 dzieci pochodzących z innych powiatów. Na terenie innych powiatów w 7 rodzinach zastępczych przebywało 7 dzieci pochodzących z miasta Tarnobrzega.

W 2022 roku funkcjonowały 32 rodziny zastępcze, w których przebywało 47 dzieci, tym: 8 dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością. Najliczniejszą grupę stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione – 23, w których wychowywało się 32 dzieci, w 8 rodzinach niezawodowych przebywało 10 dzieci, 1 zawodowa rodzina zastępcza wychowywała 5 dzieci. W 4 rodzinach zastępczych przebywało 5 dzieci pochodzących z innych powiatów. Natomiast na terenie innych powiatów w 8 rodzinach zastępczych przebywało 9 dzieci pochodzących z miasta Tarnobrzega.

Placówka Opiekuńczo Wychowawcza Rodzinny Dom Dziecka

Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza Rodzinny Dom Dziecka w Tarnobrzegu istnieje od 2001 roku. Placówka zapewnia dzieciom częściowo lub całkowicie pozbawionym opieki rodziców całodobową opiekę i wychowanie w warunkach zbliżonych do domu rodzinnego, do czasu powrotu dziecka do rodziny, umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej lub jego usamodzielnienia się. Wszyscy wychowankowie uczą się w szkole lub uczęszczają do przedszkola. Dzieci mają zapewnione właściwe warunki bytowe, uczęszczają na zajęcia dodatkowe, niepełnosprawne dzieci są objęte rehabilitacją, a najmłodsze wczesnym wspomaganie rozwoju. Niepełnosprawne dzieci są objęte specjalistyczną opieką medyczną. Placówka współpracuje z rodzinami biologicznymi wychowanków, Sądem Rodzinnym,

MOPR-em, PCPR-em. W roku 2020 placówkę opuściła jedna wychowanka, która usamodzielniała się, w roku 2021 i 2022 nikt nie opuścił placówki.

Dom Dziecka Stowarzyszenia Przyjaciół Placówki Opiekuńczo Wychowawczej

W Domu Dziecka może przebywać maksymalnie 14 dzieci. W budynku znajdują się sypialnie, łazienki, kuchnia, pokoje wypoczynku i pomieszczenia administracyjne oraz magazynowe. W placówce prowadzone są zajęcia opiekuńcze, wychowawcze i dydaktyczne zgodnie z odpowiednimi przepisami. Opiekę pedagogiczną sprawują wychowawcy i pedagog. Wychowankowie Domu Dziecka uczęszczają do szkół na terenie Tarnobrzega.

Placówka zapewnia dzieciom całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja ich niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne. Realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku, umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej. Podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny, zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych, obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

Pomoc dla osób usamodzielnianych

W 2020 roku udzielono pomocy pełnoletnim usamodzielnianym wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze w kwocie 73760,74 zł. Pomoc przyznano osobom:

a) opuszczającym rodziny zastępcze:

- 7 osobom przyznano pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki,
- 1 osobie przyznano pomoc na zagospodarowanie,
- 1 osobie przyznano pomoc pieniężną na usamodzielnienie.

b) opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze:

- 7 osobom przyznano pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki,
- 2 osobom przyznano pomoc na zagospodarowanie,
- 2 osobom przyznano pomoc pieniężną na usamodzielnienie.

Na wypłatę świadczenia „dobry start” wraz z obsługą zadania finansowanego z dotacji celowej z budżetu państwa na osobę usamodzielnianą w 2020 roku wydatkowano kwotę: 1 240,00 zł.

W 2021 roku udzielono pomocy pełnoletnim usamodzielnianym wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze w wysokości 73 760,74 zł. Pomoc przyznano osobom:

a) opuszczającym rodziny zastępcze:

- 5 osobom przyznano pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki,
- 1 osobie przyznano pomoc na zagospodarowanie,
- nie przyznano pomocy pieniężnej na usamodzielnienie.

b) opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze:

- 8 osobom przyznano pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki,
- 2 osobom przyznano pomoc na zagospodarowanie,
- nie przyznano pomocy pieniężnej na usamodzielnienie.

W 2022 roku udzielono pomocy pełnoletnim usamodzielnianym wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo - wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze w kwocie 81 881,59 zł. Pomoc przyznano osobom:

a) opuszczającym rodziny zastępcze:

- 5 osobom przyznano pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki,
- 3 osobom przyznano pomoc na zagospodarowanie,
- 2 osobom przyznano pomoc na usamodzielnienie.

b) opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze:

- 10 osobom przyznano pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki,
- 2 osobom przyznano pomoc na zagospodarowanie,
- 1 osobie przyznano pomoc na usamodzielnienie.

W Tarnobrzegu funkcjonują 2 dwupokojowe mieszkania chronione przeznaczone na potrzeby usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej. W 2020 roku w mieszkaniach przebywały 3 osoby z placówek opiekuńczo-wychowawczych. W 2021 roku w mieszkaniach przebywały 3 osoby które opuściły placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Liczba osób usamodzielnionych w rozbiciu na pełnoletnie osoby opuszczające rodziny zastępcze, pełnoletnie osoby opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze w latach 2020-2022 przedstawiona jest w tabeli poniżej.

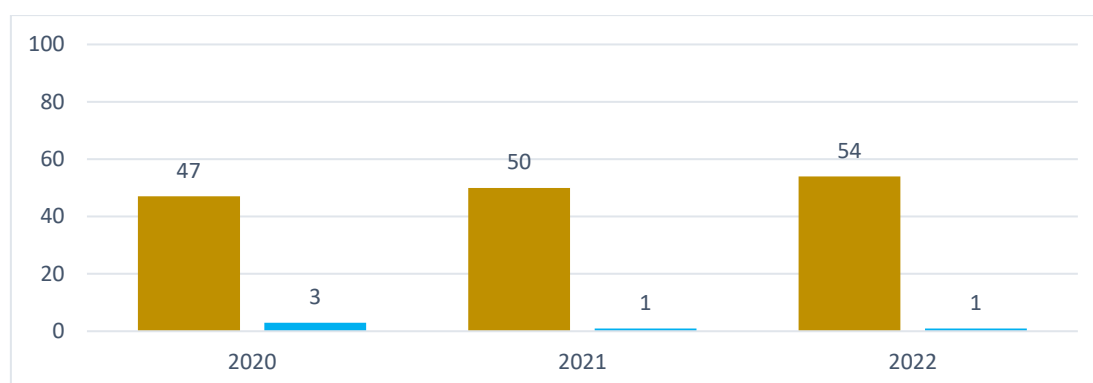
Tabela 35. Dzieci powyżej 18 roku życia opuszczające rodziny zastępcze, pełnoletnie osoby opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze. Źródło OZPS.

Rok	Odpyływ z instytucjonalnej pieczy zastępczej	Odpyływ z rodzin zastępczych niezawodowych	Odpyływ z rodzin zastępczych spokrewnionych	Odpyływ z rodzin zastępczych zawodowych	Odpyływ z rodzinnych domów dziecka
2020	2	1	1	0	0
2021	3	1	5	0	0
2022	4	0	3	0	0

Uzależnienia

Kolejnym powodem udzielania pomocy w Mieście Tarnobrzegu są problemy rodzin, w których występuje uzależnienie od alkoholu i innych środków psychoaktywnych. Nadużywanie alkoholu wpływa zarówno na stan zdrowia osoby uzależnionej, ale także powoduje występowanie przestępczości i przemocy. Ilość rodzin objętych pomocą z tego tytułu na przestrzeni trzech lat wzrosła o 15%.

Wykres 16. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu alkoholizmu i narkomani w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.

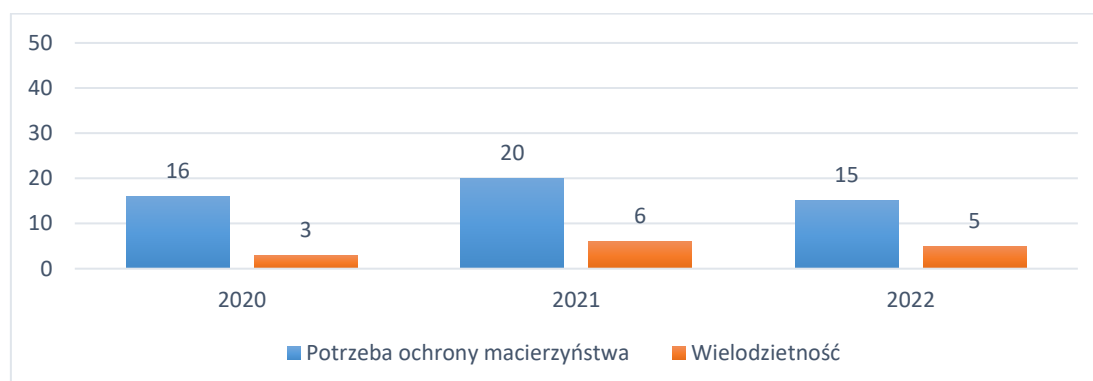

Potrzeba ochrony macierzyństwa

Na przestrzeni trzech lat liczba rodzin otrzymujących wsparcie z tytułu ochrony macierzyństwa była zmienna.

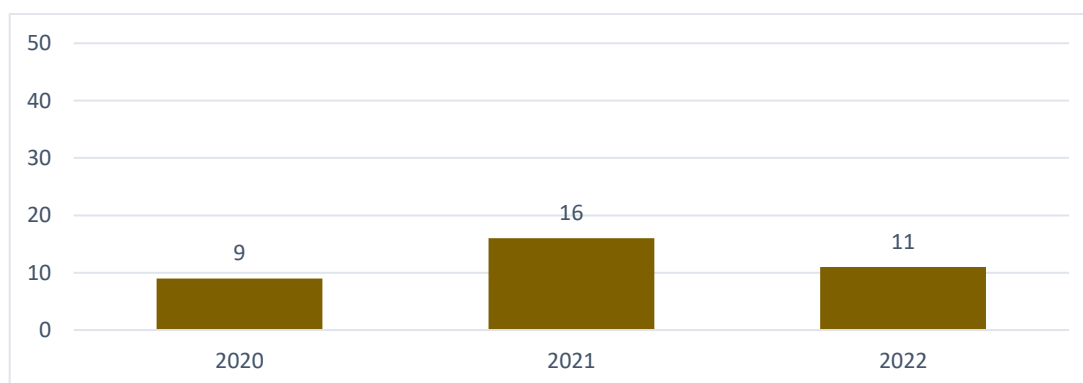
Wykres 17. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.

Trudności adaptacyjne po opuszczeniu zakładu karnego

Wśród beneficjentów pomocy społecznej w Mieście Tarnobrzegu znajdują się rodziny, których członkowie mają problemy wynikające z trudności adaptacyjnych po opuszczeniu zakładu karnego. Działania wobec osób przebywających w zakładach karnych oraz je opuszczających podejmowane są przez instytucje działające w różnych obszarach: sądownictwo, służba więzienna, publiczne służby zatrudnienia, pomoc społeczna oraz sektor pozarządowy. Dla zapewnienia skuteczności wsparcia istotne jest zdiagnozowanie sytuacji tych osób oraz opracowanie modelu współpracy międzyinstytucjonalnej oraz międzysektorowej na rzecz ich wspierania. Najwięcej rodzin z tego tytułu otrzymało wsparcie w 2021 roku.

Wykres 18. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu trudności adaptacyjnych po opuszczeniu zakładu karnego w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.

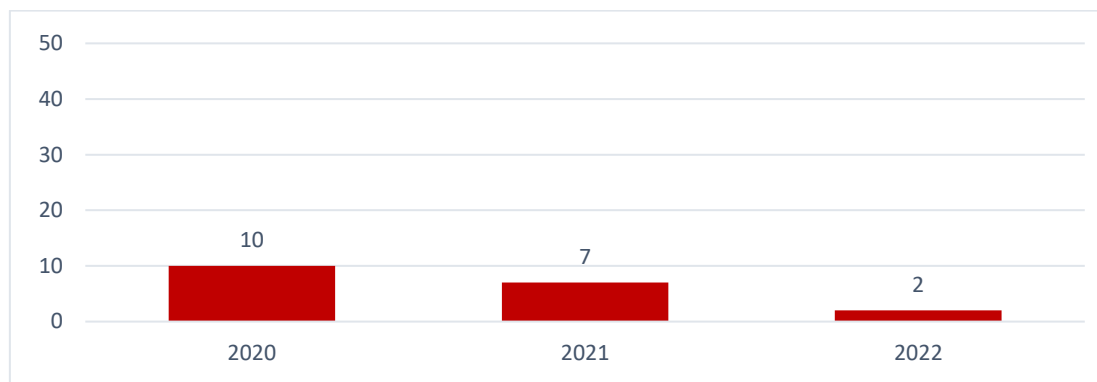

Przemoc w rodzinie

Powodem udzielania pomocy rodzinom w Mieście Tarnobrzegu są problemy rodzin, w których występuje przemoc domowa. W latach 2020-2022 znacząco zmniejszyła się liczba rodzin otrzymujących wsparcie z powodu przemocy w rodzinie. Pracownicy socjalni systematycznie monitorowali sytuację w zagrożonych rodzinach. Wszystkie rodziny, w których występowało

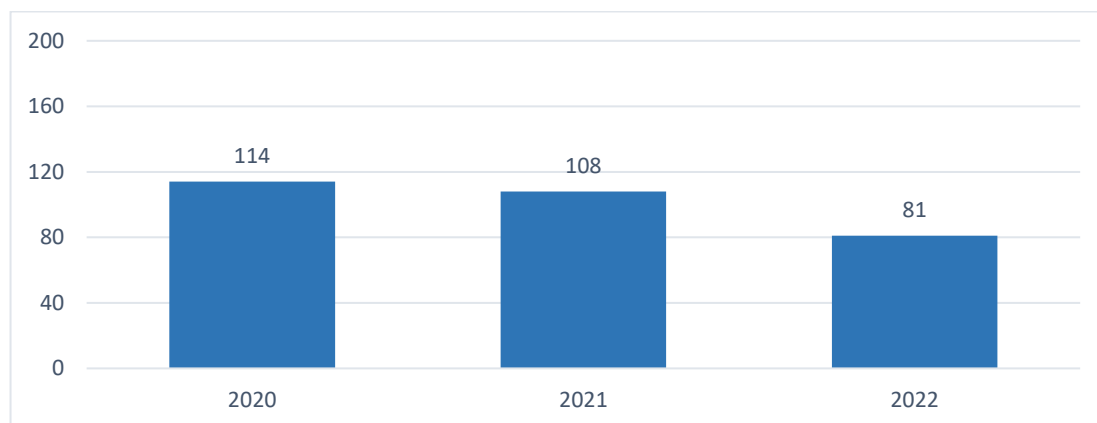
podejrzenie przemocy domowej zostały objęte pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego.

Wykres 19. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu przemocy domowej w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.

Działania zmierzające do przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są poprzez procedurę „Niebieska Karta”, która obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Procedura ma charakter interwencyjny, zostaje wszczęta w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia przemocy w rodzinie poprzez wypełnienie „Niebieskiej Karty – A”. Podmiotami uprawnionymi do uruchomienia procedury są jednostki pomocy społecznej, MKRPA, policja, placówki oświaty i ochrony zdrowia. Poniższy wykres przedstawia liczbę zakładanych Niebieskich Kart wszczynających procedurę w latach 2020-2022, w roku 2022 liczba sporządzonych NK zmniejszyła się o 29% w stosunku do roku 2020.

Wykres 20. Liczba wypełnionych formularzy Niebieska Karta wszczynających procedurę w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.

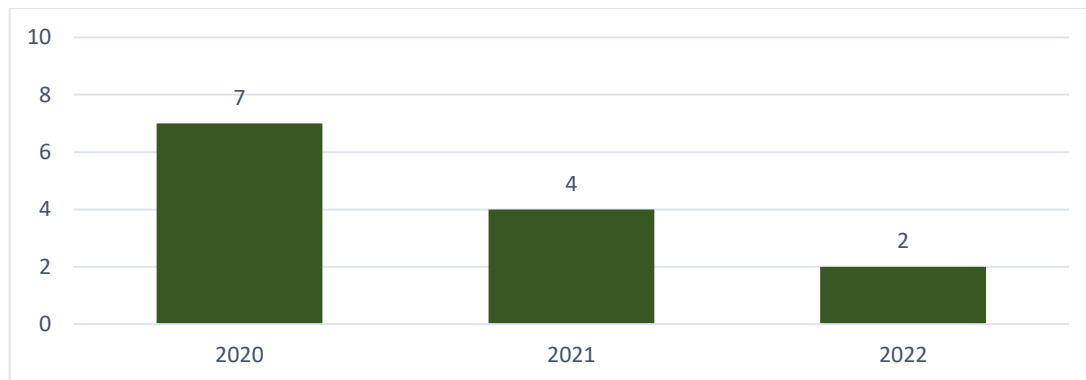

Zdarzenie losowe

Zdarzeniem losowym jest splot nieoczekiwane występujących wydarzeń, które negatywnie wpływają na stan psychiczny lub fizyczny osoby. Zdarzeniem losowym jest także sytuacja, kiedy jedna osoba doznała pewnej szkody na skutek działań wykonanych przez drugą osobę.

W związku ze stratami poniesionymi w wypadku zdarzenia losowego osoba lub rodzina poszkodowana może starać się o zasiłek celowy niezależnie od tego, czy korzysta ze świadczeń z pomocy społecznej. Najwięcej rodzin z tego tytułu otrzymało pomoc w 2020 roku.

Wykres 21. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu zdarzenia losowego w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.

6.2 Problemy i oczekiwania społeczne mieszkańców na podstawie ankiety

Ankiety stanowią nieodłączny element diagnozy problemów społecznych, pojawiających się na terenie Miasta. W badaniu kwestionariuszowym udział wzięło 191 osób (112 kobiet i 79 mężczyzn). Osoby badane reprezentowały następujące kategorie:

Kategorie wiekowe:

- poniżej 20 lat – 2
- 20-25 lat – 6
- 26-35 lat – 25
- 36-45 lat – 38
- 46-55 lat – 30
- 56-65 lat – 38
- powyżej 65 lat – 52

Wykształcenie:

- podstawowe – 10
- gimnazjalne – 2
- zasadnicze zawodowe – 26
- średnie – 65
- wyższe – 88

Najwięcej ankietowanych zamieszkiwało miasto Tarnobrzeg od urodzenia – 124 wskazania, 21 osób nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie, pozostałe odpowiedzi: od 38 lat – 3 wskazania, od 30 lat – 3 wskazania, od 50 lat – 4 odpowiedzi, 1970 – 2, 20 lat -2, 40 – 3, 45 – 3, 4 – 1, 63 – 1, 43 – 1, 1996 – 1, 25 – 1, 14 -1, 36-2, 24 – 1, 46-1, 4-1, 55 – 2, 5-1, 34-1, od 2000-1, 54-1, od 2008 – 1, 35 – 1, 17 – 1, 47-1, 37-1, od urodzenia do 19 roku życia plus od 27 roku życia do teraz (29 lat) -1, 37-1, 6-1, od 1987 – 1.

Oprócz przedstawionych danych metryczkowych, respondenci zostali poproszeni o wypełnienie poniższej tabeli oceniając stopień zadowolenia z następujących warunków życia w mieście Tarnobrzegu. Należało zaznaczyć jedną z możliwych odpowiedzi: 1-bardzo niezadowolony(a), 2-niezadowolony(a), 3-trudno powiedzieć, 4-zadowolony(a), 5-bardzo zadowolony(a).

	1	2	3	4	5	niezadowolony	zadowolony
1. Organizacja czasu wolnego (koła zainteresowań, kluby sportowe, sport i rekreacja)	18	45	57	61	10	33%	37%
2. Dostępność sieci Internet	12	23	51	87	18	18%	<u>55%</u>
3. Dostęp do informacji na temat wydarzeń w mieście	13	29	56	88	5	22%	<u>49%</u>
4. Dostęp do oferty kulturalnej (biblioteka, koncerty, wystawy itp.)	12	44	42	86	7	29%	<u>49%</u>
5. Organizacja imprez cyklicznych na terenie miasta	20	47	53	68	3	35%	37%
6. Dostępność doradztwa psychologiczno - prawnego	24	40	97	28	2	34%	16%
7. Dostęp do świadczeń pomocy społecznej	15	33	65	67	11	25%	41%
8. Dostęp do opieki zdrowotnej (lekarze specjaliści, ośrodki zdrowia)	67	72	22	27	3	<u>73%</u>	16%
9. Bezpieczeństwo publiczne mieszkańców	19	41	58	68	5	31%	38%
10. Warunki mieszkaniowe	17	43	35	87	9	31%	<u>50%</u>
11. Miejsca rekreacji (np. place zabaw, ścieżki rowerowe, boiska sportowe, parki, skwery)	20	40	38	86	7	31%	49%
12. Oferta edukacyjna szkół	17	30	88	49	7	25%	29%

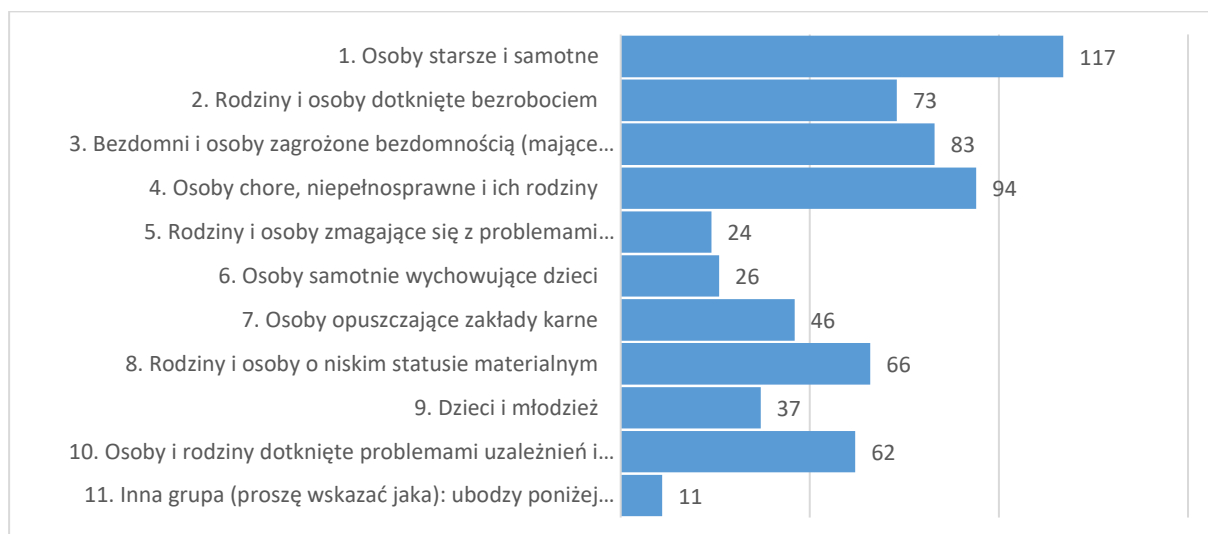
13. Dostępność do przedszkoli	30	36	68	50	7	35%	30%
14. Kultywowanie lokalnej tradycji i historii w codziennym życiu	11	37	93	45	5	25%	26%
15. Dostępność do żłobków, klubów dziecięcych	33	45	75	34	4	<u>41%</u>	20%
16. Siła więzi międzyludzkich integrujących mieszkańców	25	55	77	31	3	<u>42%</u>	18%
17. Dostępność do handlu i usług	21	44	40	72	14	34%	45%
18. Udział mieszkańców w życiu publicznym /możliwość działania w organizacjach społecznych i (pozarządowych)	15	56	69	46	5	37%	27%
19. Stan dróg	34	62	44	48	3	<u>50%</u>	27%
20. Opieka nad osobami starszymi - polityka senioralna	20	49	60	57	5	36%	32%
21. Lokalny rynek pracy - możliwość znalezienia pracy, poziom zarobków	63	59	46	22	1	<u>64%</u>	12%

Respondenci najbardziej zadowoleni są z dostępności sieci Internet i warunków mieszkaniowych w mieście. Najwięcej ankietowanych wyraziło niezadowolenie z dostępu do opieki zdrowotnej (lekarze specjaliści, ośrodki zdrowia) oraz z lokalnego rynku pracy - możliwość znalezienia pracy, poziom zarobków.

Drugą integralną częścią ankiety były pytania odnoszące się do problemów społecznych poszczególnych grup i obszarów, tj. osób z niepełnosprawnościami, dzieci i młodzieży, rodzin, osób starszych, obszar opieki zdrowotnej, edukacji, sportu i kultury. Poniżej przedstawiono i scharakteryzowano szczegółowo odpowiedzi na poszczególne pytania:

2. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców Miasta Tarnobrzega są najbardziej Pani/ Pana zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym? *Proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi.*

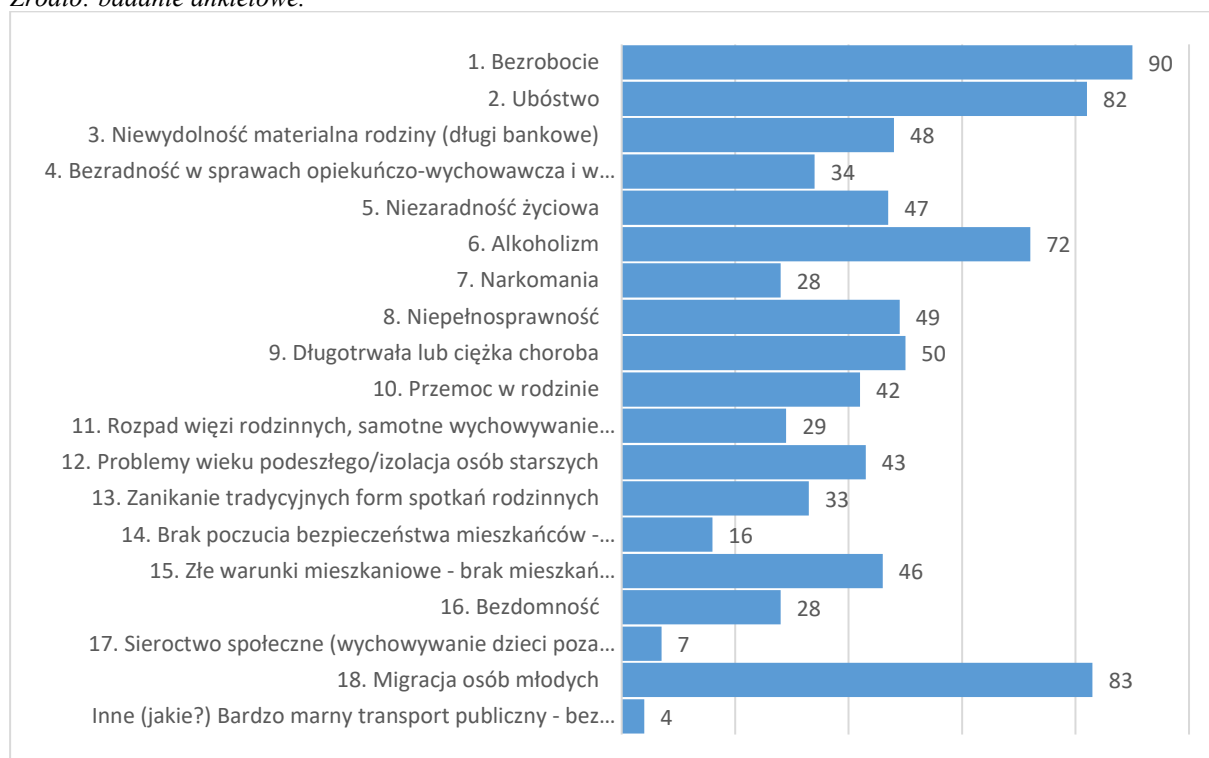
Wykres 22. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące osób, rodzin, grup mieszkańców Miasta Tarnobrzega, które są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Źródło: badanie ankietowe.

Ankietowani najczęściej wskazywali odpowiedzi: osoby starsze i samotne, osoby chore, niepełnosprawne i ich rodziny.

3. Jakie problemy społeczne rodzin uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Miasta Tarnobrzega? Proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi.

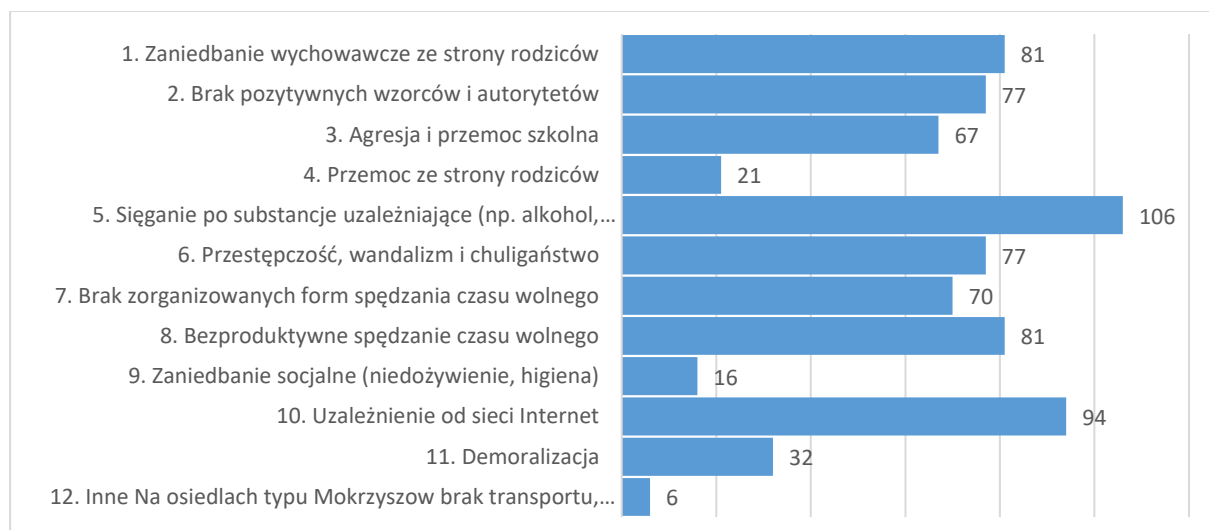
Wykres 23. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące najważniejszych problemów społecznych dotyczących rodzin.
Źródło: badanie ankietowe.

Ankietowani najczęściej wskazywali odpowiedzi: bezrobocie, migracja osób młodych.

4. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzec można najczęściej na terenie Miasta Tarnobrzega? Proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi.

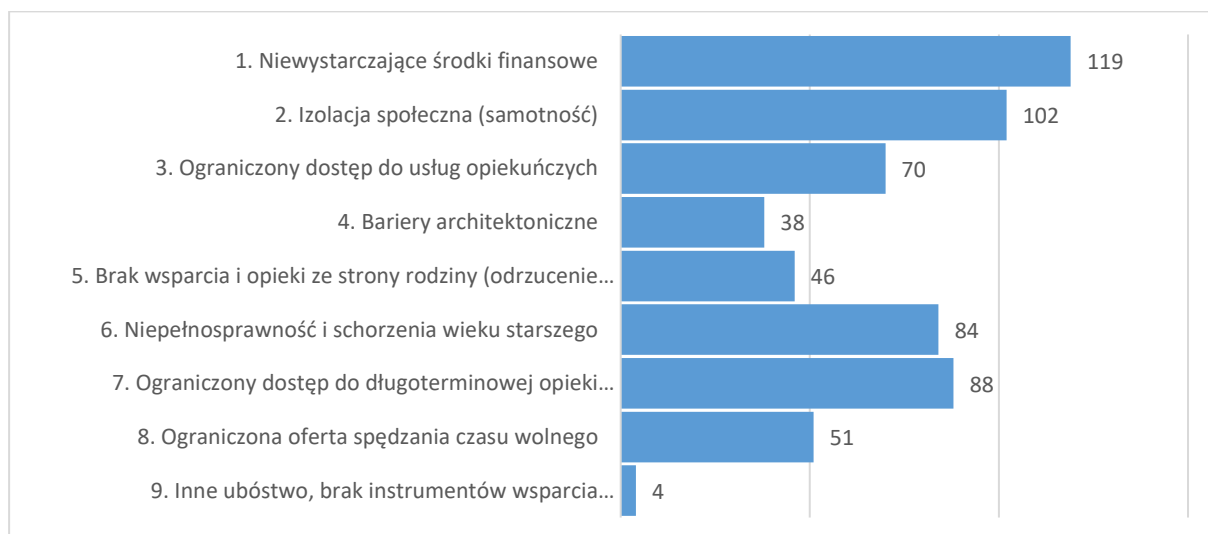
Wykres 24. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące negatywnych zjawisk odnoszących się do dzieci i młodzieży.
Źródło: badanie ankietowe

Najczęstszymi wskazaniami są: sięganie po substancje uzależniające (np. alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy), uzależnienie od sieci Internet.

5. Jakie problemy społeczne osób starszych uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Miasta Tarnobrzega? Proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi.

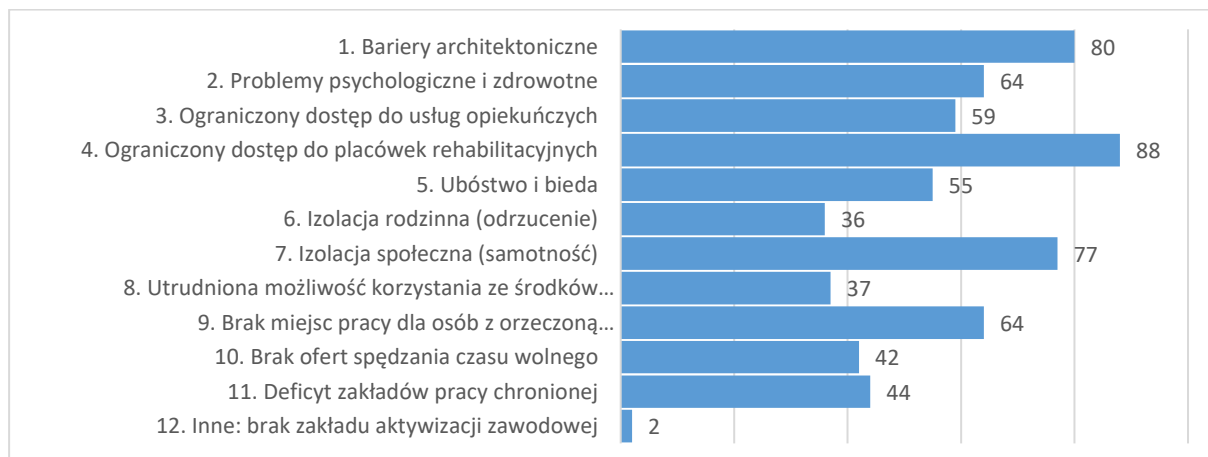
Wykres 25. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące najważniejszych problemów osób starszych. Źródło: badanie ankietowe.

Najważniejsze problemy według ankietowanych to: niewystarczające środki finansowe i izolacja społeczna (samotność).

6. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne na terenie Miasta Tarnobrzega? Proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi.

Wykres 26. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące problemów osób z niepełnosprawnościami. Źródło: badanie ankietowe.

Ankietowani najczęściej wskazywali na ograniczony dostęp do placówek rehabilitacyjnych oraz bariery architektoniczne.

7. Jakie Pani/Pana zdaniem są główne powody bezrobocia w Mieście Tarnobrzegu? *Proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi.*

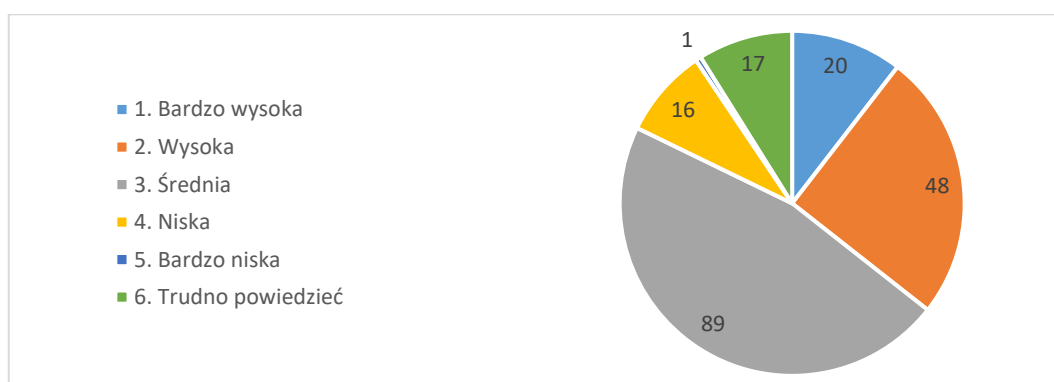
Wykres 27. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące powodów bezrobocia. Źródło: badanie ankietowe.

Ankietowani najczęściej wskazywali na trudną sytuację na lokalnym rynku pracy, brak ofert pracy oraz brak opieki nad dziećmi lub osobą zależną.

8. Jak Pani/Pan ocenia skalę występowania w Mieście Tarnobrzegu problemu uzależnień tj.: alkoholizmu, narkomanii? *Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź.*

Wykres 28. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące skali występowania problemu uzależnień. Źródło: badanie ankietowe.

Najczęściej udzielono odpowiedzi: średnia oraz wysoka.

10. Jakie są według Pani/Pana przyczyny występowania uzależnień? *Proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi.*

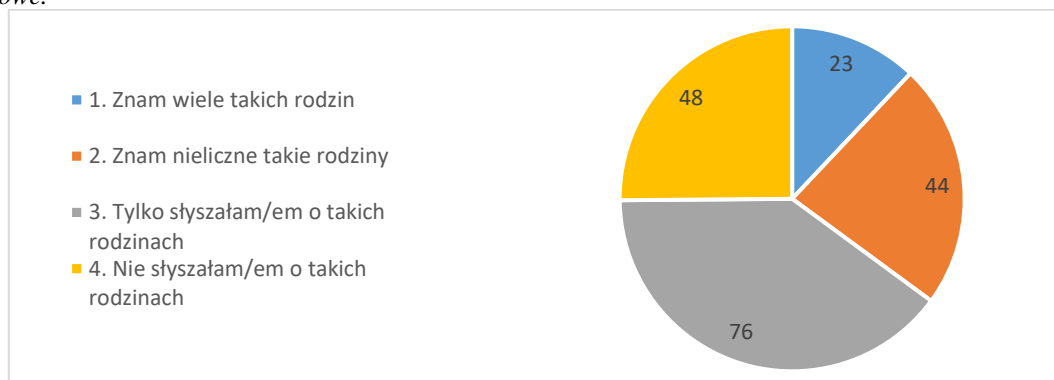
Wykres 29. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące przyczyn występowania uzależnień. Źródło: badanie ankietowe.

Ankietowani najczęściej wskazywali na indywidualne skłonności do popadania w nałogi oraz stres.

10. Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy w rodzinie?

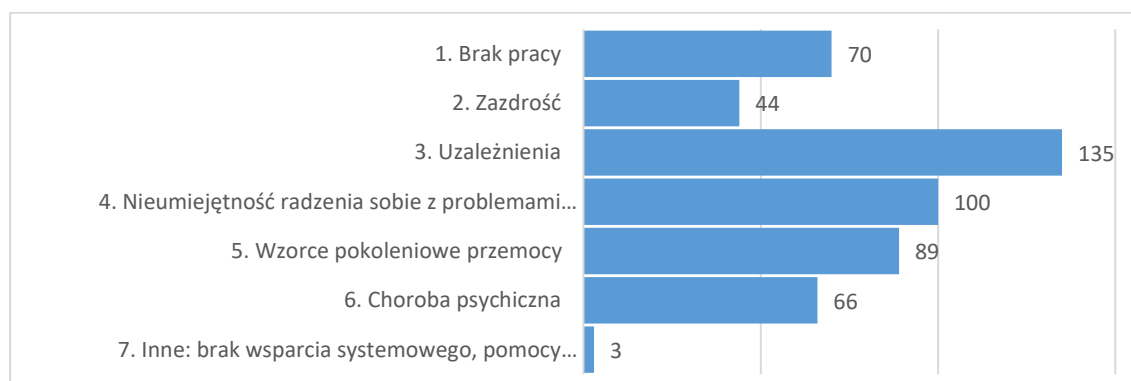
Wykres 30. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące występowania przemocy w rodzinie. Źródło: badanie ankietowe.

Ankietowani najczęściej wskazywali odpowiedź: tylko słyszałam/em o takich rodzinach.

11. Jakie są według Pani/Pana przyczyny przemocy domowej? (proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi)

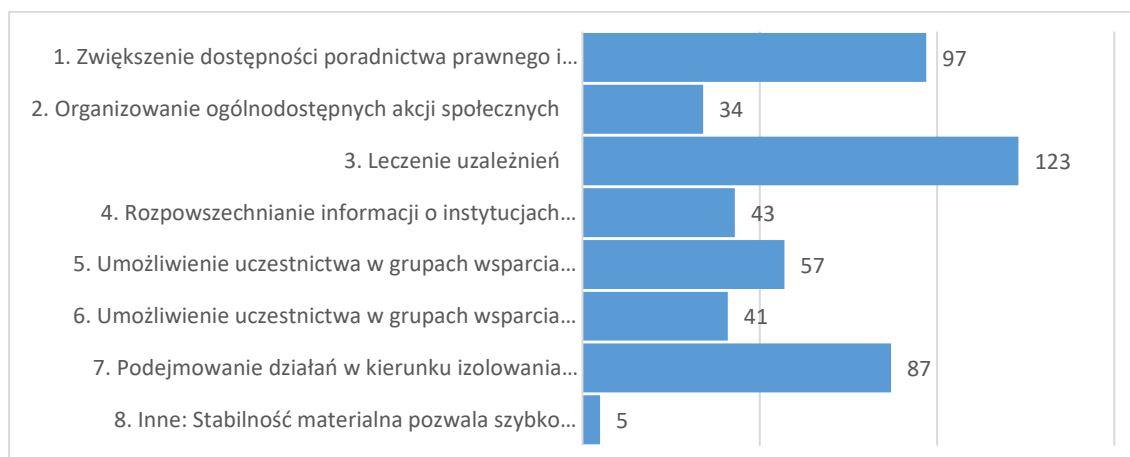
Wykres 30. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące przyczyn przemocy w rodzinie. Źródło: badanie ankietowe.

Według ankietowanych najczęstszą przyczyną występowania przemocy w rodzinie są uzależnienia.

12. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze wobec ofiar przemocy domowej? (proszę zaznaczyć maksymalnie trzy odpowiedzi)

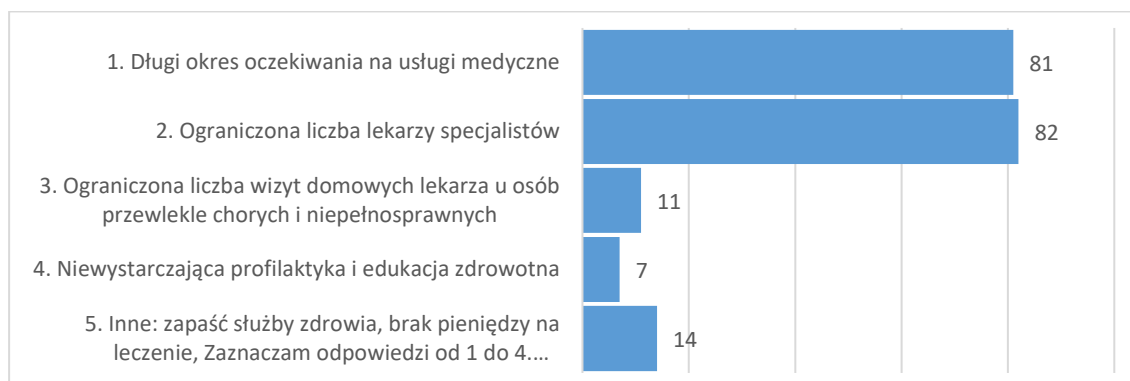
Wykres 31. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące skutecznych działań wobec ofiary przemocy w rodzinie. Źródło: badanie ankietowe.

Skuteczne działania wobec ofiar przemocy domowej to według ankietowanych leczenie uzależnień i zwiększenie dostępności poradnictwa prawnego i psychologicznego.

13. Jakie problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Miasta Tarnobrzega? (proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź).

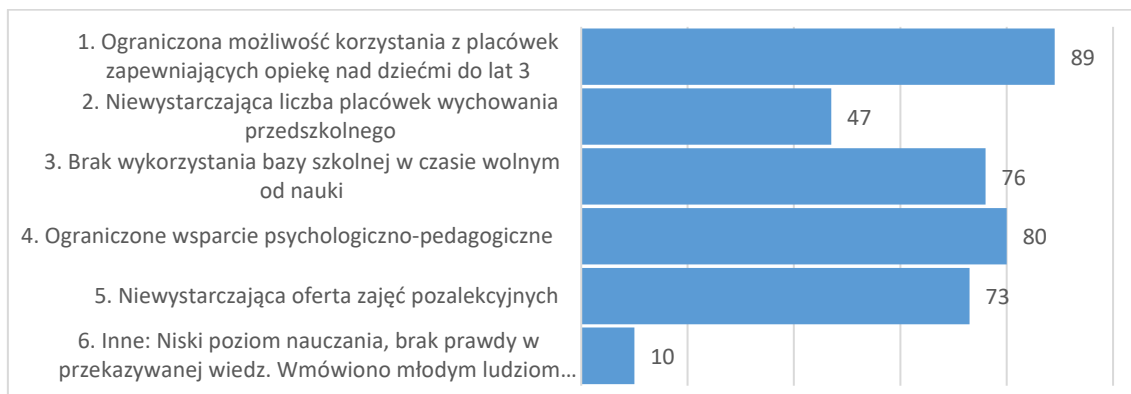
Wykres 32. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące problemów w obszarze opieki zdrowotnej. Źródło: badanie ankietowe.

Najczęstsze problemy w obszarze opieki zdrowotnej to ograniczona liczba lekarzy specjalistów i długi okres oczekiwania na usługi medyczne.

14. Jakie problemy społeczne w obszarze edukacji uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Miasta Tarnobrzega? (proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi)

Wykres 33. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące problemów w obszarze edukacji. Źródło: badanie ankietowe.

Problem na który wskazało najwięcej ankietowanych to ograniczona możliwość korzystania z placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3.

15. Jakie problemy społeczne w obszarze sportu i kultury uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Miasta Tarnobrzega? (proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi)

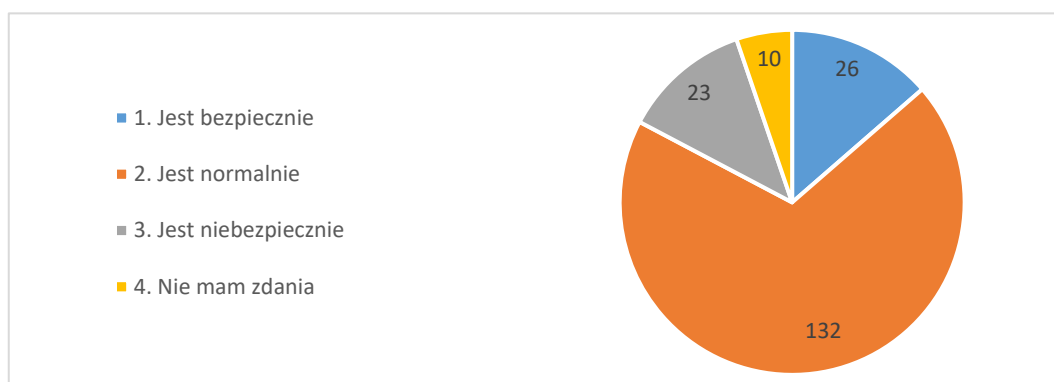
Wykres 34. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące problemów w obszarze sportu i kultury. Źródło: badanie ankietowe.

Problem na który wskazało najwięcej ankietowanych to niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży.

16. Jak ocenia Pani/Pan poziom bezpieczeństwa na terenie Miasta Tarnobrzega? (proszę zaznaczyć odpowiednią odpowiedź).

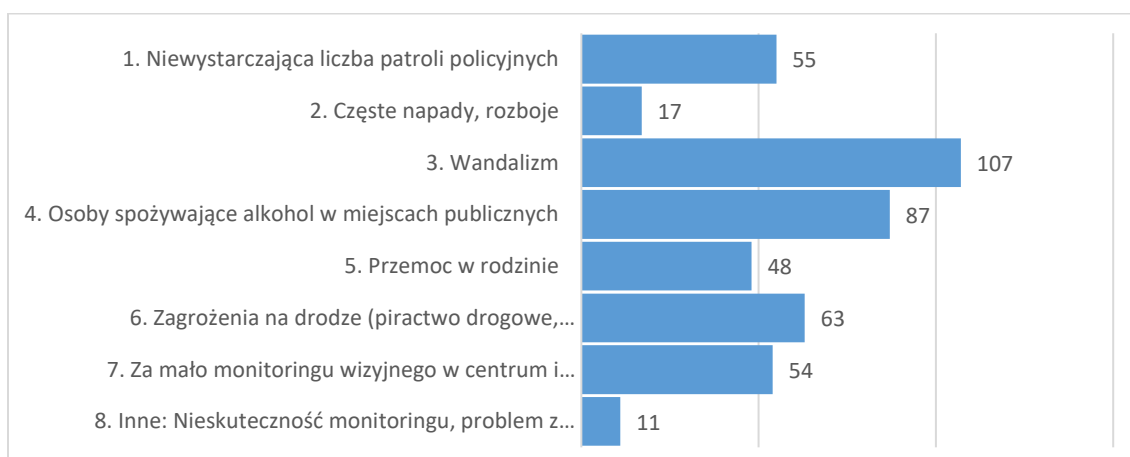
Wykres 35. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące bezpieczeństwa na terenie Miasta Tarnobrzega. Źródło: badanie ankietowe.

Najczęściej ankietowani odpowiedzi na pytanie dotyczące bezpieczeństwa: jest normalnie.

17. Jakie problemy społeczne w obszarze bezpieczeństwa uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Miasta Tarnobrzega? (proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi).

Wykres 36. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące problemów w obszarze bezpieczeństwa na terenie Miasta Tarnobrzega. Źródło: badanie ankietowe.

Jako główny problem w obszarze bezpieczeństwa ankietowani uznali wandalizm oraz osoby spożywające alkohol w miejscach publicznych.

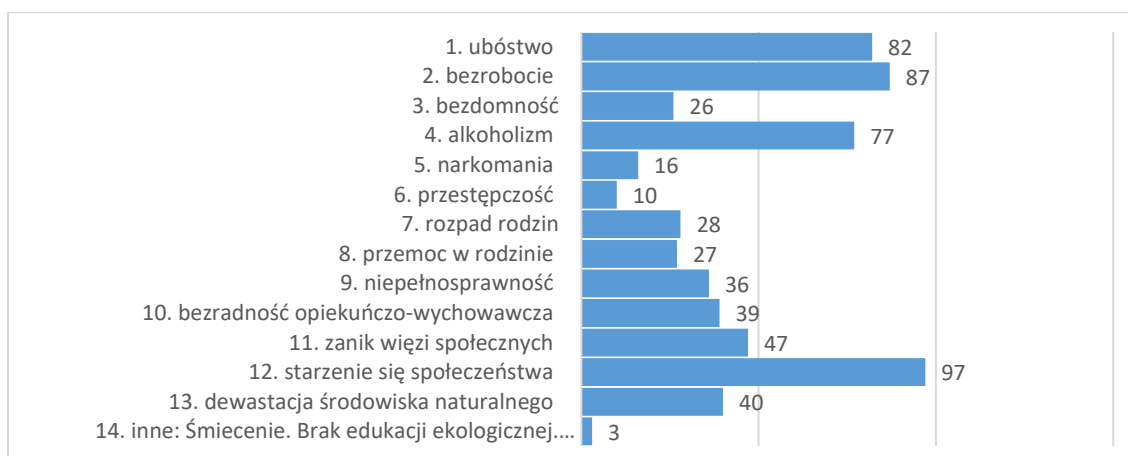
18. Proszę ocenić jakie działania przyczynią się do rozwiązania problemów społecznych na terenie Miasta Tarnobrzega? Proszę użyć skali od 1 – mało ważne do 10 – bardzo ważne przez wpisanie cyfry ze skali w kolumnie po prawej stronie dla każdego działania.

1. Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami	6,2
2. Pomoc sąsiedzka	5,9
3. Założenie grupy wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami	6,0
4. Założenie grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	6,3
5. Propagowanie idei wolontariatu i tworzenia warunków do jego działania	5,8

6. Finansowanie płatnych szczepionek dla dzieci i osób starszych	5,2
7. Zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów	<u>7,5</u>
8. Profilaktyka uzależnień skierowana do dzieci, młodzieży	6,7
9. Zapewnienie dostępu do pedagoga, logopedy i opieki medycznej w szkołach i przedszkolach	6,8
10. Potrzeba pedagogizacji rodziców i dzieci	6,4
11. Rozwój i promocja turystyki	6,0
12. Poprawa komunikacji autobusowej	6,0
13. Działania zmierzające do poprawy estetyki miasta	6,1
14. Budowa mieszkań komunalnych i socjalnych	6,6
15. Budowa lub remont chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia	6,5
16. Modernizacja dróg	6,6
17. Uruchomienie nowej placówki dla dzieci do 3 lat (żłobek)	6,1
18. Ograniczenie bezrobocia i jego skutków, działania wspierające tworzenie miejsc pracy	6,8
19. Usługi opiekuńcze dla osób starszych i/lub niepełnosprawnych	6,8
20. Aktywizacja społeczna ludzi starszych	6,3
21. Skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym	6,4
22. Działania prowadzące do poprawy sytuacji na rynku pracy osób młodych w tym absolwentów szkół poprzez organizowanie kursów i szkoleń pod kątem dostosowania ich do potrzeb na rynku pracy	6,9
23. Szkolenia umożliwiające podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych długotrwale bezrobotnych (zwłaszcza w wieku 50+)	6,7
24. Wsparcie pracodawców oraz przedsiębiorczości (doradztwo, szkolenia, system zachęt)	6,4
25. Poprawa infrastruktury (drogowej, wodociągowej, kanalizacyjnej, innej)	6,5
26. Promowanie i wspieranie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej (spółdzielnia socjalna, przedsiębiorstwa społeczne)	5,8
27. Wsparcie inicjatyw obywatelskich (fundacji i stowarzyszeń prowadzących działalność niezarobkową)	5,8
28. Zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej, rzeczowej, usługowej)	5,8
29. Organizacja imprez integracyjnych mających na celu aktywizację mieszkańców (np. pikniki rodzinne itp.)	5,6
30. Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom	5,7
31. Walka z patologiami społecznymi (narkomania, alkoholizm, inne środki psychoaktywne)	6,3

19. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska w Pani/Pana ocenie najbardziej uwidaczniają się w mieście? (proszę zaznaczyć znakiem X maksymalnie 3 odpowiedzi)

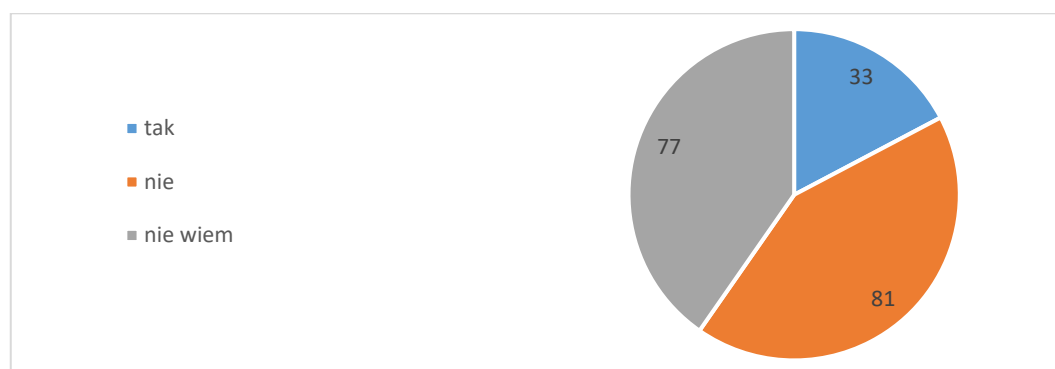
Wykres 37. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące najbardziej widocznych problemów na terenie Miasta Tarnobrzega. Źródło: badanie ankietowe.

Ankietowani wskazywali najczęściej na starzenie się społeczeństwa, bezrobocie i ubóstwo.

20. Czy Pani/Pana zdaniem oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w mieście zaspokaja potrzeby mieszkańców? (proszę zaznaczyć znakiem X jedną odpowiedź)

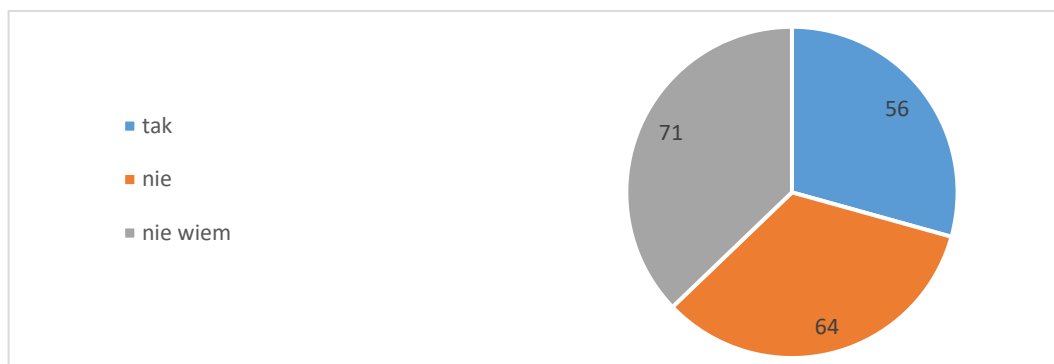
Wykres 38. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oferty opieki nad dziećmi do lat 3 Źródło: badanie ankietowe.

Najwięcej osób wskazało, że oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w mieście nie zaspokaja potrzeb mieszkańców.

21. Czy Pani/Pana zdaniem oferta opieki przedszkolnej w mieście zaspokaja potrzeby mieszkańców? (proszę zaznaczyć znakiem X jedną odpowiedź)

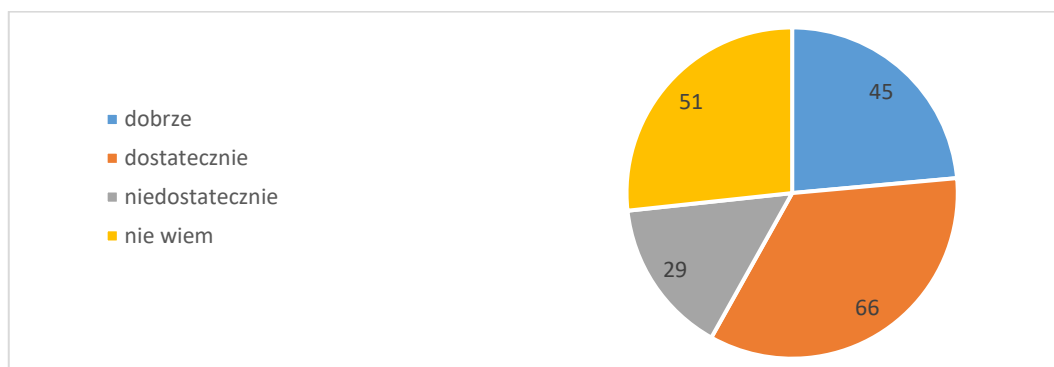
Wykres 39. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oferty przedszkolnej w mieście. Źródło: badanie ankietowe.

Większość ankietowanych zaznaczyło odpowiedź: nie wiem.

22. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w mieście? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

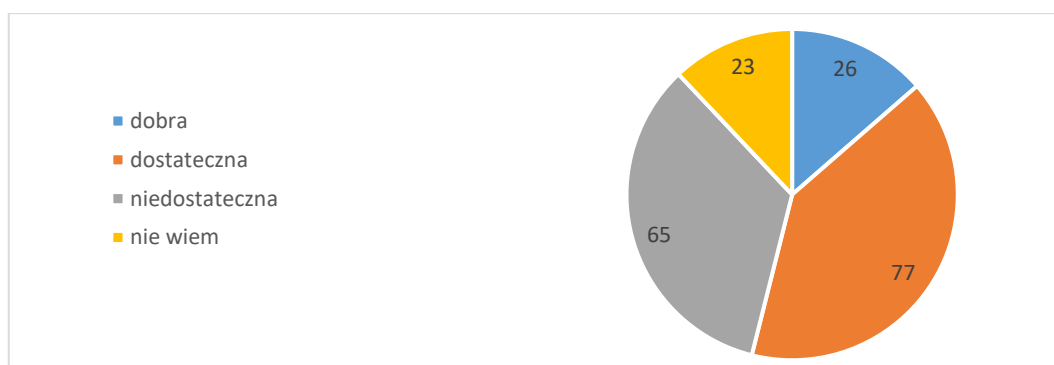
Wykres 40. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oferty edukacyjnej w mieście. Źródło: badanie ankietowe.

Ankietowani najczęściej oceniali dostatecznie ofertę edukacyjną w mieście.

23. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność oferty kulturalnej w mieście? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

Wykres 41. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące atrakcyjności oferty kulturalnej w mieście. Źródło: badanie ankietowe.

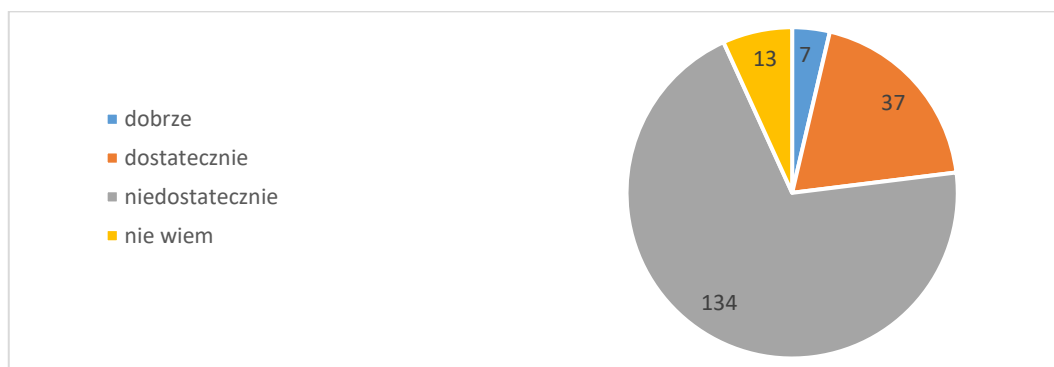

Według ankietowanych oferta kulturalna jest dostatecznie atrakcyjna.

24. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w mieście ofertę w zakresie ochrony zdrowia? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

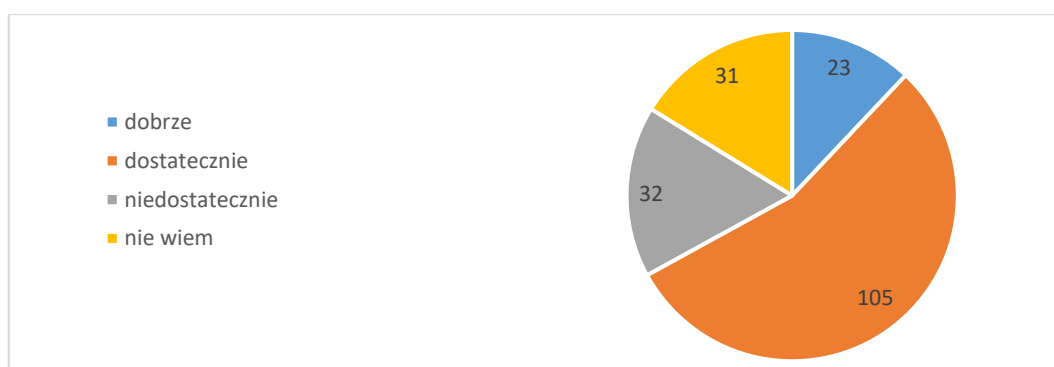
Wykres 42. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oferty w zakresie ochrony zdrowia w mieście. Źródło: badanie ankietowe.

Według największej liczby ankietowanych dostępna oferta w zakresie ochrony zdrowia jest niedostateczna.

25. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w mieście ofertę w zakresie sportu i rekreacji? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

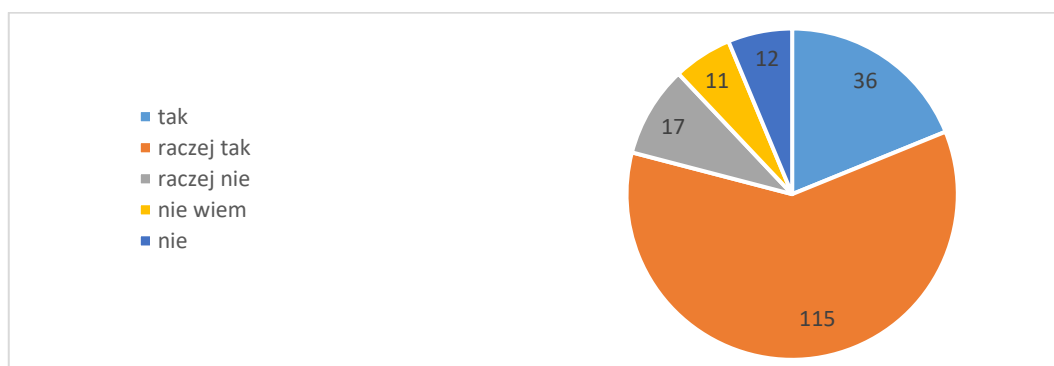
Wykres 43. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oferty w zakresie sportu i rekreacji. Źródło: badanie ankietowe.

Według ankietowanych oferta w zakresie sportu i rekreacji jest dostateczna.

26. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

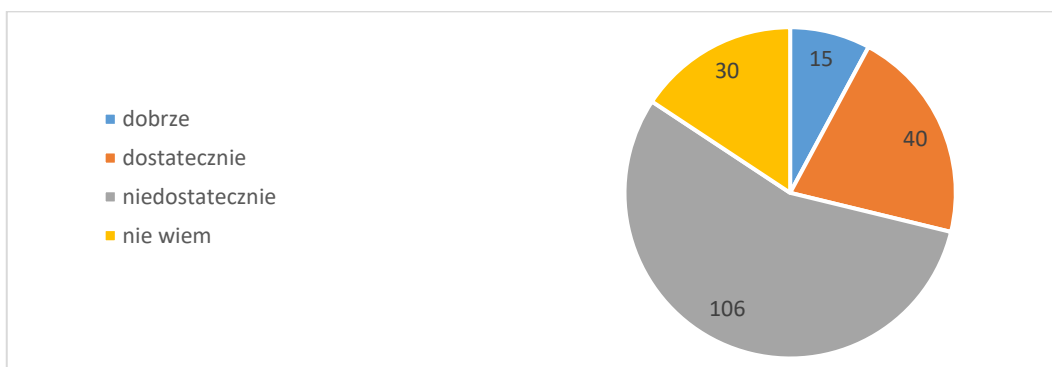
Wykres 44. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Źródło: badanie ankietowe.

Ankietowani najczęściej wskazywali odpowiedź: raczej tak.

27. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w mieście działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

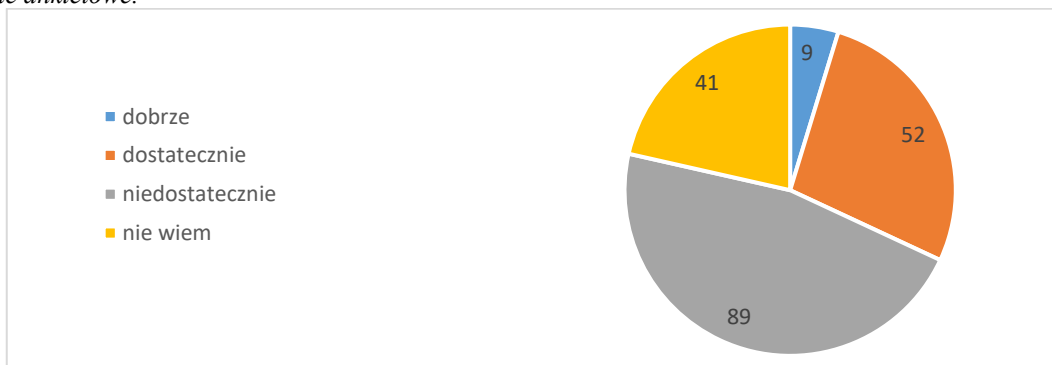
Wykres 45. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. Źródło: badanie ankietowe.

Ankietowani ocenili niedostatecznie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu.

28. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w mieście działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

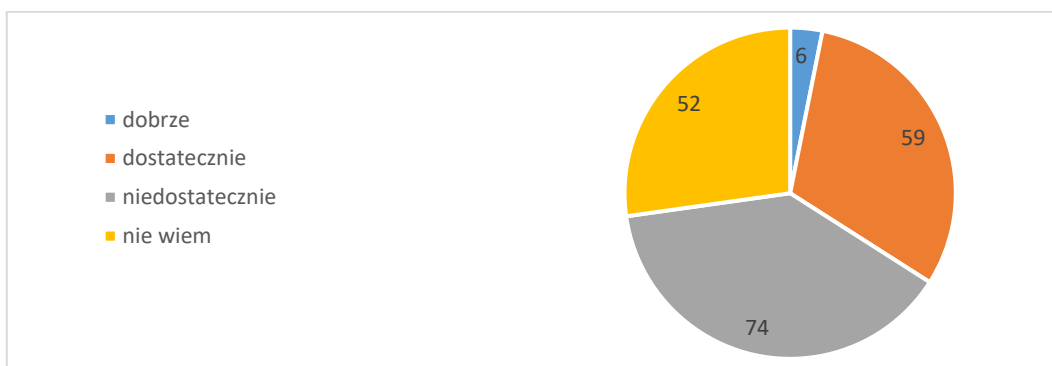
Wykres 46. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące działań w zakresie przeciwdziałania ubóstwu. Źródło: badanie ankietowe.

Ankietowani ocenili niedostatecznie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu.

29. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w mieście działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

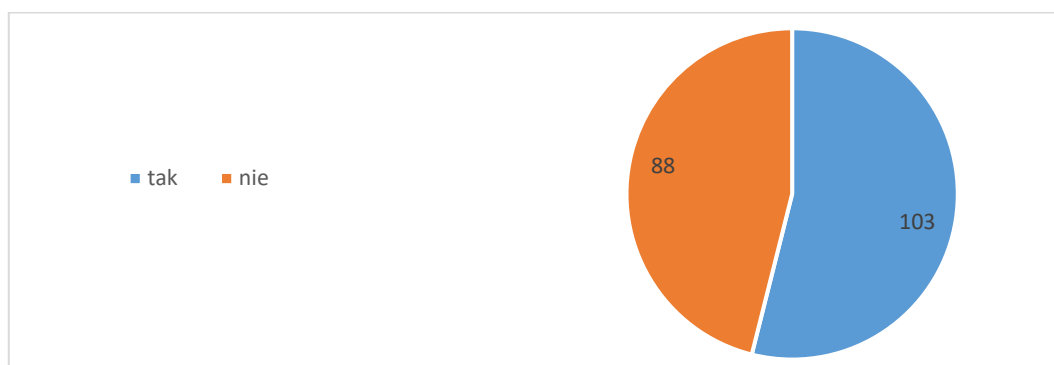
Wykres 47. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące działań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom. Źródło: badanie ankietowe.

Najwięcej ankietowanych oceniło niedostatecznie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.

30. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie miasta ? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

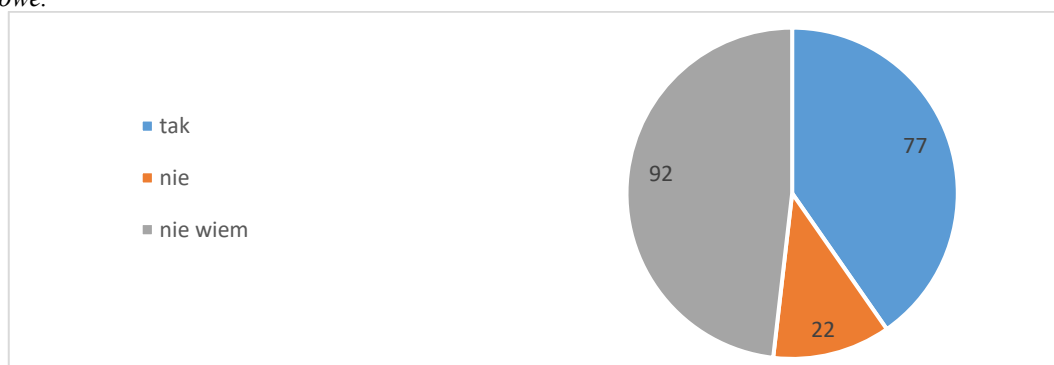
Wykres 48. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące przemocy domowej. Źródło: badanie ankietowe.

Większość ankietowanych zna przypadki przemocy domowej na terenie miasta .

31. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta ? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

Wykres 49. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące nasilenia się przemocy domowej. Źródło: badanie ankietowe.

Ankietowani najczęściej wskazywali odpowiedź: nie wiem.

32. Jakie problemy najczęściej dotyczą osoby starsze w mieście? (proszę podać jedną odpowiedź). Ankietowani wskazywali na następujące problemy:

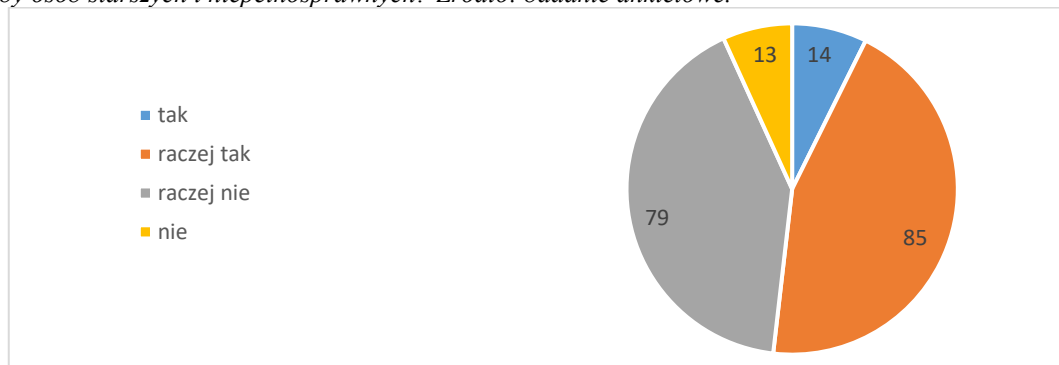
problemy z dostępem do służby zdrowia, ubóstwo, samotność, opuszczenie przez dzieci, wyjeżdżające do większych miast, długie kolejki do lekarzy, brak specjalistów, bariery komunikacyjne, brak miejsc do spotkań, brak aktywności fizycznej, brak zajęć edukacyjnych lub ciekawych wykładów, problem samotności (psychologia), wykluczenie z życia miasta, samotność, brak pomocy przy codziennych obowiązkach, brak pieniędzy na opłaty rachunkowe i leki, wykluczenie społeczne, brak relacji z sąsiadami, brak bogatej oferty w klubie seniora, brak dostępu do specjalistów różnych dziedzin medycyny, niewystarczająca komunikacja miejska, czas oczekiwania na zabiegi i wizyty u lekarza, brak zrozumienia ze strony młodych ludzi, brak dostępności architektonicznej, niepełnosprawność, niedostateczna opieka zdrowotna, samotność, niechęć rodziny jeśli chodzi o zajmowanie się osoba starszą.

33. Jakie problemy najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne w mieście? (proszę podać jedną odpowiedź). Anketowani wskazywali na następujące problemy:

brak ofert pracy dla osób z niepełnosprawnościami, wykluczenie społeczne poprzez utrudnienia architektoniczne, brak wsparcia systemowego, infrastruktura, wysokie krawężniki, brak dostępu do wielu miejsc, brak wind, podnośników, wąskie klatki schodowe, samotność, odizolowanie, niezrozumienie, bieda, odrzucenie, brak wykwalifikowanych opiekunów wspomagających, brak toalet, niedofinansowanie opieki, brak wsparcia, izolacja społeczna osób z niepełnosprawnościami i rodzin, trudny dostęp do opieki medycznej, brak zakładu aktywności zawodowej, niskie emerytury renty, niedostateczna rehabilitacja, brak integracji społecznej, mało sygnalizacji świetlnej, brak zakładów chronionych, długi okres oczekiwania na rehabilitację.

34. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie miasta uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

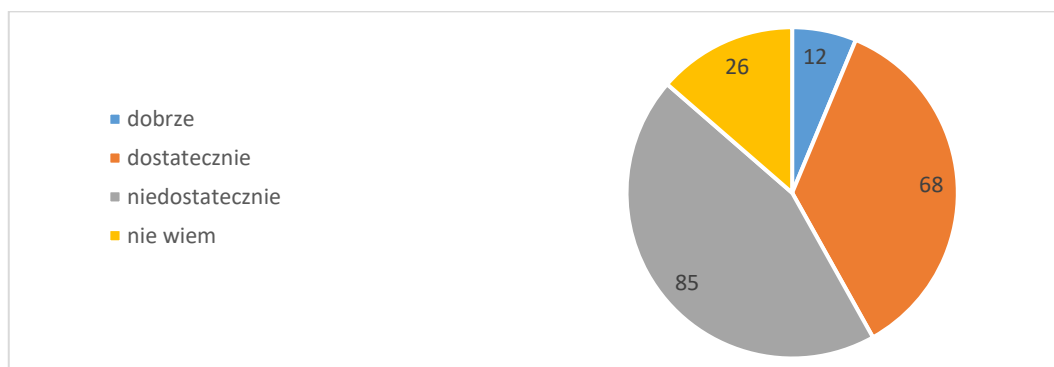
Wykres 50. Rozkład odpowiedzi na pytanie: czy w działaniach realizowanych na terenie miasta uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych? Źródło: badanie ankietowe.

Anketowani najczęściej wskazywali odpowiedź: raczej tak.

35. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

Wykres 51. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oceny komunikacji między władzami samorządowymi a mieszkańcami? Źródło: badanie ankietowe.

Większość ankietowanych oceniła niedostatecznie komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami.

36. Jakich Pani/Pana zdaniem działań, inicjatyw, które mogłyby integrować, aktywizować lokalną społeczność czy przyczyniać się do łagodzenia bądź rozwiązywania lokalnych problemów społecznych oraz pełniejszego zaspokojenia potrzeb mieszkańców, brakuje w mieście? (proszę podać maksymalnie 2 propozycje). Poniżej przedstawiono propozycje ankietowanych:

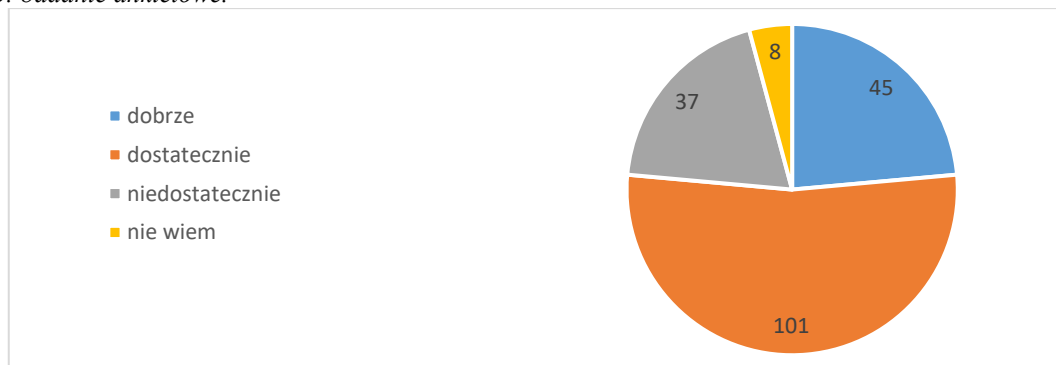
- obniżenie kosztów życia: ceny wody, odbioru śmieci, podatków od nieruchomości
- aktywizacja osób bezrobotnych poprzez organizowanie kursów/szkoleń podnoszących kwalifikacje, dostosowanych do lokalnego rynku pracy
- znacznie większy udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji,
- brakuje placu zabaw dla dzieci, w mieście nie ma jednego porządnego, bezpiecznego placu zabaw dla maluchów,
- brakuje miejsc w przedszkolach - dzieci chodzą do przedszkola tam gdzie jest miejsce, a nie do tego gdzie rodzic ma blisko,
- rodzic mający dziecko w wieku 1-3 nie może pójść do pracy, nawet dodatkowej, ponieważ nie ma co zrobić z dzieckiem, jeśli nie ma dziadków pod ręką,
- brakuje wizji powstrzymania trendu wymierania miasta, a na to może się składać: budowa dużych zakładów pracy oraz promowanie dietności (i wszelkie działania za tym idące jak np. tworzenie taniego żłobka),
- rodzinne pikniki, imprezy (jak chociażby kino plenerowe) zrzeszające ludzi w różnym wieku i o różnym statusie,
- tania, dostępna i dobrze działająca komunikacja publiczna (wewnątrz miasta i pomiędzy Tarnobrzegiem i innymi miastami),

- lepszy dostęp do kultury, do sportu, do rozrywki, do rozwijania swoich zainteresowań wśród mieszkańców,
- Foodsharing, wspólne akcje zbierania śmieci, akcje edukacyjne nt. segregacji śmieci, marnowaniu żywności,
- akcje zachęcające do przerzucenia się z auta na rower,
- organizacja cyklicznych działań, np. regularne akcje sprzątania przestrzeni publicznej,
- pikniki osiedlowe,
- konsultacje i rozmowy z mieszkańcami,
- powiększenie oferty klubu seniora, przemyślane cykliczne imprezy/pikniki rodzinne,
- zwiększenie ilości miejsc pracy,
- poszerzenia strefy płatnego parkowania, szczególnie w centrum m. in na ulicy Targowej,
- imprezy dla młodzieży, organizowane, by odciągnąć ich od telefonu czy komputera,
- organizacja ogólnodostępnych koncertów z wykorzystaniem infrastruktury TDK (orkiestra miejska, studio piosenki, teatr, itp.),
- organizacja grupy wsparcia dla rodzin osób z niepełnosprawnościami,
- promocja wszelkich wydarzeń w mieście, dostęp do tych imprez poprzez zapewnienie komunikacji,
- łatwy dostęp do lekarzy specjalistów,
- otwarte imprezy o charakterze sportowym i rozrywkowym które będą odbywać się cyklicznie a nie okazjonalnie,
- konsultacje społeczne z mieszkańcami,
- spotkania edukacyjne na poziomie wielopokoleniowym pozwalające nawiązywać nowe relacje i uświadamiające o problemach społeczności lokalnych nie tylko grup rówieśniczych,
- defibrylator na terenie MOPR,
- więcej atrakcyjnych finansowo miejsc pracy dla młodych ludzi, łatwiejszy dostęp do żłobków i przedszkoli, łatwiejszy dostęp do lekarzy NFZ,
- większe zaangażowanie organizacji pozarządowych,
- dostęp do psychologów, atrakcyjna oferta kulturalna,
- propozycje skierowane dla młodzieży (wolontariat, inicjatywy spontaniczne),
- Centrum aktywizacji społecznej,
- darmowe porady psychologiczne,

- brakuje miejsc do spotkań, tj. kawiarni , parków, terenu zielonego,
- dziennych domów seniorów,
- brak świetlic, placówek opieki całodobowej,
- Wolontariat.

37. Jak Pani/Pan ocenia swój poziom zadowolenia z faktu bycia mieszkańcem miasta ?

Wykres 52. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące poziom zadowolenia z faktu bycia mieszkańcem miasta
Źródło: badanie ankietowe.

Większość ankietowanych oceniło dostatecznie swój poziom zadowolenia z faktu bycia mieszkańcem miasta .

Opinia na temat warunków życia w mieście oraz najważniejsze problemy społeczne wynikające z ankiety.

52,9% ankietowanych oceniło dostatecznie a 23,6% oceniło dobrze swój poziom zadowolenia z faktu bycia mieszkańcem miasta, natomiast 19,4% ankietowanych oceniło niedostatecznie swój poziom zadowolenia. Oceniając poszczególne warunki życia ankietowani mieszkańcy **najbardziej zadowoleni** byli (odpowiadając „Zadowolony” lub „Bardzo zadowolony”) z następujących warunków:

1. Dostępność sieci Internet (55%);
2. Warunki mieszkaniowe (50%);
3. Dostęp do informacji na temat wydarzeń w mieście (49%);
4. Miejsca rekreacji (np. place zabaw, ścieżki rowerowe, boiska sportowe, parki, skwery) (49%);
5. Dostęp do oferty kulturalnej (biblioteka, koncerty, wystawy itp.) (49%).

Ankietowani **najbardziej niezadowoleni** byli z następujących czynników (odpowiedź „Niezadowolony” lub „Bardzo niezadowolony”):

1. Dostęp do opieki zdrowotnej (lekarze specjaliści, ośrodki zdrowia) (73%);
2. Lokalny rynek pracy - możliwość znalezienia pracy, poziom zarobków (64%);

3. Stan dróg (50%);
4. Siła więzi międzyludzkich integrujących mieszkańców (42%);
5. Dostępność do żłobków, klubów dziecięcych (41%).

Oceniając komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami 44,5% respondentów uznało ją za niedostateczną, natomiast 35,6% badanych oceniło ją dostatecznie, a 6,3% oceniło dobrze.

Problemy społeczne, które najbardziej uwidaczniają się w mieście według opinii ankietowanych, to:

1. Starzenie się społeczeństwa – 50,8%;
2. Bezrobocie – 45,5%;
3. Ubóstwo – 42,9%;
4. Alkoholizm – 40,3%;
5. Zanik więzi społecznych – 24,6%.

Ankietowani wskazali również osoby, rodziny, grupy mieszkańców Miasta Tarnobrzega najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. W opinii ankietowanych są to następujące grupy:

1. Osoby starsze i samotne – 61,3%;
2. Osoby chore, niepełnosprawne i ich rodziny – 49,2%;
3. Bezdomni i osoby zagrożone bezdomnością (mające problemy mieszkaniowe) – 43,5%;
4. Rodziny i osoby dotknięte bezrobociem – 38,2%;
5. Rodziny i osoby o niskim statusie materialnym – 34,6%.

➤ Problemy rodzin i dzieci:

Za najważniejsze problemy społeczne rodzin na terenie miasta Tarnobrzega ankietowani uznali:

1. Bezrobocie – 47,1%;
2. Migracja osób młodych – 43,5%;
3. Ubóstwo – 42,9%;
4. Alkoholizm – 37,7%;
5. Długotrwała lub ciężka choroba – 26,2%.

Według opinii ankietowanych negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży, które najczęściej występują na terenie miasta, to:

1. Sięganie po substancje uzależniające (np. alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy) – 55,5%;

2. Uzależnienie od sieci Internet – 49,2%;
3. Bezproduktywne spędzanie czasu wolnego – 42,4%;
4. Zaniedbanie wychowawcze ze strony rodziców – 42,4%;
5. Brak pozytywnych wzorców i autorytetów – 40,3%;
6. Przystępczość, wandalizm i chuligaństwo – 40,3%.

➤ Problemy osób starszych

Najważniejsze problemy osób starszych zdaniem respondentów, to:

1. Niewystarczające środki finansowe – 62,3%;
2. Izolacja społeczna (samotność) – 53,4%;
3. Ograniczony dostęp do długoterminowej opieki medycznej – 46,1%;
4. Niepełnosprawność i schorzenia wieku starszego – 44%;
5. Ograniczony dostęp do usług opiekuńczych – 36,6%.

Według opinii respondentów działania realizowane na terenie miasta uwzględniają potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych – 7,3% odpowiedziało: tak, 44,5% odpowiedziało: raczej tak, natomiast 41,4% odpowiedziało raczej nie i 6,8% odpowiedziało nie.

Ankietowani mieli możliwość swobodnego wypowiedzenia się na temat najczęstszych problemów osób starszych. Wśród odpowiedzi najczęściej wskazywano na problemy związane z dostępem do służby zdrowia, samotność, ubóstwo oraz problemy z niewystarczającą komunikacją miejską.

➤ Problemy osób z niepełnosprawnościami

Główne problemy społeczne osób z niepełnosprawnościami według ankietowanych to:

1. Ograniczony dostęp do placówek rehabilitacyjnych – 46,1%;
2. Bariery architektoniczne – 41,9%;
3. Izolacja społeczna (samotność) – 40,3%;
4. Brak miejsc pracy dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością (bezrobocie) – 33,5%;
5. Problemy psychologiczne i zdrowotne – 33,5%.

Uczestnicy badania ankietowego mieli możliwość swobodnego wypowiedzenia się na temat najczęstszych problemów dotyczących osoby niepełnosprawne. W udzielonych odpowiedziach najczęściej powtarzały się problemy związane z barierami architektonicznymi, bezrobociem, ubóstwem oraz utrudnionym dostępem do rehabilitacji. Jednocześnie 51,8% (odpowiedzi tak i raczej tak) ankietowanych uznało, że w działaniach realizowanych na terenie miasta uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami, natomiast 48,2% ankietowanych było odmiennego zdania.

➤ Bezrobocie i ubóstwo

Ankietowani wskazali na główne powody bezrobocia:

1. Trudna sytuacja na lokalnym rynku pracy, brak oferty pracy – 70,2%;
2. Niechęć do podjęcia pracy – 36,1%;
3. Brak opieki nad dziećmi lub osobą zależną – 34%.

Jednocześnie 55,5% ankietowanych oceniło niedostatecznie działania realizowane w mieście w zakresie przeciwdziałania bezrobociu, a 28,8% oceniło działania pozytywnie udzielając odpowiedzi dostatecznie i dobrze. Jeżeli chodzi o działania realizowane w mieście w zakresie przeciwdziałania ubóstwu według 46,6% są one niedostateczne. 27,2% badanych określiło je dostatecznie, a 4,7% ankietowanych dobrze. 21,5% ankietowanych nie miało zdania na ten temat.

➤ Uzależnienia

Według oceny ankietowanych skala występowania w mieście problemu uzależnień jest średnia (46,6% wskazań). 35,6% określiło ją jako wysoką i bardzo wysoką, natomiast 8,9% było zdania że jest niska i bardzo niska.

Ankietowani wybierali najczęstsze przyczyny występowania uzależnień, są to:

1. Indywidualne skłonności do popadania w nałogi – 61,8%;
2. Stres – 52,9%;
3. Bezrobocie utrata pracy – 48,2%;
4. Niezaradność życiowa – 48,2%.

W ocenie działań realizowanych w mieście w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom 38,7% ankietowanych było zdania, że są one niedostateczne. Dostatecznie oceniło je 30,9% ankietowanych, a dobrze 3,1%.

➤ Przemoc domowa

Zjawisko występowania przemocy domowej w najbliższym otoczeniu wg. ankietowanych:

- 12% - znam wiele takich rodzin,
- 23% - znam nieliczne takie rodziny,
- 39,8% - tylko słyszałem/am o takich rodzinach,
- 25,1% - nie słyszałem/am o takich rodzinach.

Jednocześnie 53,9% badanych potwierdza, że zna przypadki przemocy w rodzinie na terenie miasta. Według zdania 40,3% ankietowanych istnieje ryzyko nasilenia się zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta. 48,2% badanych nie posiadało wiedzy w danym temacie.

Główne przyczyny przemocy domowej zadaniem respondentów, to:

1. Uzależnienia – 70,7%;
2. Nieumiejętność radzenia sobie z problemami wychowawczymi – 52,4%;
3. Wzorce pokoleniowe przemocy – 46,6%.

Działania jakie byłyby najskuteczniejsze wobec ofiar przemocy domowej według badanych:

1. Leczenie uzależnień – 64,4%;
2. Zwiększenie dostępności poradnictwa prawnego i psychologicznego – 50,8%;
3. Podejmowanie działań w kierunku izolowania przemocy od osób stosujących przemoc – 45,5%.

➤ Problemy w obszarze opieki zdrowotnej

Najważniejsze problemy w obszarze opieki zdrowotnej:

1. Ograniczona liczba lekarzy specjalistów – 42,9%;
2. Długi okres oczekiwania na usługi medyczne – 42,4%;
3. Ograniczona liczba wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych – 5,8%.

Jednocześnie 70,2% ankietowanych oceniło niedostatecznie dostępną w mieście ofertę w zakresie ochrony zdrowia. 3,7 oceniło dobrze a 19,4 dostatecznie.

➤ Problemy społeczne w obszarze edukacji

Najważniejsze problemy społeczne w obszarze edukacji na terenie Miasta Tarnobrzega:

1. Ograniczona możliwość korzystania z placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3 – 46,6%;
2. Ograniczone wsparcie psychologiczno-pedagogiczne – 41,9%;
3. Brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki – 39,8%.

Jednocześnie 42,4% ankietowanych odpowiedziało, że oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w mieście nie zaspokaja potrzeb mieszkańców, 40,3% badanych nie posiadało wiedzy w danym temacie. Zdaniem 33,5% badanych oferta opieki przedszkolnej w mieście również nie zaspokaja potrzeb mieszkańców. Odmiennego zdania było 29,3% badanych. 23,6% ankietowanych oceniło dobrze ofertę edukacyjną szkół w mieście, 34,6% dostatecznie, natomiast 15,2% oceniło ofertę niedostatecznie.

➤ Problemy społeczne w obszarze sportu i kultury

40,3% respondentów uznało atrakcyjność oferty kulturalnej w mieście za dostateczną, 34% było zdania że jest ona niedostateczna. W zakresie sportu i rekreacji według opinii 55% badanych dostępna oferta jest dostateczna, 16,8% oceniło ją niedostatecznie, a 12% dobrze.

Najważniejsze problemy społeczne w obszarze sportu i rekreacji w opinii ankietowanych mieszkańców:

1. Niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży – 44,5%;
2. Zbyt mała ilość organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową – 38,7%;
3. Nie w pełni wykorzystany potencjał historii i kultury regionu – 28,8%.

➤ Bezpieczeństwo

69,1% ankietowanych oceniło poziom bezpieczeństwa na terenie miasta określeniem „jest normalnie”, 13,6% - „jest bezpiecznie”, 12% uznało że jest niebezpiecznie. Jednocześnie 79% ankietowanych czuje się bezpiecznie w miejscu zamieszkania (odpowiedzi tak i raczej tak), 8,9% raczej nie czuje się bezpiecznie, a 6,3% nie czuje się bezpiecznie w miejscu zamieszkania.

Najważniejsze problemy społeczne w obszarze bezpieczeństwa:

1. Wandalizm – 56%;
2. Osoby spożywające alkohol w miejscach publicznych – 45,5%;
3. Zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy) – 33%.

Działania, które przyczynią się do rozwiązania problemów społecznych na terenie Miasta Tarnobrzega wskazane przez ankietowanych, to w kolejności:

Zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów	7,5
Działania prowadzące do poprawy sytuacji na rynku pracy osób młodych w tym absolwentów szkół poprzez organizowanie kursów i szkoleń pod kątem dostosowania ich do potrzeb na rynku pracy	6,9
Zapewnienie dostępu do pedagoga, logopedy i opieki medycznej w szkołach i przedszkolach	6,8
Ograniczenie bezrobocia i jego skutków, działania wspierające tworzenie miejsc pracy	6,8
Usługi opiekuńcze dla osób starszych i/lub niepełnosprawnych	6,8
Profilaktyka uzależnień skierowana do dzieci, młodzieży	6,7
Szkolenia umożliwiające podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych długotrwale bezrobotnych (zwłaszcza w wieku 50+)	6,7
Budowa mieszkań komunalnych i socjalnych	6,6
Modernizacja dróg	6,6
Budowa lub remont chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia	6,5
Poprawa infrastruktury (drogowej, wodociągowej, kanalizacyjnej, innej)	6,5
Potrzeba pedagogizacji rodziców i dzieci	6,4

Skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym	6,4
Wsparcie pracodawców oraz przedsiębiorczości (doradztwo, szkolenia, system zachęt)	6,4
Założenie grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	6,3
Aktywizacja społeczna ludzi starszych	6,3
Walka z patologiami społecznymi (narkomania, alkoholizm, inne środki psychoaktywne)	6,3
Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami	6,2
Rozwijanie modelu wsparcia dla rodzin przeżywających kryzys i problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi	6,2
Działania zmierzające do poprawy estetyki miasta	6,1
Uruchomienie nowej placówki dla dzieci do 3 lat (żłobek)	6,1
Założenie grupy wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami	6
Rozwój i promocja turystyki	6
Poprawa komunikacji autobusowej	6
Pomoc sąsiedzka	5,9
Propagowanie idei wolontariatu i tworzenia warunków do jego działania	5,8
Promowanie i wspieranie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej (spółdzielnia socjalna, przedsiębiorstwa społeczne)	5,8
Wsparcie inicjatyw obywatelskich (fundacji i stowarzyszeń prowadzących działalność niezarobkową)	5,8
Zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej, rzeczowej, usługowej)	5,8
Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom	5,7
Organizacja imprez integracyjnych mających na celu aktywizację mieszkańców (np. pikniki rodzinne itp.)	5,6
Finansowanie płatnych szczepionek dla dzieci i osób starszych	5,2

Powyższa tabela ilustruje, jak wysoki priorytet przyznali ankietowani konkretnym zadaniom, mającym na celu rozwiązanie różnych problemów społecznych (skala od 1 do 10, ocena średnia grupy). Najwyższe oceny uzyskały:

1. Zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów – 7,5;
2. Działania prowadzące do poprawy sytuacji na rynku pracy osób młodych w tym absolwentów szkół poprzez organizowanie kursów i szkoleń pod kątem dostosowania ich do potrzeb na rynku pracy – 6,9;
3. Zapewnienie dostępu do pedagoga, logopedy i opieki medycznej w szkołach i przedszkolach – 6,8;

4. Ograniczenie bezrobocia i jego skutków, działania wspierające tworzenie miejsc pracy – 6,8;
5. Usługi opiekuńcze dla osób starszych i/lub niepełnosprawnych – 6,8.

Za zadania o najniższym priorytecie zostały uznane:

1. Finansowanie płatnych szczepionek dla dzieci i osób starszych – 5,2;
2. Organizacja imprez integracyjnych mających na celu aktywizację mieszkańców (np. pikniki rodzinne itp.) – 5,6;
3. Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom – 5,7.

6.3 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - walory krajobrazowe i przyrodnicze - bezpośrednie położenie nad Wisłą, Jezioro Tarnobrzeskie i możliwości rozwoju gospodarczego w sektorze turystycznym - tradycje przemysłowe - szczególne miejsce w krajowej sieci połączeń drogowych i kolejowych oraz możliwości wynikające z planowanych inwestycji komunikacyjnych - lokalizacja ważnych podmiotów związanych z rozwojem gospodarczym <p>edukacja, kultura, sport:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dobrze rozwinięta infrastruktura edukacyjna, - bogate historia i tradycje lokalne, - miejsca historyczne i obiekty zabytkowe, - działalność MBP, TDK, Muzeum Zamek Tarnowskich w Tarnobrzegu, - Działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku, - działalność klubów sportowych. <p>pomoc społeczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - profesjonalna kadra, - dobre rozpoznanie potrzeb środowiska lokalnego, - wysoka jakość usług, 	<ul style="list-style-type: none"> - niedostateczne wykorzystanie bogatych zasobów przyrodniczych i historycznych, - zbyt mała świadomość ekologiczna szczególnie w zakresie znaczenia niskiej emisji prowadząca do uciążliwych zanieczyszczeń powietrza - niewystarczająca infrastruktura społeczna, - niewystarczająca dostępność usług medycznych oraz ich zakres problemy z dostępem do lekarzy specjalistów, - rosnący wskaźnik obciążenia demograficznego, starzenie się społeczności lokalnej, - niewystarczająca oferta dla młodych ludzi, - spadająca wartość przyrostu naturalnego. <p>edukacja, kultura, sport:</p> <ul style="list-style-type: none"> - niewystarczająca ilość miejsc w żłobkach i przedszkolach - niewystarczająco rozwinięta infrastruktura w zakresie usług noclegowych i gastronomicznych istotnie ograniczająca rozwój gospodarki lokalnej opartej na usługach turystycznych. <p>pomoc społeczna:</p>

<ul style="list-style-type: none"> - stałe poszukiwanie nowych form pomocy dla klientów, poprzez działania w projektach. <p>organizacje społeczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - działalność organizacji pozarządowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - starzenie się społeczeństwa i pojawiające się problemy związane z koniecznością zapewnienia wsparcia seniorom, - nowe zadania wymagające zabezpieczenia znacznych środków finansowych. <p>organizacje społeczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - słaba zdolność organizacji pozarządowych do generowania własnych środków finansowych oraz mały udział NGO zatrudniających pracowników.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - dostępność zewnętrznych źródeł finansowania, - polityka krajowa (Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju), tworząca preferencje dla miast średniej wielkości tracących funkcje społeczno-gospodarcze, - rozwój społeczeństwa obywatelskiego, - edukacja środowiska pod kątem uczestnictwa w kulturze i wynikających z tego korzyści dla rozwoju osobistego i społecznego, - rozwój infrastruktury turystycznej, - wzrost popularności czynnej rekreacji i zdrowego trybu życia, sprzyjający korzystaniu z walorów przyrodniczych i aktywności na świeżym powietrzu, - wsparcie socjalne osób starszych, - programy zdrowotne dla seniorów pozwalające na utrzymanie sprawności intelektualnej i fizycznej, - wzrost świadomości społeczeństwa dotyczący ochrony przyrody. 	<ul style="list-style-type: none"> - bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów, - brak zabezpieczenia społecznego na wypadek choroby, starości, - niskie dochody ludności, - wyuczona bezradność, roszczeniowość postaw, - zjawisko starzenia się lokalnej społeczności postępujące na obszarze całego kraju, - niekorzystne trendy demograficzne, - wysoka wrażliwość sektora turystycznego na zmiany w koniunkturze gospodarczej, - mocny wpływ kryzysu związanego z pandemią na branżę związane z turystyką, - obniżanie wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej oraz wysoki poziom przyzwolenia społecznego do picia w środowisku rodzinnym i rówieśniczym.

IV PLANOWANIE DZIAŁAŃ

1. Misja i wizja Miasta Tarnobrzega

Misja

Miasto Tarnobrzeg zapewnia równe szanse rozwoju swoim mieszkańcom, przeciwdziała marginalizacji najsłabszych grup społecznych przy wykorzystaniu aktywności i współpracy organizacji, instytucji i całej społeczności lokalnej.

Wizja rozwoju społecznego Miasta Tarnobrzega:

Miasto bezpieczne, przyjazne środowisku, otwarte na potrzeby społeczności lokalnej.

Kluczowym zadaniem władz Miasta Tarnobrzega jest zapewnienie wysokiego poziomu życia swoim mieszkańcom, a więc stworzenie możliwości i warunków do rozwoju we wszystkich dziedzinach życia. Na szczególną uwagę zasługują osoby, które z takich czy innych przyczyn samodzielnie nie są w stanie włączyć się w szereg przemian podnoszących warunki życiowe społeczności lokalnej. Specjalistyczne wsparcie tych osób stworzy im szansę do rozwoju, a co za tym idzie przełoży się na spadek patologii społecznych w mieście. Zakres zadań związanych ze sferą społeczną oddziałującą na standard życia mieszkańców jest bardzo szeroki. Wizja rozwoju Miasta zostanie zrealizowana poprzez działania z zakresu: sportu, rekreacji, turystyki, edukacji, kultury, opieki zdrowotnej i pomocy społecznej.

2. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Analiza szerokiego spektrum programów rozwoju, których wdrażanie będzie w perspektywie co najmniej najbliższych 10 lat oddziaływać na sytuację w mieście Tarnobrzegu, pozwala prognozować, że w tym okresie, pomoc społeczna stanowić będzie fundamentalny element w polityce zarówno państwa polskiego, jak i samorządu lokalnego. Będzie to efekt między innymi wprowadzenia w życie programu „Europa 2020”, w którym wiele uwagi poświęcono poprawie sytuacji w sferze społecznej.

Miasto Tarnobrzeg, podobnie jak inne samorządy w Polsce, stanie wkrótce przed koniecznością zmierzenia się z nowymi problemami wynikającymi zarówno z uwarunkowań lokalnych, jak wpływu zewnętrznej sytuacji społeczno-polityczno-gospodarczej. Wśród czynników zewnętrznych mających istotny wpływ na sytuację społeczną w Mieście warto wymienić te,

które wynikają z niekorzystnych perspektyw demograficznych – starzenie się społeczeństwa, migracji – zwłaszcza ludzi młodych, napływu imigrantów, niekorzystnych zmian w obszarze podstawowych wartości rodzinnych skutkujących rozpadem rodzin, w tym rodzin wielopokoleniowych, oraz innych nieznanych jeszcze dzisiaj zagrożeń.

Mając na względzie oddziaływanie i problemy globalne, lokalna polityka społeczna w Mieście Tarnobrzegu musi uwzględniać narastający problem starzenia się społeczeństwa, zmiany systemu wartości, zmiany w strukturze rodziny, czy też powiększające się obszary zagrożeń funkcjonowania jednostki i rodziny. Można więc przyjąć, że pomoc społeczna będzie podlegać dużym przemianom zarówno w układzie instytucjonalnym, jak i zadaniowym. Rozwój sytuacji społecznej na terenie Miasta będzie ściśle związany z rozwojem ekonomiczno – społecznym społeczności lokalnej. Uwzględniając przeprowadzoną diagnozę sytuacji społecznej w Mieście Tarnobrzegu oraz skalę i znaczenie społeczne ujawniających problemów określono cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań, które uwzględniają zagrożenia i problemy wynikające z sytuacji zewnętrznej, ale przede wszystkim biorą pod uwagę uwarunkowania lokalne.

Uwzględniając dostępne opracowania analityczne, wyniki ankiet, oraz przeprowadzoną diagnozę lokalnej sytuacji w sferze społecznej sformułowano prognozę przewidywanego rozwoju sytuacji w sferze społecznej.

W układzie celów strategicznych przedstawia się ona następująco:

- **Organizacja kompleksowych działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu wynikającemu z bezrobocia, ubóstwa, bezdomności i uzależnień.**

prognozuje się:

- postępującą dezaktualizację kwalifikacji osób długotrwale bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo, co rodzi potrzebę niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy;
- dalsze rozwarstwienie materialne społeczeństwa, co będzie skutkowało powiększaniem się napięć społecznych;
- wzrost napięć powodujących uzależnienia oraz problem przemocy, co powoduje utrzymywanie się potrzeby pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin, dla osób i rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy, konieczność integracji działań pomocowych świadczonych osobom uzależnionym, a także dotkniętym przemocą;

- wystąpienie skutków związanych z epidemią COVID-19: wzrost liczby osób uzależnionych, wzrost bezrobocia, a co za tym idzie wzrost liczby osób doświadczających problemu ubóstwa;
- napływ uchodźców;

- **Zintegrowany system wspierania rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.**

prognozuje się:

- zwiększającą się liczbę rodzin niepełnych, wymagających wsparcia alimentacyjnego;
- utrzymywanie się potrzeb w zakresie nieodpłatnych usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej oraz organizacje pozarządowe;
- występowanie zjawiska niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, w wychowaniu dzieci;
- niewystarczający w stosunku do narastających potrzeb poziom funkcjonowania systemu pieczy zastępczej, co powoduje utrzymujące się zapotrzebowanie na zawodowe rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka;
- obniżanie się wieku inicjacji seksualnej, wczesnego macierzyństwa i ojcostwa;
- obniżanie się wieku spożywania alkoholu i narkotyków, wzrost liczby osób uzależnionych, w tym od uzależnień behawioralnych;
- wzrost liczby osób doświadczających problemów psychicznych, w tym depresji, chorób psychicznych, wzrost liczby osób po próbach samobójczych;
- wystąpienie skutków związanych z epidemią COVID-19: problemy, zaburzenia i choroby psychiczne związane z lękiem oraz ograniczeniem kontaktów społecznych; problemy z przyswajaniem wiedzy, obniżenie poziomu wiedzy wśród dzieci i młodzieży związane z brakiem możliwości nauki stacjonarnej, wzrost zaburzeń koncentracji, uwagi, wzrost liczby osób uzależnionych w tym od Internetu; wzrost problemów uzależnień, wzrost problemów związanych z występowaniem różnych form przemocy w rodzinie;

- **Organizacja działań zmierzających do poprawy jakości życia i funkcjonowania w społeczeństwie seniorów i osób z niepełnosprawnościami.**

prognozuje się:

- niewystarczająca jakość życia osób z niepełnosprawnością, występowanie sytuacji niepełnego uczestnictwa osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym, niewystarczającej integracji społecznej osób z niepełnosprawnością;

- występowanie istotnego odsetka osób bezrobotnych, dla których niepełnosprawność jest dodatkowym ograniczeniem w dostępie do zatrudnienia;
- utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych osób z niepełnosprawnością i ich rodzin;
- utrzymywanie się potrzeb pomocy specjalistycznej osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin;
- występowanie izolacji i wykluczenia z życia społecznego osób starszych;
- pogłębiające się ubóstwo osób starszych;
- wzrastające potrzeby w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób starszych, zwłaszcza samotnie gospodarujących;
- wystąpienie skutków związanych z epidemią COVID-19: problemy, zaburzenia i choroby psychiczne związane z lękiem oraz ograniczeniem kontaktów społecznych, wzrost wykluczenia osób starszych i z niepełnosprawnością związany z izolacją społeczną;

- **Rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmocnienie potencjału pracowniczego służb społecznych.**

prognozuje się:

- utrzymywanie się zapotrzebowania na nowe lub unowocześnione usługi świadczone przez przygotowane do tego podmioty sektora pozarządowego osobom oraz rodzinom;
- występowanie potrzeb wymagających rozwiązań innowacyjnych dla obszaru polityki społecznej;
- tworzenie szerokich partnerstw lokalnych w celu rozwiązywania problemów społecznych;
- wzrost świadomości obywatelskiej i społecznej mieszkańców;
- wystąpienie skutków związanych z epidemią COVID-19: obniżenie poziomu aktywności społecznej związane z ograniczeniem kontaktów społecznych;

Przedstawione powyżej prognozy pozwalają zdefiniować system działań czyli strategię, która powinna być zrealizowana, aby ograniczyć skutki różnorodnych zagrożeń wynikających zarówno z uwarunkowań zewnętrznych, naturalnych zjawisk biologicznych (np. niepełnosprawności), problemów cywilizacyjnych, jak i niedoskonałości lokalnego systemu polityki społecznej. Proponowana strategia będzie obejmować osiągnięcie celów nastawionych

na eliminację zagrożeń oraz poprawę sytuacji, która w czasie opracowywania Strategii została zidentyfikowana jako niekorzystna.

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie miasta Tarnobrzega, poprzez realizację celów i zadań strategicznych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społeczno-gospodarczego miasta oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu problemów dotyczących społeczność lokalną.

Wdrożenie strategii spowoduje:

- poprawę bezpieczeństwa socjalnego obywateli oraz poprawę warunków ich życia,
- wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
- poprawę stanu zdrowia i sprawności fizycznej, w tym szczególnie osób starszych i z niepełnosprawnościami,
- poprawę jakości życia osób starszych i z niepełnosprawnościami,
- zapewnienie dostępu do usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych w środowisku zamieszkania,
- wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie,
- zmniejszenie rozmiaru problemu uzależnień w mieście,
- stworzenie dogodnych warunków rozwoju dzieci i młodzieży.

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie miasta, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

3. Cele i harmonogram realizacji

Celem strategii są działania długookresowe i długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, aktywność obywatelską, poprawę sytuacji materialnej, co przekłada się na działania na rzecz poprawy zatrudnienia oraz budowania lokalnego rynku pracy. Kompleksowa pomoc osobom z problemami społecznymi powinna opierać się ponadto na profilaktyce, systematycznym monitorowaniu sytuacji społecznej i wczesnym reagowaniu na dostrzegane deficyty.

Szczegółowa diagnoza i analiza sytuacji społecznej Miasta Tarnobrzega połączona z badaniami ankietowymi, pozwoliła wyodrębnić następujące cele strategiczne:

- 1. Zmniejszenie skali wykluczenia społecznego wynikającego z bezrobocia, ubóstwa, bezdomności i uzależnień.**
- 2. Tworzenie zintegrowanego systemu wspierania rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.**
- 3. Utrzymanie osób starszych i z niepełnosprawnościami w środowisku zamieszkania, poprawa jakości ich życia oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.**
- 4. Rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmocnienie potencjału pracowniczego służb społecznych.**

Następnie w ramach poszczególnych celów strategicznych wyodrębniono cele operacyjne i kierunki działań.

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań	Partnerzy	Budżet	2024	2025	2026	2027
Zmniejszenie skali wykluczenia społecznego wynikającego z bezrobocia, ubóstwa, bezdomności i uzależnień	Podejmowanie działań służących ograniczeniu skali długotrwałego bezrobocia i ubóstwa	Tworzenie i realizacja programów przeciwdziałania ubóstwu i długotrwałemu bezrobociu.	MOPR, PUP, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x
		Integracja i intensyfikacja działań z zakresu pomocy społecznej i instytucji rynku pracy służących aktywizacji beneficjentów pomocy społecznej oraz klientów urzędu pracy, np. prac społecznie użytecznych, staży zawodowych, prac interwencyjnych.	MOPR, PUP, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x
		Prowadzenie kursów i szkoleń zawodowych dla osób dorosłych.	MOPR, PUP, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x
		Usługi doradztwa zawodowego oraz poradnictwa psychologicznego, spotkania indywidualne, prelekcje, warsztaty grupowe, inne.	MOPR, PUP, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x

		Tworzenie podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych, spółdzielni socjalnych.	JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne		X	X	X
Rozwijanie miejskiego modelu przeciwdziałania i wychodzenia z bezdomności		Systematyczne monitorowanie problemu bezdomności i zabezpieczanie pomocy doraźnej osobom bezdomnym.	MOPR, JST, MKRPA, ZI, Policja, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X
		Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia, pomocy socjalnej, psychologicznej, reintegracji społecznej i zawodowej, w szczególności przy wykorzystaniu indywidualnych planów wychodzenia z bezdomności.	MOPR, JST, MKRPA, ZI, Policja, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X
		Rozwijanie systemu pomocy rodzinom z problemem uzależnienia oraz dotkniętych przemocą poprzez kompleksowość i interdyscyplinarność podejmowanych działań.	MOPR, JST, MKRPA, Oświata, ZI, Policja, NGO, Sąd, Prokuratura, służba zdrowia	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X
		Podjęcie działań w zakresie edukacji i promowania zdrowego – trzeźwego stylu życia.	MOPR, JST, MKRPA, Oświata, ZI, Policja, NGO, MBP, TDK, MOSiR	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X
Rozbudowa i wzmacnianie systemu przeciwdziałania i rozwiązywania problemów uzależnień								

		Promocja życia bez alkoholu, narkotyków i innych substancji uzależniających.						
		Prowadzenie działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci, młodzieży i rodziców mających zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczających alternatywnych form spędzania wolnego czasu.	MOPR, JST, MKRPA, Oświata, ZI, Policja, NGO, MBP, TDK, MOSiR	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x
		Tworzenie grup wsparcia dla rodzin przeżywających sytuacje kryzysowe	MOPR, JST, MKRPA, ZI, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x
		Podejmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin.	MOPR, JST, MKRPA, ZI, NGO, MOSiR	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x
Tworzenie zintegrowanego systemu wspierania rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży	Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych	Wspieranie rodzin w zakresie zabezpieczenia potrzeb bytowych.	MOPR, NGO, JST	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x
		Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji wychowawczych rodziców i opiekunów poprzez działania edukacyjne (organizacja warsztatów, szkoleń).	MOPR, NGO, Oświata, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, TDK, MBP	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x

		Wsparcie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez pomoc rodziny wspierającej.	MOPR, NGO,	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X
		Prowadzenie grup socjoterapeutycznych dla dzieci z zaburzeniami zachowania. Organizacja zajęć z wczesnego wspomaganie rozwoju.	NGO, Oświata, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X
		Zapewnienie dostępności do opieki przedszkolnej i żłobka.	NGO, Oświata, JST	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X
	Tworzenie warunków dla prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży	Zapewnienie odpowiedniej pomocy socjalnej (ubranie, wyżywienie, wyprawka szkolna itp.) dzieciom z rodzin ubogich.	MOPR, NGO, Oświata, JST	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X
		Zapewnienie pomocy psychologicznej, korekcyjno – kompensacyjnej dzieciom przejawiającym trudności w nauce.	MOPR, NGO, Oświata, JST, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X
		Prowadzenie prac z uczniem zdolnym poprzez zajęcia pozalekcyjne, koła zainteresowań, przygotowanie do konkursów, olimpiad	NGO, Oświata, TDK, MOSiR, MBP	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X

		Rozwijanie bazy edukacyjnej, służącej realizowaniu zainteresowań oraz zagospodarowaniu czasu wolnego dzieciom i młodzieży.	Oświata, JST, NGO, TDK, MOSiR, MBP	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x
	Popularyzacja aktywnego wypoczynku przez uprawianie sportu i rekreację	Organizacja zawodów sportowych	Oświata, JST, NGO, MOSiR	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x
		Prowadzenie treningów dla członków klubów sportowych	Oświata, JST, NGO, MOSiR	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x
		Organizacja wycieczek turystyczno-krajoznawczych	Oświata, JST, NGO, MOSiR, TDK	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x
		Organizacja zajęć sportowych dla mieszkańców gminy	Oświata, JST, NGO, MOSiR	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x
		Organizacja kampanii promujących aktywny styl życia	Oświata, JST, NGO, MOSiR, TDK	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x
		Zapewnienie pomocy rodzinom z dysfunkcjami w przewyciężaniu trudności	Realizacja działań służących podnoszeniu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców wykazujących braki w tym zakresie.	MOPR, NGO, Oświata, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x
	Intensyfikacja pracy socjalnej.		MOPR	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x
	Podejmowanie działań zmierzających do powrotu dzieci umieszczonych w		MOPR, NGO, Policja	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x

		pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.						
		Wykorzystanie instytucji asystentów rodziny do pracy nad przywróceniem prawidłowego funkcjonowania rodziny.	MOPR	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X
		Rozwijanie interdyscyplinarności w działaniach podejmowanych na rzecz wsparcia rodzin.	MOPR, NGO, Oświata, JST, MKRPA, Policja	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X
	Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego	Organizacja konkursów o tematyce kulturalnej dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców miasta	NGO, Oświata, JST, MBP, TDK	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X
		Rozwijanie wśród mieszkańców miasta, w tym szczególnie dzieci i młodzieży, różnorodnych zainteresowań poprzez organizację warsztatów (Warsztaty taneczne, muzyczne, wokalne, plastyczne, teatralne, fotograficzne, dziennikarskie i inne), kół zainteresowań.	NGO, Oświata, JST, MBP, TDK	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X
		Organizacja konkursów o tematyce regionalnej, prezentacja twórców ludowych.	NGO, Oświata, JST, MBP, TDK	Środki własne i zewnętrzne		X	X	X

Utrzymanie osób starszych i z niepełnosprawnościami w środowisku zamieszkania, poprawa jakości ich życia oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym	Rozwijanie usług społecznych na rzecz osób starszych	Zapewnienie odpowiedniej do potrzeb ilości i jakości usług opiekuńczych.	MOPR, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x
		Zapewnienie osobom starszym potrzebującym całodobowej instytucjonalnej pomocy i miejsc w domach pomocy społecznej.	MOPR, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x
		Umożliwienie osobom starszym zamieszkania w mieszkaniach wspomaganych.	MOPR, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x
		Współpraca z zakładami opieki zdrowotnej i szerzenie potrzeby zwiększenia opieki geriatrycznej.	MOPR, JST, NGO Służba zdrowia	Środki własne i zewnętrzne				x
		Wspieranie działalności wolontariatu na rzecz osób starszych	MOPR, JST, NGO, oświata, MBP, TDK, TCS	Środki własne i zewnętrzne			x	x
	Tworzenie oferty edukacyjnej skierowanej do osób starszych	Opracowywanie i realizacja programów promujących zdrowie wśród seniorów i aktywne spędzanie wolnego czasu.	JST, NGO Służba zdrowia, MBP, TDK, MOSiR, TCS	Środki własne i zewnętrzne		x	x	x
		Opracowywanie i realizacja programów edukacyjnych przeciwdziałających wykluczeniu osób starszych w szczególności e-wykluczeniu.	JST, NGO, MBP, TDK, TCS	Środki własne i zewnętrzne			x	x

		Wspieranie działalności edukacyjnej dla seniorów.	JST, NGO, MBP, TDK, MOSiR, TCS	Środki własne i zewnętrzne		X	X	X
Wspieranie aktywności społecznej promującej integrację wewnątrz i między pokoleniową		Wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej osób starszych.	JST, NGO, MBP, MOSiR, TDK, TCS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X
		Opracowywanie i realizacja programów promujących integrację międzypokoleniową.	JST, NGO, MBP, TDK, TCS	Środki własne i zewnętrzne			X	X
Działania na rzecz partycypacji społecznej osób starszych		Budowanie pozytywnego wizerunku starości.	JST, NGO, MBP, TDK, MOSiR, TCS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X
		Promowanie uczestnictwa osób starszych w organizacjach pozarządowych	MOPR, JST, NGO, MBP, TDK, MOSiR, TCS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X
Realizacja działań w dziedzinie promocji zdrowia		Prowadzenie kampanii edukacyjnych promujących zdrowy styl życia.	MOPR, NGO, oświata, służba zdrowia, MBP, TDK, MOSiR	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X
		Opracowywanie i wdrażanie programów profilaktycznych, zdrowotnych przeciwdziałających niepełnosprawności.	NGO, służba zdrowia, MOSiR	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X
Zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnościami do usług społecznych, w tym opieki i rehabilitacji		Organizacja rehabilitacji	służba zdrowia, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X
		Wspieranie funkcjonowania i tworzenia środowiskowych	MOPR, JST, NGO, służba zdrowia	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X

		form pomocy osobom z niepełnosprawnościami.						
Integracja ze środowiskiem osób z niepełnosprawnościami		Wspieranie działań ukierunkowanych na aktywizację zawodową i zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami.	PUP, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x
		Umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami aktywnego udziału w działalności sportowej i kulturalnej.	JST, NGO, MBP, MOSiR, TDK	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x
		Organizowanie spotkań, konsultacji, konferencji dotyczących problemów osób z niepełnosprawnościami	MOPR, JST, NGO, MOSiR, TDK < MBP	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x
		Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do edukacji poprzez realizację kształcenia integracyjnego i specjalnego.	JST, NGO,	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x
		Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom z niepełnosprawnościami pełne uczestnictwo w życiu społecznym.	JST	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x
		Wspieranie funkcjonowania mieszkalnictwa	MOPR, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne				

		wspomaganego dla osób z niepełnosprawnościami.						
Rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmocnienie potencjału pracowniczego służb społecznych	Wspieranie działalności grup obywatelskich i organizacji pozarządowych	Wsparcie organizacji pozarządowych w tym doradztwo prawne, finansowe i lokalowe oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe	NGO, JST	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x
		Zlecenie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych.	MOPR, JST	Środki własne i zewnętrzne		x	x	x
		Zwiększenie koordynacji współdziałania z organizacjami pozarządowymi.	MOPR, NGO, JST	Środki własne i zewnętrzne		x	x	x
		Popularyzacja interdyscyplinarnego modelu pracy.	MOPR, NGO, JST	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x
		Umożliwianie pracownikom instytucji pomocy społecznej możliwości podnoszenia kwalifikacji i superwizji.	MOPR, NGO, JST	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x

Odpowiedzialne za realizację powyższych celów i zadań są wszystkie instytucje i organizacje działające w Mieście Tarnobrzegu w obszarze polityki społecznej.

4. Ramy finansowe strategii

Każdy podmiot z terenu miasta będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji. Nie stanowią one jedynie części składowej budżetu Miasta, ale także dotacje ze źródeł zewnętrznych, pozyskiwanych samodzielnie przez realizatorów. Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w niniejszej Strategii będą:

- budżet Miasta Tarnobrzega,
- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
- inne środki.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych w Mieście Tarnobrzegu przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2021-2022 opracowaną na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej za rok 2021 i 2022 przy uwzględnieniu ryzyka finansowego - zmiana przepisów, wzrost wydatków, inflacja.

Dla przygotowania niniejszej projekcji, w modułach przyjęto założenia wynikające z prognoz: demograficznej, wydatków na pomoc społeczną, zmiany przepisów w zakresie pomocy społecznej oraz realizacji inwestycji w zakresie polityki społecznej w mieście.

W prognozie na lata 2024-2027 zastosowano średnią wzrostu wydatków na pomoc społeczną przewidywaną na podstawie danych własnych MOPR w Tarnobrzegu i Banku Danych Lokalnych GUS.

Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej
1	2024	47.900.000 zł
2	2025	60.300.000 zł
3	2026	76.000.000 zł
4	2027	96.000.000 zł

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych w Mieście Tarnobrzegu przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków na politykę edukacyjną, kulturalną i wsparcie działalności organizacji pozarządowych w latach

2021-2022 opracowaną na podstawie oceny wydatków za rok 2021 i 2022 przy uwzględnieniu ryzyka finansowego - zmiana przepisów, wzrost wydatków, inflacja.

Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie polityki edukacyjnej	Prognoza wydatków finansowych w zakresie polityki kulturalnej	Prognoza wydatków finansowych w zakresie wsparcia organizacji pozarządowych
1	2024	157 171 446,77 zł	9 303 700,00 zł	3 835 545,32 zł
2	2025	192 688 591,45 zł	10 234 070,00 zł	4 000 000,00 zł
3	2026	211 957 450,59 zł	11 257 477,00 zł	4 400 000,00 zł
4	2027	233 153 195,65 zł	12 383 224,70 zł	4 800 000,00 zł

5. Programy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tarnobrzega na lata 2024–2027 będzie realizowana w obszarze pomocy społecznej w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Program współpracy Miasta Tarnobrzega z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej,
- Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej,
- Program Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych.

V. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

1. System monitorowania strategii.

Monitoringiem i ewaluacją objęte będą postępy w realizacji Strategii na dwóch poziomach: poszczególnych kierunków działań oraz celów operacyjnych i strategicznych. Zarządzanie realizacją strategii należy do MOPR w Tarnobrzegu. Monitoring prowadzony będzie przez zespół oceniający powołany zarządzeniem Prezydenta Miasta Tarnobrzega, a w jego skład wejdą m.in. przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współpracujących w jej

realizacji. Poziom osiągnięcia każdego celu operacyjnego, poszczególnych zadań i projektów będzie mierzony raz na dwa lata poczynając od 2025 roku.

Istotny element systemu monitorowania stanowić będzie sporządzanie sprawozdania z planu realizacyjnego wraz ze wskazaniem zadań zrealizowanych, zrealizowanych częściowo i nierozpoczętych oraz identyfikacją przyczyn problemów i prezentacją propozycji ich przezwyciężenia.

Wskaźnikami oceny monitorowania celów strategicznych i szczegółowych Strategii będą przykładowo:

Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki
Podejmowanie działań służących ograniczeniu skali długotrwałego bezrobocia i ubóstwa	Tworzenie i realizacja programów przeciwdziałania ubóstwu i długotrwałemu bezrobociu.	- liczba programów dot. przeciwdziałania ubóstwu i bezrobociu - liczba osób uczestniczących w ww. programach
	Integracja i intensyfikacja działań z zakresu pomocy społecznej i instytucji rynku pracy służących aktywizacji beneficjentów pomocy społecznej oraz klientów urzędu pracy, np. prac społecznie użytecznych, staży zawodowych, prac interwencyjnych.	- liczba zaktywizowanych beneficjentów pomocy społecznej - liczba osób skierowanych do prac społecznie użytecznych, interwencyjnych, - liczba zorganizowanych staży zawodowych
	Prowadzenie kursów i szkoleń zawodowych dla osób dorosłych.	- liczba szkoleń
	Usługi doradztwa zawodowego oraz poradnictwa psychologicznego, spotkania indywidualne, prelekcje, warsztaty grupowe, inne.	- liczba osób korzystających z poradnictwa zawodowego - liczba przeprowadzonych warsztatów grupowych
	Tworzenie podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych, spółdzielni socjalnych.	- liczba utworzonych PES, w tym spółdzielni socjalnych

Rozwijanie miejskiego modelu przeciwdziałania i wychodzenia z bezdomności	Systematyczne monitorowanie problemu bezdomności i zabezpieczanie pomocy doraźnej osobom bezdomnym.	- liczba osób bezdomnych na terenie gminy - liczba osób bezdomnych, którym udzielono pomocy doraźnej
	Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia, pomocy socjalnej, psychologicznej, reintegracji społecznej i zawodowej, w szczególności przy wykorzystaniu indywidualnych planów wychodzenia z bezdomności.	- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie, pomoc socjalną, psychologiczną - liczba osób bezdomnych, które uczestniczyły w reintegracji społecznej i zawodowej - liczba osób które realizowały indywidualne plany wychodzenia z bezdomności
Rozbudowa i wzmacnianie systemu przeciwdziałania i rozwiązywania problemów uzależnień	Rozwijanie systemu pomocy rodzinom z problemem uzależnienia oraz dotkniętych przemocą poprzez kompleksowość i interdyscyplinarność podejmowanych działań.	- liczba podjętych działań przez ZI i grupy robocze, GKRPA - liczba osób objętych pomocą
	Podjęcie działań w zakresie edukacji i promowania zdrowego – trzeźwego stylu życia. Promocja życia bez alkoholu, narkotyków i innych substancji uzależniających.	- liczba i rodzaj przeprowadzonych działań edukacyjnych - liczba osób uczestniczących w programach edukacyjnych
	Prowadzenie działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci, młodzieży i rodziców mających zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczających alternatywnych form spędzania wolnego czasu.	- liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych - liczba uczestników biorących udział w działaniach edukacyjnych
	Tworzenie grup wsparcia dla rodzin przeżywających sytuacje kryzysowe	- liczba utworzonych grup wsparcia
	Podejmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin.	- liczba udzielonych porad - liczba osób, które korzystały z pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej

Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych	Wspieranie rodzin w zakresie zabezpieczenia potrzeb bytowych.	- liczba rodzin objętych wsparciem
	Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji wychowawczych rodziców i opiekunów poprzez działania edukacyjne (organizacja warsztatów, szkoleń).	- liczba warsztatów, szkoleń - liczba uczestników
	Wsparcie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych poprzez pomoc rodziny wspierającej.	- liczba rodzin objętych wsparciem
	Prowadzenie grup socjoterapeutycznych dla dzieci z zaburzeniami zachowania.	- liczba funkcjonujących grup, - liczba dzieci uczestniczących w spotkaniach grup socjoterapeutycznych
	Zapewnienie dostępności do opieki przedszkolnej i żłobka.	- liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym - liczba dostępnych miejsc w przedszkolach - utworzenie żłobka
Tworzenie warunków dla prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży	Zapewnienie odpowiedniej pomocy socjalnej (ubranie, wyżywienie, wyprawka szkolna itp.) dzieciom z rodzin ubogich.	- liczba dzieci z rodzin ubogich, które otrzymały wsparcie
	Zapewnienie pomocy psychologicznej, korekcyjno – kompensacyjnej dzieciom przejawiającym trudności w nauce.	- liczba dzieci objętych pomocą psychologiczną - liczba godzin zajęć korekcyjno - kompensacyjnych
	Prowadzenie prac z uczniem zdolnym poprzez zajęcia pozalekcyjne, koła zainteresowań, przygotowanie do konkursów, olimpiad	- liczba godzin zajęć pozalekcyjnych - liczba uczniów biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych
	Rozwijanie bazy edukacyjnej, służącej realizowaniu zainteresowań oraz zagospodarowaniu czasu wolnego dzieciom i młodzieży.	- ilość i rodzaj przeprowadzonych modernizacji, zakupionych sprzętów i pomocy dydaktycznych
Popularyzacja aktywnego wypoczynku przez	Organizacja zawodów sportowych.	- liczba zorganizowanych zawodów sportowych

uprawianie sportu i rekreację	Prowadzenie treningów dla członków klubów sportowych	- liczba osób biorących udział w treningach
	Organizacja wycieczek turystyczno-krajoznawczych	- liczba zorganizowanych wycieczek - liczba osób uczestniczących w wycieczkach
	Organizacja zajęć sportowych dla mieszkańców gminy	- liczba zorganizowanych zajęć sportowych - liczba osób uczestniczących w zajęciach sportowych
	Organizacja kampanii promujących aktywny styl życia	- liczba zorganizowanych kampanii promocyjnych
Zapewnienie pomocy rodzinom z dysfunkcjami w przewyciężaniu trudności	Realizacja działań służących podnoszeniu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców wykazujących braki w tym zakresie.	- liczba działań służących podnoszeniu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych - liczba rodziców biorących udział w ww. działaniach
	Intensyfikacja pracy socjalnej.	- liczba rodzin objętych pracą socjalną
	Podjęcie działań zmierzających do powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.	- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, które powróciły do rodziny biologicznej
	Wykorzystanie instytucji asystentów rodziny do pracy nad przywróceniem prawidłowego funkcjonowania rodziny.	- liczba asystentów udzielających wsparcia - liczba osób/rodzin korzystających z wsparcia asystenta rodziny
	Rozwijanie interdyscyplinarności w działaniach podejmowanych na rzecz wsparcia rodzin.	- liczba podejmowanych działań
Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego	Organizacja konkursów o tematyce kulturalnej dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców gminy.	- liczba zorganizowanych konkursów - liczba dzieci, młodzieży i dorosłych biorących udział w konkursach
	Rozwijanie wśród mieszkańców gminy, w tym szczególnie dzieci i młodzieży, różnorodnych zainteresowań poprzez organizację warsztatów (Warsztaty taneczne, muzyczne, wokalne, plastyczne, teatralne,	- liczba zorganizowanych warsztatów - liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w poszczególnych warsztatach

	fotograficzne, dziennikarskie i inne), kół zainteresowań.	
	Organizacja konkursów o tematyce regionalnej, prezentacja twórców ludowych.	- liczba konkursów - liczba spotkań, prezentacji twórców ludowych
Rozwijanie usług społecznych na rzecz osób starszych	Zapewnienie odpowiedniej do potrzeb ilości i jakości usług opiekuńczych.	- liczba świadczonych usług opiekuńczych - liczba beneficjentów usług opiekuńczych
	Zapewnienie osobom starszym potrzebującym całodobowej instytucjonalnej pomocy i miejsc w domach pomocy społecznej.	- ilość dostępnych miejsc w DPS
	Umożliwienie osobom starszym zamieszkania w mieszkaniach wspomaganych.	- liczba osób starszych zamieszkałych w mieszkaniach wspomaganych
	Współpraca z zakładami opieki zdrowotnej i szerzenie potrzeby zwiększenia opieki geriatrycznej.	- liczba i rodzaj podjętej współpracy w zakresie zwiększenia opieki geriatrycznej
	Wspieranie działalności wolontariatu na rzecz osób starszych	- liczba wolontariuszy działających na rzecz osób starszych
Tworzenie oferty edukacyjnej skierowanej do osób starszych	Opracowywanie i realizacja programów promujących zdrowie wśród seniorów i aktywne spędzanie wolnego czasu.	- liczba programów - liczba osób uczestniczących w programie
	Opracowywanie i realizacja programów edukacyjnych przeciwdziałających wykluczeniu osób starszych w szczególności e-wykluczeniu.	- liczba programów edukacyjnych przeciwdziałających wykluczeniu osób starszych - liczba osób uczestniczących w programie
	Wspieranie działalności edukacyjnej dla seniorów	- liczba i rodzaj udzielonego wsparcia
Wspieranie aktywności społecznej promującej integrację wewnątrz i między pokoleniową	Wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej osób starszych.	- liczba działań promujących aktywność kulturalną, fizyczną i rekreacyjną osób starszych
	Opracowywanie i realizacja programów promujących integrację międzypokoleniową	- liczba opracowanych programów promujących integrację międzypokoleniową

Działania na rzecz partycypacji społecznej osób starszych	Budowanie pozytywnego wizerunku starości.	- liczba przeprowadzonych kampanii dot. budowania pozytywnego wizerunku starości
	Promowanie uczestnictwa osób starszych w organizacjach pozarządowych	- liczba akcji promocyjnych - liczba osób starszych w organizacjach pozarządowych
Realizacja działań w dziedzinie promocji zdrowia	Prowadzenie kampanii edukacyjnych promujących zdrowy styl życia.	- liczba przeprowadzonych kampanii
	Opracowywanie i wdrażanie programów profilaktycznych, zdrowotnych przeciwdziałających niepełnosprawności.	- liczba programów - liczba osób uczestniczących w programie
Zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnościami do usług społecznych, w tym opieki i rehabilitacji	Organizacja rehabilitacji	- liczba osób korzystających z rehabilitacji
	Wspieranie funkcjonowania i tworzenia środowiskowych form pomocy osobom z niepełnosprawnościami.	- liczba działań wspierających
Integracja ze środowiskiem osób z niepełnosprawnościami	Wspieranie działań ukierunkowanych na aktywizację zawodową i zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami.	- liczba działań wspierających
	Umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami aktywnego udziału w działalności sportowej i kulturalnej.	- liczba działań wspierających
	Organizowanie spotkań, konsultacji, konferencji dotyczących problemów osób z niepełnosprawnościami	- liczba zorganizowanych spotkań, konsultacji, konferencji dotyczących problemów osób z niepełnosprawnościami
	Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do edukacji poprzez realizację kształcenia integracyjnego i specjalnego.	- liczba osób z niepełnosprawnościami objętych kształceniem integracyjnym i specjalnym
	Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom z	- liczba zlikwidowanych barier

	niepełnosprawnościami pełne uczestnictwo w życiu społecznym.	
	Wspieranie funkcjonowania mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnościami.	- liczba i rodzaj udzielonego wsparcia
Wspieranie działalności grup obywatelskich i organizacji pozarządowych	Wsparcie organizacji pozarządowych w tym doradztwo prawne, finansowe i lokalowe oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe	- liczba udzielonego wsparcia
	Zlecenie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych.	- liczba zleconych zadań
	Zwiększenie koordynacji współdziałania z organizacjami pozarządowymi.	- liczba wspólnych działań
	Popularyzacja interdyscyplinarnego modelu pracy.	- liczba podejmowanych działań
	Umożliwianie pracownikom instytucji pomocy społecznej możliwości podnoszenia kwalifikacji i superwizji.	- liczba pracowników uczestniczących w kursach i szkoleniach podnoszących kwalifikacje

2. Ewaluacja strategii

Ewaluacja Strategii będzie to systematyczna i obiektywna ocena zaplanowania, wdrożenia i rezultatów strategii. Celem ewaluacji SRPS jest określenie adekwatności i stopnia osiągnięcia celów, efektywności, skuteczności, wpływu i trwałości.

Ewaluacja stanowić będzie ocenę przedsięwzięć w kontekście ich wyniku, wpływu, oraz potrzeb, które miały zaspokajać. W tym ujęciu celem ewaluacji będzie weryfikacja osiągnięć danego przedsięwzięcia w realizacji do zaplanowanych oczekiwań oraz wykorzystanie uzyskanych w ten sposób informacji i doświadczeń przy projektowaniu i planowaniu podobnych działań w przyszłości. Rekomendacje i wnioski formułowane będą w oparciu o określone standardy i kryteria.

- osiągnięcie celów operacyjnych może być przedstawione poprzez produkty (np. dostarczenie określonej liczby szkoleń dla osób długotrwale bezrobotnych);

- realizacja celów szczegółowych/zadań może być przedstawiona poprzez rezultaty (np. osiągnięcia poprawy – w wyniku zrealizowanych szkoleń – w zakresie możliwości zatrudnienia osób długotrwale bezrobotnych);

- realizacja celów ogólnych/strategicznych może być przedstawiona poprzez wyniki oddziaływania strategii (np.: ograniczenia bezrobocia wśród osób wcześniej długotrwale bezrobotnych);

Ewaluacja ocenić będzie wszystkie elementy logiki interwencji strategii - zarówno dla poziomu działań, produktów, rezultatów i oddziaływań, jak i na poziomie wszystkich rodzajów celów danej interwencji.

Zasadniczym celem ewaluacji będzie stałe doskonalenie skuteczności i efektywności interwencji publicznej, rozumiane w kategoriach pozytywnych efektów społecznych lub gospodarczych związanych bezpośrednio z realizacją danej strategii. Celem ewaluacji będzie przede wszystkim uzyskanie niezależnej opinii na temat rzeczywistych lub potencjalnych sukcesów strategii oraz czynników, które przyczyniły się do osiągnięcia danych rezultatów. Jednym z celów ewaluacji jest również wymiar edukacyjny, to analiza mechanizmów działania strategii, próba identyfikacji dobrych praktyk w zarządzaniu strategią i ich upowszechnienie czy też analiza popełnionych błędów celem ich uniknięcia w przyszłości.

Kryteria ewaluacji

Jednym z ważnych elementów etapu planowania ewaluacji będzie podjęcie decyzji w jaki sposób ma być dokonana ocena, jakie kryteria ewaluacji powinny być zastosowane do określonego badania. Główne kryteria ewaluacji:

- trafność
- efektywność
- skuteczność
- oddziaływanie/użyteczność
- trwałość.

Proces ewaluacji

Ewaluacja strategii jest procesem wieloetapowym, na który składa się: planowanie, projektowanie, realizacja, raportowanie, wykorzystanie wyników ewaluacji.

Planowanie ewaluacji strategii obejmie następujące etapy:

- określenie celu (lub celów): zdefiniowanie problemów oraz podstawowych kryteriów ewaluacji, dzięki czemu otrzymamy odpowiedź na pytanie: po co przeprowadzamy ewaluację;

- wyznaczenie czasu badania: etapu w cyklu realizacji strategii, który będzie podlegał ewaluacji i wstępnego harmonogramu ewaluacji (rozpoczęcia, zakończenia, terminu dostarczenia raportu z ewaluacji);
- wskazanie zakresu: przedmiotowego (strategii poddanej ewaluacji lub innych obszarów interwencji czy zagadnień horyzontalnych); czasowego; terytorialnego oraz określenie zasobów potrzebnych do realizacji badania;
- wybór odbiorców: w zależności od sprecyzowania grup docelowych strategii czy innych zainteresowanych stron;
- identyfikacja dostępnych danych wyjściowych, czyli dokumentów programowych, raportów z monitoringu strategii, danych statystycznych, wyników wcześniejszych ewaluacji.

Załączniki

ANKIETA

„PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW”

Szanowni Mieszkańcy!

Zapraszamy do wypełnienia ankiety, która jest **anonimowa i dobrowolna**.

Celem badania jest poznanie Państwa opinii na temat warunków życia w mieście oraz opinii dotyczących najważniejszych problemów społecznych, określenie potrzeb i wyznaczenie kierunków działań samorządu Miasta Tarnobrzega w sferze społecznej. Zebrane informacje posłużą wyłącznie sporządzeniu zbiorczych zestawień i zostaną wykorzystane do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tarnobrzega do 2027.

Z góry dziękujemy za wypełnienie ankiety. *Zespół opracowujący Strategię.*

1. W jakim stopniu jest Pan(i) zadowolony(a) z następujących warunków życia w mieście Tarnobrzegu? *Proszę przy każdym stwierdzeniu poniżej zaznaczyć jedną z możliwych odpowiedzi na skali: 1 bardzo niezadowolony(a), 2 – Niezadowolony(a), 3 – Trudno powiedzieć, 4 – Zadowolony(a), 5 - bardzo zadowolony(a).*

	1	2	3	4	5
1. Organizacja czasu wolnego (koła zainteresowań, kluby sportowe, sport i rekreacja)					
2. Dostępność sieci Internet					
3. Dostęp do informacji na temat wydarzeń w mieście					
4. Dostęp do oferty kulturalnej (biblioteka, koncerty, wystawy itp.)					
5. Organizacja imprez cyklicznych na terenie miasta					
6. Dostępność doradztwa psychologiczno - prawnego					
7. Dostęp do świadczeń pomocy społecznej					
8. Dostęp do opieki zdrowotnej (lekarze specjaliści, ośrodki zdrowia)					
9. Bezpieczeństwo publiczne mieszkańców					
10. Warunki mieszkaniowe					
11. Miejsca rekreacji (np. place zabaw, ścieżki rowerowe, boiska sportowe, parki, skwery)					
12. Oferta edukacyjna szkół					
13. Dostępność do przedszkoli					
14. Kultywowanie lokalnej tradycji i historii w codziennym życiu					
15. Dostępność do żłobków, klubów dziecięcych					
16. Siła więzi międzyludzkich integrujących mieszkańców					

17. Dostępność do handlu i usług					
18. Udział mieszkańców w życiu publicznym /możliwość działania w organizacjach społecznych i (pozarządowych)					
19. Stan dróg					
20. Opieka nad osobami starszymi - polityka senioralna					
21. Lokalny rynek pracy - możliwość znalezienia pracy, poziom zarobków					

2. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców Miasta Tarnobrzega są najbardziej Pani/Pana zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym? Proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi.

1. Osoby starsze i samotne
2. Rodziny i osoby dotknięte bezrobociem
3. Bezdomni i osoby zagrożone bezdomnością (mające problemy mieszkaniowe)
4. Osoby chore, niepełnosprawne i ich rodziny
5. Rodziny i osoby zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, w tym rodziny wielodzietne i niepełne
6. Osoby samotnie wychowujące dzieci
7. Osoby opuszczające zakłady karne
8. Rodziny i osoby o niskim statusie materialnym
9. Dzieci i młodzież
10. Osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie
11. Inna grupa (proszę wskazać jaka).....

3. Jakie problemy społeczne rodzin uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Miasta Tarnobrzega? Proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi.

1. Bezrobocie
2. Ubóstwo
3. Niewydolność materialna rodziny (długi bankowe)
4. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawcza i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci
5. Niezaradność życiowa
6. Alkoholizm
7. Narkomania
8. Niepełnosprawność
9. Długotrwała lub ciężka choroba
10. Przemoc w rodzinie
11. Rozpad więzi rodzinnych, samotne wychowywanie dzieci
12. Problemy wieku podeszłego/izolacja osób starszych
13. Zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych
14. Brak poczucia bezpieczeństwa mieszkańców - przestępczość
15. Złe warunki mieszkaniowe - brak mieszkań komunalnych i socjalnych
16. Bezdomność
17. Sieroctwo społeczne (wychowywanie dzieci poza rodziną - w domach dziecka, rodzinach zastępczych)
18. Migracja osób młodych
19. Inne (jakie?) .....

4. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzec można najczęściej na terenie Miasta Tarnobrzega? Proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi.

1. Zaniedbanie wychowawcze ze strony rodziców
2. Brak pozytywnych wzorców i autorytetów
3. Agresja i przemoc szkolna
4. Przemoc ze strony rodziców
5. Sięganie po substancje uzależniające (np. alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy)
6. Przystępczość, wandalizm i chuligaństwo
7. Brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego
8. Bezproduktywne spędzanie czasu wolnego
9. Zaniedbanie socjalne (niedożywienie, higiena)
10. Uzależnienie od sieci Internet
11. Demoralizacja
12. Inne (jakie?) .....

5. Jakie problemy społeczne osób starszych uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Miasta Tarnobrzega? Proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi.

1. Niewystarczające środki finansowe
2. Izolacja społeczna (samotność)
3. Ograniczony dostęp do usług opiekuńczych
4. Bariery architektoniczne
5. Brak wsparcia i opieki ze strony rodziny (odrzućcie rodziny)
6. Niepełnosprawność i schorzenia wieku starszego
7. Ograniczony dostęp do długoterminowej opieki medycznej
8. Ograniczona oferta spędzania czasu wolnego
9. Inne (jakie?) .....

6. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne na terenie Miasta Tarnobrzega? Proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi.

1. Bariery architektoniczne
2. Problemy psychologiczne i zdrowotne
3. Ograniczony dostęp do usług opiekuńczych
4. Ograniczony dostęp do placówek rehabilitacyjnych
5. Ubóstwo i bieda
6. Izolacja rodzinna (odrzućcie)
7. Izolacja społeczna (samotność)
8. Utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu
9. Brak miejsc pracy dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością (bezrobocie)
10. Brak ofert spędzania czasu wolnego
11. Deficyt zakładów pracy chronionej
12. Inne (jakie?) .....

7. Jakie Pani/Pana zdaniem są główne powody bezrobocia w Mieście Tarnobrzegu? Proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi.

1. Trudna sytuacja na lokalnym rynku pracy, brak oferty pracy
2. Niechęć do podjęcia pracy
3. Brak odpowiednich kwalifikacji do potrzeb lokalnego rynku pracy
4. Uzależnienia
5. Brak opieki nad dziećmi lub osobą zależną
6. Inne (jakie?) .....

8. Jak Pani/Pan ocenia skalę występowania w Mieście Tarnobrzegu problemu uzależnień tj.: alkoholizmu, narkomanii? Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź.

1. Bardzo wysoka
2. Wysoka
3. Średnia
4. Niska
5. Bardzo niska
6. Trudno powiedzieć

9. Jakie są według Pani/Pana przyczyny występowania uzależnień? Proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi.

1. Bezrobocie, utrata pracy
2. Niepełnosprawność
3. Indywidualne skłonności do popadania w nałogi
4. Niezaradność życiowa
5. Konflikty rodzinne/rozpad rodziny
6. Stres
7. Inne (jakie?) .....

10. Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy w rodzinie? (proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź)

1. Znam wiele takich rodzin
2. Znam nieliczne takie rodziny
3. Tylko słyszałam/em o takich rodzinach
4. Nie słyszałam/em o takich rodzinach

11. Jakie są według Pani/Pana przyczyny przemocy domowej? (proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi)

1. Brak pracy
2. Zazdrość
3. Uzależnienia
4. Nieumiejętność radzenia sobie z problemami wychowawczymi
5. Wzorce pokoleniowe przemocy
6. Choroba psychiczna
7. Inne (jakie?) .....

12. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze wobec ofiar przemocy domowej? (proszę zaznaczyć maksymalnie trzy odpowiedzi)

1. Zwiększenie dostępności poradnictwa prawnego i psychologicznego
2. Organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych
3. Leczenie uzależnień
4. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach udzielających pomocy
5. Umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia osobom doznającym przemocy
6. Umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia osobom stosującym przemoc
7. Podejmowanie działań w kierunku izolowania przemocy od osób stosujących przemoc
8. Inne (jakie?) .....

13. Jakie problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Miasta Tarnobrzega? (proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź)

1. Długi okres oczekiwania na usługi medyczne
2. Ograniczona liczba lekarzy specjalistów
3. Ograniczona liczba wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych

4. Niewystarczająca profilaktyka i edukacja zdrowotna
5. Inne (jakie?) .....

14. Jakie problemy społeczne w obszarze edukacji uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Miasta Tarnobrzega? (proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi)

1. Ograniczona możliwość korzystania z placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3
2. Niewystarczająca liczba placówek wychowania przedszkolnego
3. Brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki
4. Ograniczone wsparcie psychologiczno-pedagogiczne
5. Niewystarczająca oferta zajęć pozalekcyjnych
6. Inne (jakie?) .....

15. Jakie problemy społeczne w obszarze sportu i kultury uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Miasta Tarnobrzega? (proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi)

1. Zbyt mała ilość organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową
2. Nie w pełni wykorzystany potencjał historii i kultury regionu
3. Niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży
4. Niewykorzystany potencjał wiejskich świetlic – brak systematycznych działań
5. Zbyt mało imprez i wydarzeń środowiskowych (jakich?).....
6. Inne (jakie?) .....

16. Jak ocenia Pani/Pan poziom bezpieczeństwa na terenie Miasta Tarnobrzega? (proszę zaznaczyć odpowiednią odpowiedź)

1. Jest bezpiecznie
2. Jest normalnie
3. Jest niebezpiecznie
4. Nie mam zdania

17. Jakie problemy społeczne w obszarze bezpieczeństwa uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Miasta Tarnobrzega? (proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi)

1. Niewystarczająca liczba patroli policyjnych
2. Częste napady, rozboje
3. Wandalizm
4. Osoby spożywające alkohol w miejscach publicznych
5. Przemoc w rodzinie
6. Zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy)
7. Za mało monitoringu wizyjnego w centrum i rejonach szczególnie niebezpiecznych
8. Inne (jakie?) .....

18. Proszę ocenić jakie działania przyczynią się do rozwiązania problemów społecznych na terenie Miasta Tarnobrzega? Proszę użyć skali od 1 – mało ważne do 10 – bardzo ważne przez wpisanie cyfry ze skali w kolumnie po prawej stronie dla każdego działania.

1. Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami	
2. Pomoc sąsiedzka	
3. Założenie grupy wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami	
4. Założenie grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	

5. Propagowanie idei wolontariatu i tworzenia warunków do jego działania	
6. Finansowanie płatnych szczepionek dla dzieci i osób starszych	
7. Zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów	
8. Profilaktyka uzależnień skierowana do dzieci, młodzieży	
9. Zapewnienie dostępu do pedagoga, logopedy i opieki medycznej w szkołach i przedszkolach	
10. Potrzeba pedagogizacji rodziców i dzieci	
11. Rozwój i promocja turystyki	
12. Poprawa komunikacji autobusowej	
13. Działania zmierzające do poprawy estetyki miasta	
14. Budowa mieszkań komunalnych i socjalnych	
15. Budowa lub remont chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia	
16. Modernizacja dróg	
17. Uruchomienie nowej placówki dla dzieci do 3 lat (żłobek)	
18. Ograniczenie bezrobocia i jego skutków, działania wspierające tworzenie miejsc pracy	
19. Usługi opiekuńcze dla osób starszych i/lub niepełnosprawnych	
20. Aktywizacja społeczna ludzi starszych	
21. Skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym	
22. Działania prowadzące do poprawy sytuacji na rynku pracy osób młodych w tym absolwentów szkół poprzez organizowanie kursów i szkoleń pod kątem dostosowania ich do potrzeb na rynku pracy	
23. Szkolenia umożliwiające podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych długotrwale bezrobotnych (zwłaszcza w wieku 50+)	
24. Wsparcie pracodawców oraz przedsiębiorczości (doradztwo, szkolenia, system zachęt)	
25. Poprawa infrastruktury (drogowej, wodociągowej, kanalizacyjnej, innej)	
26. Promowanie i wspieranie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej (spółdzielnia socjalna, przedsiębiorstwa społeczne)	
27. Wsparcie inicjatyw obywatelskich (fundacji i stowarzyszeń prowadzących działalność niezarobkową)	
28. Zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej, rzeczowej, usługowej)	
29. Organizacja imprez integracyjnych mających na celu aktywizację mieszkańców (np. pikniki rodzinne itp.)	
30. Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom	
31. Walka z patologiami społecznymi (narkomania, alkoholizm, inne środki psychoaktywne)	
32. Rozwijanie modelu wsparcia dla rodzin przeżywających kryzys i problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi	

19. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska w Pani/Pana ocenie najbardziej uwidaczniają się w mieście? (proszę zaznaczyć znakiem X maksymalnie 3 odpowiedzi)

- ubóstwo
- bezrobocie
- bezdomność
- alkoholizm
- narkomania
- przestępczość
- rozpad rodzin
- przemoc w rodzinie
- niepełnosprawność
- bezradność opiekuńczo-wychowawcza
- zanik więzi społecznych
- starzenie się społeczeństwa
- dewastacja środowiska naturalnego
- inne (jakie?).....

20. Czy Pani/Pana zdaniem oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w mieście zaspokaja potrzeby mieszkańców? (proszę zaznaczyć znakiem X jedną odpowiedź)

- tak
- nie
- nie wiem

21. Czy Pani/Pana zdaniem oferta opieki przedszkolnej w mieście zaspokaja potrzeby mieszkańców? (proszę zaznaczyć znakiem X jedną odpowiedź)

- tak
- nie
- nie wiem

22. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w mieście? (proszę zaznaczyć znakiem X jedną odpowiedź)

- dobrze
- dostatecznie
- niedostatecznie
- nie wiem

23. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność oferty kulturalnej w mieście? (proszę zaznaczyć znakiem X jedną odpowiedź)

- dobra
- dostateczna

- niedostateczna
- nie wiem

24. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w mieście ofertę w zakresie ochrony zdrowia? (proszę zaznaczyć znakiem X jedną odpowiedź)

- dobrze
- dostatecznie
- niedostatecznie
- nie wiem

25. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w mieście ofertę w zakresie sportu i rekreacji? (proszę zaznaczyć znakiem X jedną odpowiedź)

- dobrze
- dostatecznie
- niedostatecznie
- nie wiem

26. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania? (proszę zaznaczyć znakiem X jedną odpowiedź)

- tak
- raczej tak
- raczej nie
- nie wiem
- nie

27. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w mieście działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu? (proszę zaznaczyć znakiem X jedną odpowiedź)

- dobrze
- dostatecznie
- niedostatecznie
- nie wiem

28. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w mieście działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu? (proszę zaznaczyć znakiem X jedną odpowiedź)

- dobrze
- dostatecznie
- niedostatecznie
- nie wiem

29. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w mieście działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom? (proszę zaznaczyć znakiem X jedną odpowiedź)

- dobrze
- dostatecznie

- niedostatecznie
- nie wiem

30. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie miasta ? (proszę zaznaczyć znakiem X jedną odpowiedź)

- tak
- nie

31. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta ? (proszę zaznaczyć znakiem X jedną odpowiedź)

- tak
- nie
- nie wiem

32. Jakie problemy najczęściej dotyczą osoby starsze w mieście? (proszę podać jedną odpowiedź)

.....

33. Jakie problemy najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne w mieście? (proszę podać jedną odpowiedź)

.....

34. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie miasta uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych? (proszę zaznaczyć znakiem X jedną odpowiedź)

- tak
- raczej tak
- raczej nie
- nie

35. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami? (proszę zaznaczyć znakiem X jedną odpowiedź)

- dobrze
- dostatecznie
- niedostatecznie
- nie wiem

36. Jakich Pani/Pana zdaniem działań, inicjatyw, które mogłyby integrować, aktywizować lokalną społeczność czy przyczyniać się do łagodzenia bądź rozwiązywania lokalnych problemów społecznych oraz pełniejszego zaspokojenia potrzeb mieszkańców, brakuje w mieście? (proszę podać maksymalnie 2 propozycje)

1.

.....

2.

.....

37. Jak Pani/Pan ocenia swój poziom zadowolenia z faktu bycia mieszkańcem miasta ?

- dobrze
- dostatecznie
- niedostatecznie
- nie wiem

Informacja dotycząca osoby wypełniającej ankietę

Od jak dawna mieszka Pani/Pan na terenie miasta ?

- od urodzenia
- od ..... lat

Płeć:

- Kobieta
- Mężczyzna

Wiek:

- poniżej 20 lat
- 20-25 lat
- 26-35 lat
- 36-45 lat
- 46-55 lat
- 56-65 lat
- powyżej 65 lat

Wykształcenie:

- podstawowe
- gimnazjalne
- zasadnicze zawodowe
- średnie
- wyższe

Wykaz skrótów

MKRPA – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

SRPS – Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

GUS – Główny Urząd Statystyczny

JST – jednostka samorządu terytorialnego

KS – Klub sportowy

MOPR – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

NGO – ang. *Non-Governmental Organization* – organizacja pozarządowa

NZOZ – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

MOSiR - Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji

MBP - Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Michała Marcza w Tarnobrzegu

TDK - Tarnobrzesci Dom Kultury

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna

TCS – Tarnobrzescie Centrum Seniora

Spis wykresów i tabel

Wykres 1. Udział respondentów ankiety w podziale na płeć. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.	12
Wykres 2 Udział respondentów ankiety w podziale długość zamieszkiwania na terenie miasta . Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.	13
Wykres 3. Udział respondentów wg wieku. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.	13
Wykres 4. Podział respondentów wg poziomu wykształcenia. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.	14
Wykres 5. Przedsiębiorstwa z terenu Miasta Tarnobrzega. Podział według rodzajów działalności PKD 2007. Źródło: dane GUS https://bdl.stat.gov.pl/	17
Wykres 6. Liczba zamieszkałej ludności. Źródło: UM Tarnobrzeg.....	21
Wykres 7. Ruch naturalny ludności w mieście Tarnobrzegu w latach 2020-2022. Źródło: UM Tarnobrzeg.	22
Wykres 8. Migracje ludności na terenie miasta Tarnobrzega w latach 2020-2022. Źródło: UM.....	22
Wykres 9. Liczba rodzin i osób objętych procedurą NK w latach 2020-2022. Źródło: Dane MOPR Tarnobrzeg.	78
Wykres 10. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.	87
Wykres 11. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.	87
Wykres 12. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezdomności w latach 2020-2022. Źródło: MOPR Tarnobrzeg.	88
Wykres 13. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu niepełnosprawności w latach 2020-2022. Źródło: MOPR Tarnobrzeg.....	89
Wykres 14. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezrobocia w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.	97
Wykres 15. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.	99
Wykres 16Liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.	100
Wykres 17. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu alkoholizmu i narkomani w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.	104
Wykres 18. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.	105

Wykres 19. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu trudności adaptacyjnych po opuszczeniu zakładu karnego w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.	105
Wykres 20. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu przemocy domowej w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.	106
Wykres 21. Liczba wypełnionych formularzy Niebieska Karta wszczynających procedurę w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.	106
Wykres 22. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu zdarzenia losowego w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.	107
Wykres 23. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące osób, rodzin, grup mieszkańców Miasta Tarnobrzega, które są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Źródło: badanie ankietowe.	110
Wykres 24. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące najważniejszych problemów społecznych dotyczących rodzin. Źródło: badanie ankietowe.	111
Wykres 25. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące negatywnych zjawisk odnoszących się do dzieci i młodzieży. Źródło: badanie ankietowe.	111
Wykres 26. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące najważniejszych problemów osób starszych. Źródło: badanie ankietowe.	112
Wykres 27. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące problemów osób z niepełnosprawnościami. Źródło: badanie ankietowe.	112
Wykres 28. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące powodów bezrobocia. Źródło: badanie ankietowe.	113
Wykres 29. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące skali występowania problemu uzależnień. Źródło: badanie ankietowe.	113
Wykres 30. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące przyczyn występowania uzależnień. Źródło: badanie ankietowe.	114
Wykres 31. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące przyczyn przemocy w rodzinie. Źródło: badanie ankietowe.	114
Wykres 32. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące skutecznych działań wobec ofiary przemocy w rodzinie. Źródło: badanie ankietowe.	115
Wykres 33. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące problemów w obszarze opieki zdrowotnej. Źródło: badanie ankietowe.	115
Wykres 34. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące problemów w obszarze edukacji. Źródło: badanie ankietowe.	116
Wykres 35. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące problemów w obszarze sportu i kultury. Źródło: badanie ankietowe.	116
Wykres 36. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące bezpieczeństwa na terenie Miasta Tarnobrzega. Źródło: badanie ankietowe.	117

Wykres 37. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące problemów w obszarze bezpieczeństwa na terenie Miasta Tarnobrzega. Źródło: badanie ankietowe.....	117
Wykres 38. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące najbardziej widocznych problemów na terenie Miasta Tarnobrzega. Źródło: badanie ankietowe.....	119
Wykres 39. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oferty opieki nad dziećmi do lat 3 Źródło: badanie ankietowe.....	119
Wykres 40. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oferty przedszkolnej w mieście. Źródło: badanie ankietowe.....	120
Wykres 41. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oferty edukacyjnej w mieście. Źródło: badanie ankietowe.....	120
Wykres 42. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące atrakcyjności oferty kulturalnej w mieście. Źródło: badanie ankietowe.....	120
Wykres 43. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oferty w zakresie ochrony zdrowia w mieście. Źródło: badanie ankietowe.....	121
Wykres 44. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oferty w zakresie sportu i rekreacji. Źródło: badanie ankietowe.....	121
Wykres 45. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Źródło: badanie ankietowe.....	121
Wykres 46. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. Źródło: badanie ankietowe.....	122
Wykres 47. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące działań w zakresie przeciwdziałania ubóstwu. Źródło: badanie ankietowe.....	122
Wykres 48. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące działań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom. Źródło: badanie ankietowe.....	122
Wykres 49. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące przemocy domowej. Źródło: badanie ankietowe.....	123
Wykres 50. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące nasilenia się przemocy domowej. Źródło: badanie ankietowe.....	123
Wykres 51. Rozkład odpowiedzi na pytanie: czy w działaniach realizowanych na terenie miasta uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych? Źródło: badanie ankietowe.....	124
Wykres 52. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oceny komunikacji między władzami samorządowymi a mieszkańcami? Źródło: badanie ankietowe.....	125
Wykres 52. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące poziom zadowolenia z faktu bycia mieszkańcem miasta Źródło: badanie ankietowe.....	127

<i>Tabela 1. Dynamika powstawania podmiotów gospodarczych w Tarnobrzegu w latach 2019-2022. Źródło: Raport o stanie Miasta Tarnobrzega za 2022 rok. ....</i>	<i>18</i>
<i>Tabela 2. Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki. Źródło: dane GUS https://bdl.stat.gov.pl/.....</i>	<i>18</i>
<i>Tabela 3. Pracujący na 1000 ludności. Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/Tarnobrzeg#infoPrac1k .....</i>	<i>19</i>
<i>Tabela 4. Struktura bezrobocia w Tarnobrzegu w latach 2018-2022. Źródło: Raport o stanie Miasta Tarnobrzega za 2022 rok. ....</i>	<i>20</i>
<i>Tabela 5. Liczba zamieszkałej ludności. Źródło: UM Tarnobrzeg. ....</i>	<i>20</i>
<i>Tabela 6. Struktura wieku zamieszkałej ludności. Źródło: UM Tarnobrzeg. ....</i>	<i>21</i>
<i>Tabela 7. Wskaźniki obciążenia demograficznego. Źródło: https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/tablica.....</i>	<i>21</i>
<i>Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w mieście Tarnobrzegu. Źródło: dane GUS https://bdl.stat.gov.pl/.....</i>	<i>23</i>
<i>Tabela 9. Infrastruktura społeczna w Mieście Tarnobrzegu. Źródło: OZPS.....</i>	<i>24</i>
<i>Tabela 10. Liczba przedszkoli, liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, liczba nauczycieli 2020-2022 (Dane na podstawie arkuszy organizacyjnych). ....</i>	<i>25</i>
<i>Tabela 11. Liczba uczniów w oddziałach integracyjnych, przysposabiających do pracy, specjalnych, specjalny przysposabiający do pracy w latach 2020-2022 (Dane na podstawie arkuszy organizacyjnych).....</i>	<i>54</i>
<i>Tabela 12. Liczba uczniów, nauczycieli i oddziałów CKZ w latach 2020-2022 (Dane na podstawie arkuszy organizacyjnych).....</i>	<i>54</i>
<i>Tabela 13. Liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół na terenie Miasta Tarnobrzega w latach 2020-2022 (Dane na podstawie arkuszy organizacyjnych).....</i>	<i>56</i>
<i>Tabela 14. Informacja dotycząca liczby osób objętych pomocą oraz nauczycieli Poradnia Psychologiczno –.....</i>	<i>57</i>
<i>Tabela 15. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg... </i>	<i>64</i>
<i>Tabela 16. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg. ....</i>	<i>65</i>
<i>Tabela 17. Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji. Źródło: OZPS MOPR Tarnobrzeg.....</i>	<i>66</i>
<i>Tabela 18. Liczba rodzin objętych pracą socjalną ogółem w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg. ....</i>	<i>66</i>
<i>Tabela 19. Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami. Źródło: Raport o stanie Miasta Tarnobrzega .....</i>	<i>67</i>
<i>Tabela 20. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego. Źródło: OZPS. ...</i>	<i>67</i>

<i>Tabela 21. Świadczenia przyznane w zakresie realizacji programu wieloletniego „Posilek w szkole i w domu”. Źródło: dane OZPS.....</i>	<i>68</i>
<i>Tabela 22. Liczba posiedzeń ZI i grup roboczych w latach 2020-2022. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.....</i>	<i>76</i>
<i>Tabela 23. Skala przemocy w rodzinie oraz częstotliwość jej występowania. Źródło: MOPR Tarnobrzeg.....</i>	<i>76</i>
<i>Tabela 24. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Źródło: MOPR Tarnobrzeg.....</i>	<i>77</i>
<i>Tabela 25. Procedura „Niebieskie Karty”. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.....</i>	<i>77</i>
<i>Tabela 26. Liczba odnotowanych zdarzeń na terenie Miasta Tarnobrzega w latach 2020-2022. Źródło: Komenda Miejska Policji w Tarnobrzegu.....</i>	<i>79</i>
<i>Tabela 27. Powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2020-2022 Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.....</i>	<i>86</i>
<i>Tabela 28. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Źródło: Dane OZPS.....</i>	<i>91</i>
<i>Tabela 29. Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych. Źródło: Dane OZPS.....</i>	<i>91</i>
<i>Tabela 30. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w postaci zasiłku okresowego z tytułu bezrobocia. Źródło: dane MOPR Tarnobrzeg.....</i>	<i>97</i>
<i>Tabela 31. Bezrobocie w Mieście Tarnobrzegu w latach 2020-2022. Źródło: https://bdl.stat.gov.pl.....</i>	<i>98</i>
<i>Tabela 32. Liczba osób bezrobotnych oraz liczba długotrwale bezrobotnych w 2022 roku na poziomie powiatu, województwa i kraju. Źródło: https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/tablica.....</i>	<i>98</i>
<i>Tabela 33. Stopa bezrobocia w powiecie tarnowskim, województwie podkarpackim oraz kraju w latach 2020-2022. Źródło: GUS https://bdl.stat.gov.pl.....</i>	<i>98</i>
<i>Tabela 34. Dzieci powyżej 18 roku życia opuszczające rodziny zastępcze, pełnoletnie osoby opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze. Źródło OZPS.....</i>	<i>104</i>
 <i>Rysunek 1. Umiejscowienie Miasta Tarnobrzega w województwie podkarpackim. Źródło: https://www.gminy.pl.....</i>	 <i>15</i>